

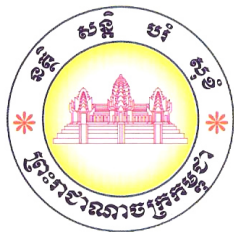
អង្គកថា ព្រះសុតន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ភាសាធម្មបទ

ឈ្មោះ

ធម្មបទដ្ឋកថា

បតុត្ថភាគ

ភាគ ៥២

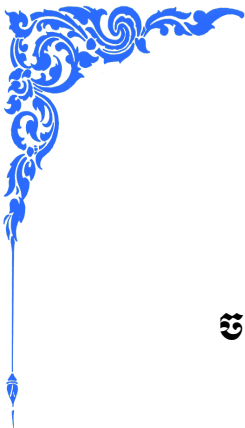

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៩

អធិប្បាយ

ភាសាធម្មបទ

តណ្ហាវគ្គ ទី ២២

ការងារធម្មបទ

បតុត្តភាគ តណ្ហាវគ្គទី ២៤

មាតិកា ១២ រឿង

- ១. រឿងត្រីឈ្មោះកម្រិលៈ
- ២. រឿងនាងកូនជ្រូក
- ៣. រឿងភិក្ខុដែលសឹក
- ៤. រឿងពន្ធនាគារ
- ៥. រឿងព្រះនាងទេមា
- ៦. រឿងសេដ្ឋីបុត្រឈ្មោះឧត្តសេន
- ៧. រឿងចូន្ណធនុគ្គហបណ្ឌិត
- ៨. រឿងមារ
- ៩. រឿងឧបកាជីវក
- ១០. រឿងសក្កនេវរាជ
- ១១. រឿងសេដ្ឋីអ្នកមិនមានបុត្រ
- ១២. រឿងអង្ករទេវបុត្រ

မြတ်ဗုဒ္ဓ

Signes et accents:

မြတ်
Cambodgien

}	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇
	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄

မြတ်
Romain

}	a	ā	i	ī	u	ū	e	o
---	---	---	---	---	---	---	---	---

မြတ်
Siamois

}	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇
	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄

မြတ်
Laotien

}	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇
	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄

မြတ်
Sinhalais

}	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇
	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄

မြတ်
Birman

}	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇
	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃	၁၄

ស្រៈពេញក្នុង
Voyelles.

ខ្មែរ
Cambodgien { អ អា ឥ ឺ ឺ ឺ ឺ ឺ

ឡាតាំង
Romain { a . ā i i u ū e o

ស៊ាម
Siamois { ម មា មី មី មុ មុ មេ មេ

លាវ
Laotien { ខា ខា ខ្ល ខ្លី ខ្ល ខ្ល ខ្ល ខ្ល

ស៊ីហ្គេត
Céhalais { ចា ចា ចុ ចុ ចុ ចុ ចុ ចុ

ប៊ែរម៉ា
Birman { ចា ចា ចុ ចុ ចុ ចុ ចុ ចុ

ဂျပန်
Consonnes:

for Cambodgien	က	ခ	ဂ	ဃ	င
ဂျပန် Romain	k	kh	g	gh	n
ကျော် Siamois	က	ခ	ဂ	ဃ	င
လတ် Laotien	က	ခ	ဂ	ဃ	င
လူနီ Cinghalais	က	ခ	ဂ	ဃ	င
ဟိန္ဒူ Hindou	က	ခ	ဂ	ဃ	င

ក្រុង
Cambodian } ក ខ គ ឃ ង

រ៉ូម
Romain } c ch i jh k

សៀម
Siamois } ក ខ គ ង ណ

លាវ
Laotien } ខ ឃ ង ឃ ង

កុង
Cinghalais } ខ គ ថ ឃ ង

ប៊្រាម
Birman } ខ ង ក ខ ង

ក្រ
Cambodgien } ក ខ គ ឃ ង

ရူပ
Romain } t th d dh n

សៀវ
Siamois } ផ ឆ ច ឈ ង

လာ
Laotien } ဗ ဟ ဝ ဘ ဃ

လင်္ကာ
Cinghalais } ဝ ဝိ ဝိ ဝိ ဝါ

ကမာ
Birman } ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

ខ្មែរ Cambodgien	}	ខ	គ	ឃ	ង	ច
---------------------	---	---	---	---	---	---

ភ្នំពេញ Pnompenh	}	ត	th	d	dh	n
---------------------	---	---	----	---	----	---

ស្រុក Siamois	}	តា	ណ	ហ	ធី	ឃ
------------------	---	----	---	---	----	---

ភាសា Laotien	}	ខ	គ	ឃ	ង	ច
-----------------	---	---	---	---	---	---

ស្រុក Singhalais	}	ខ	ច	ឃ	ង	ច
---------------------	---	---	---	---	---	---

ភាសា Hann	}	ខ	គ	ឃ	ង	ច
--------------	---	---	---	---	---	---

၂၀၃ Cambodgim	{ <table border="0"> <tr> <td>ပျ</td> <td>ဗျ</td> <td>ဗ</td> <td>ဂ</td> <td>ဂ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ပျ	ဗျ	ဗ	ဂ	ဂ	ဗ
ပျ	ဗျ	ဗ	ဂ	ဂ	ဗ		

၂၀၄ Romain	{ <table border="0"> <tr> <td>p</td> <td>ph</td> <td>b</td> <td>bh</td> <td>m</td> </tr> </table>	p	ph	b	bh	m
p	ph	b	bh	m		

၂၀၅ Siamois	{ <table border="0"> <tr> <td>ပ</td> <td>မ</td> <td>ဖ</td> <td>ဂ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ပ	မ	ဖ	ဂ	ဗ
ပ	မ	ဖ	ဂ	ဗ		

၂၀၆ Laotien	{ <table border="0"> <tr> <td>ဗ</td> <td>ဗ'</td> <td>ဗ</td> <td>ဂ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ဗ	ဗ'	ဗ	ဂ	ဗ
ဗ	ဗ'	ဗ	ဂ	ဗ		

၂၀၇ Cinghalais	{ <table border="0"> <tr> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ
ဗ	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ		

၂၀၈ Birman	{ <table border="0"> <tr> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> <td>ဗ</td> </tr> </table>	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ
ဗ	ဗ	ဗ	ဗ	ဗ		

လူ
Lao-tse
} ဟူ ရှိ ည နှစ် နှစ် နှစ် နှစ် ° ၇

လူ
Romain
} y r l v s h l m %.

လူ
Siamois
} ပ ဂ ဂ ဂ ဂ ဂ ဂ ° ၇

လူ
Laotien
} ဟ ဝ လ ဝ မ ဟ ဝ ° ၇

လူ
Cinghalais
} ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ° ၇

လူ
Birman
} ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ° ၇

ពាក្យផ្ដើម

ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក ជាសាសនធម៌ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មានអង្គ ៧ គឺ ៖

សុត្ត បានដល់ ឧកោតិកន្ត ទិទ្ទេសៈ ខន្ធកៈ បរិវារៈ ព្រះសូត្រផ្សេងៗ មានមន្តិលសូត្រជាដើម ។

គេយ្យ បានដល់ ព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។

វេយ្យាករណ គឺ ព្រះអភិធម្មបិដកទាំងអស់ ព្រះសូត្រដែលមិនមានគាថា និងពុទ្ធវចនៈដែលមិនបានចាត់ចូលក្នុងអង្គ ៨ ឈ្មោះថា វេយ្យាករណៈទាំង អស់ ។

គាថា គឺ ព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធ ៗ ដែលមិន មានឈ្មោះ ពោលដល់ ព្រះសូត្រក្នុងសុត្តនិបាត ។

ឧទាន គឺ ព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សម្ដែងដោយ សោមនស្សញ្ញាណ ។

ឥតិវុត្តកៈ គឺ ព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្ដើមឡើងដោយពាក្យថា សេចក្ដីនេះ សមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក ។

ជាតក គឺ ជាការសម្ដែងរឿងក្នុងអតីតជាតិរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ មាន អបណ្ណជាតកជាដើម មានទាំងអស់ ៥៥០ រឿង ។

អព្ពុតធម៌ គឺ ព្រះសូត្រដែលបដិស័យុត្តដោយអច្ឆរិយព្ពុតធម៌ទាំងអស់ ។

វេទលូ គឺ លំដាប់ពាក្យដែលអ្នកសួរបានយល់ច្បាស់ ព្រមទាំងបាននូវសេចក្ដី

រីករាយ និងសួរជាបន្ត ៗ ទៅ ។

ព្រះពុទ្ធវចនៈទាំងឡាយនេះ ដោយសភាវធម៌ គឺ ជាសច្ចធម៌ដែលទ្រង់ត្រាស់
សម្តែងថា ៖

**ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដឹងបានដោយលំបាក ដឹងតាម
ឃើញតាមបានដោយលំបាក ស្ងប់ ប្រណីត ល្អិត
មិនអាចដឹងបានដោយការត្រិះរិះ ប៉ុន្តែជាធម៌ដែល
បណ្ឌិតគប្បីដឹងបាន ។**

ព្រោះសភាវៈនៃធម៌មានលក្ខណៈដូចពោលមកហើយនេះ ទើបត្រូវធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ឲ្យកើតការយល់ចូលចិត្តទាំងអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ដើម្បីញ៉ាំងការយល់
ដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិតក្នុងរឿងនោះ ។ ។

ស្របតាមអធ្យាស្រ័យផ្សេងគ្នា របស់មនុស្សផ្សេងគ្នា ក្នុងទឹកនៃផ្សេងៗ
ដែលទ្រង់ឧបមាទុកដូចជាផ្កាល្អក ៤ ពួក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គឈ្មោះសក្កន្ត
វិធីសម្តែងព្រះធម៌ តាមការបង្រៀនព្រះធម៌របស់ព្រះមានព្រះកាគ មាន ៣
ប្រការ គឺ ៖

- ១ ទ្រង់បង្រៀនឲ្យយល់ដឹងដ៏ក្រៃលែង ឃើញពិតក្នុងវត្ថុដែលក្នុងដឹង គួរ
ឃើញ ។
- ២ ទ្រង់សម្តែងធម៌មានហេតុផល ដែលអ្នកស្តាប់អាចពិចារណាឃើញតាម
សេចក្តីពិតបាន ។

៣ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏អស្ចារ្យ គឺ អ្នកប្រតិបត្តិតាមនឹងបានទទួលនូវប្រយោជន៍ សមគួរដល់ការប្រព្រឹត្តិប្រតិបត្តិ ។

ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទ្រង់ឆ្លាតក្នុងរោហារ ព្រោះទ្រង់ជាម្ចាស់នៃព្រះធម៌ មុននឹងទ្រង់សម្តែងនូវព្រះធម៌ដល់បុគ្គលណា ទ្រង់បានពិចារណាមើលនូវឧបនិស្ស័យរបស់បុគ្គលនោះ ដោយព្រះញ្ញាណ ទ្រង់ ជ្រាបថា ការបានស្តាប់នូវពុទ្ធាវាទ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍ ទើបទ្រង់សម្តែង ។

ក្រោយពីព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ទ្រង់បានតាំងព្រះធម៌- វិន័យទុកជាសាស្ត្រាជំនួសព្រះអង្គ ។ តែការមិនមានសតិបញ្ញាបារមី ការយល់ ខុសក្នុងធម៌របស់បុគ្គលនោះ បានធ្វើការអធិប្បាយសេចក្តីនៃព្រះធម៌វិន័យ តាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាហេតុធ្វើឲ្យមានការបដិបត្តិផ្សេង ៗ គ្នា មានសីល និងទិដ្ឋិផ្សេងៗ គ្នា ហេតុមាននិកាយដល់ទៅ ១៨ ។

ព្រះអង្គកថាចារ្យ ជ្រាបពុទ្ធអធិប្បាយទាំងដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈនៃព្រះពុទ្ធវចនៈ ព្រោះការសិក្សាចាំស្ងាត់តាមកតាមលំដាប់ មានឆន្ទៈ និងមានឧស្សាហៈដ៏ខ្លាំងក្លា បានអធិប្បាយព្រះពុទ្ធវចនៈក្នុងព្រះត្រៃបិដក នូវសេចក្តីដែលលំបាកយល់ ឲ្យ កើតការងាយយល់សម្រាប់អ្នកសិក្សា និងបដិបត្តិ ទើបសេចក្តីសំខាន់នៃគម្ពីរក្នុង ព្រះពុទ្ធសាសនា ខាងក្រោយតគ្នាហូតមក មាន ៖

១ ព្រះសូត្រ គឺ ព្រះពុទ្ធវចនៈ ដែលហៅថា ព្រះត្រៃបិដក ទាំងព្រះវិន័យ- បិដក ព្រះសុត្តន្តបិដក និងព្រះអភិធម្មបិដក ។

២ សុត្តានុលោម គឺ គម្ពីរដែលព្រះអង្គកថាចារ្យរចនាឡើង អធិប្បាយ

សេចក្តីដែលលំបាកក្នុងព្រះត្រៃបិដក ។

៣ អាចរិយវាទ វាទៈរបស់អាចារ្យផ្សេងៗ តាំងអំពីថ្នាក់ដឹកា អនុដឹកា និង បុព្វាចារ្យជំនាន់ក្រោយៗ ។

៤ អត្តនោមតិ ការគិតឃើញរបស់អ្នកនិយាយ អ្នកសម្តែងធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ក្នុងកាលតមក មានការអធិប្បាយធម៌ប្រភេទអាចរិយវាទ គឺ កាន់តាមអាចារ្យ របស់ខ្លួន ទូន្មានទុកជាមួយអត្តនោមតិ គឺ ទៅតាមមតិរបស់ខ្លួនឯងដោយច្រើន ទាំងនេះអាចនឹងមាន ព្រោះគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមានគោលសំខាន់ គឺ ព្រះត្រៃបិដក និងអង្គកថាមិនទាន់បានប្រែ អង្គកថាចំណែកច្រើននៅជាភាសា បាលី បុគ្គលដែលមានឆន្ទៈក្នុងភាសាបាលីតិចតួច សំនួនភាសាបាលីដែលប្រែ ចេញមកហើយ លំបាកដល់ការយល់របស់អ្នកដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលី ជាមុន ព្រោះខ្វះកល្យាណមិត្ត ខ្វះសប្បុរស ដែលមានការចេះដឹងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាជាដើម ។

ការអធិប្បាយធម៌ ដែលជាផលនៃការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់មានអន្តរាយច្រើន ព្រោះមានឱកាសដែលយល់ខុស និយាយ ខុស បដិបត្តិខុស ។ ព្រះត្រៃបិដកប្រៀបដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ទូទៅនឹងជំទាស់ ដល់ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញមិនបាន យ៉ាងណា ការអធិប្បាយធម៌ជំទាស់នឹងព្រះត្រៃបិដក ពុទ្ធសាសនិកជនដែលល្អប្រកាន់ថា ធ្វើមិនបានដូចគ្នា ។

សូមអានភាពនៃព្រះរតនត្រ័យ ប្រតិស្ឋានក្នុងហឫទ័យ
របស់ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ សូមបានជួបប្រសព្វ
សេចក្តីចម្រើនក្នុងព្រះធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ប្រកាសទុកល្អហើយបរិបូណ៌ដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈ ។

ក្រុមហ៊ុនវៀងព្រះអង្គកថា

និទានកថា

សេចក្តីសង្ខេបថា ក្នុងទីបំផុតនៃការសម្តែងយមកប្បដិហារ្យ ព្រះមាន-
ព្រះភាគជាម្ចាស់ ស្តេចចូលចាំវស្សានៅលើផ្ទាំងបណ្តុកម្តុលសិលាសនៈ ក្រោម
ដើមបារិវត្តកព្រឹក្សក្នុងទេវនគរ ទ្រង់ធ្វើព្រះមាតាឲ្យជាអង្គសាក្សី ត្រាស់ព្រះ
អភិធម្មកថាដល់ទេវបរិស័ទ លុះទ្រង់សម្តែងបករណ៍ធម្មសង្គណ៍បាន ១០០ ឆ្នាំ
កន្លងទៅ ពួកភិក្ខុវដ្តីបុត្រសម្តែងវត្ថុ ១០ ប្រការ ដែលប្រាសចាកព្រះធម៌-
វិន័យ គឺ ៖

- ១ ភិក្ខុទុកដាក់អំបិលក្នុងភ្នាក់សម្រាប់ឆាន់ជាមួយអាហារថា គួរ ។
- ២ ភិក្ខុឆាន់អាហារពេលព្រះអាទិត្យជ្រៅទៅ ២ ធ្នាប់ គួរ ។
- ៣ ភិក្ខុហាមកត្តហើយ ចូលទៅក្នុងចន្លោះស្រុក ហើយឆាន់កត្តដែលមិនបាន
ធ្វើវិនយកម្មមុន មិនមែនជាដែនរបស់ភិក្ខុឈឺ គួរ ។
- ៤ ភិក្ខុនៅក្នុងអាវាសជាមួយគ្នា បំបែកគ្នាធ្វើសង្ឃកម្ម គួរ ។
- ៥ ភិក្ខុធ្វើឧបោសថកម្មមិនរង់ចាំឆន្ទានុមតិ គួរ ។
- ៦ ប្រការបដិបត្តិដែលឧបដ្ឋាយិ អាចារ្យធ្លាប់ប្រព្រឹត្តមកខុសត្រូវយ៉ាង
ណា ប្រព្រឹត្តតាម គួរ ។
- ៧ ភិក្ខុហាមកត្តហើយ ឆាន់ទឹកដោះស្រស់ដែលមិនទាន់ប្រែជាទឹកដោះជួរ
គួរ ។

៨ ភិក្ខុជីកស្រាខ្សោយៗ គួរ ។

៩ ភិក្ខុក្រាលសំពត់និសីទនៈដែលមិនមានជាយ គួរ ។

១០ ភិក្ខុទទួល ឬត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ដែលគេទុកដាក់ដើម្បីខ្លួន គួរ ។

ព្រះយសត្រូវដែលជាបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថា កាកណ្ណកៈ បានស្តាប់ វត្ថុ ១០ ប្រការនោះហើយ បានកាន់យកព្រះចៅអសោករាជដែលជាព្រះឪពុក របស់ព្រះចៅសុសុនាគៈធ្វើជាសម្លាញ់ ហើយជ្រើសរើសព្រះថេរៈ ៧០០ អង្គ ក្នុងចំណោម ភិក្ខុ ១.២០០.០០០ អង្គ គឺ (ដប់ពីរសែន) ញ៉ាំងវត្ថុ ១០ ប្រការ ទាំងនោះ ហើយលើកសរីរៈ គឺ ព្រះធម៌វិន័យឡើងសង្គាយនា ។

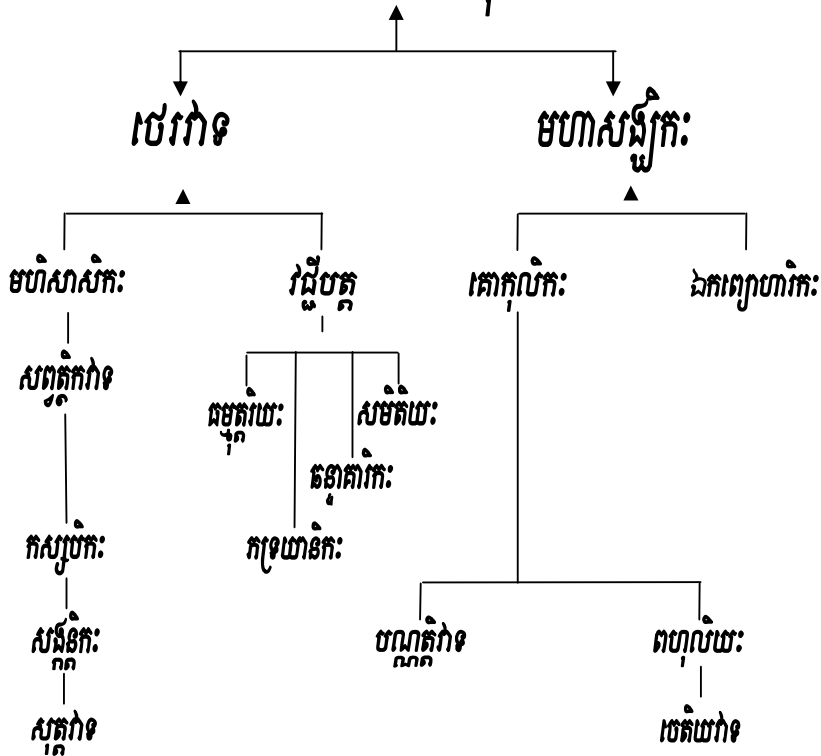
ភិក្ខុវដ្តីបុត្រមានប្រមាណ ១០.០០០ អង្គ ត្រូវព្រះធម្មសង្ឃាហកត្រូវទាំងឡាយ គ្របសង្កត់ហើយ គឺ តិះដៀលហើយ ទើបស្វែងរកពួកគណៈ គ្រាបានពួកដែល ជាទុព្វលវៈដ៏សមគួរដល់ខ្លួន ក៏បាត់តាំងសម្លាក់ត្រកូលអាចារ្យថ្មី ឈ្មោះថា មហា- សង្ឃិកៈ និងឯកព្យាហារិកៈ ដែលបែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យសង្ឃិកៈ នោះ ។ ត្រកូលអាចារ្យពីរពួកដទៃទៀត គឺ បញ្ញត្តិវាទៈ និងពហុលិយៈ ដែល មានឈ្មោះម្យ៉ាងទៀតថា ពហុស្សុតិកៈ ដែលបែកចេញមកពីនិកាយគោកុលិកៈ ។ អាចរិយវាទដទៃទៀត ឈ្មោះថា ចេតិយវាទ កើតឡើងហើយក្នុងរវាងនិកាយ ពហុលិយៈនោះៗ ឯង ។ ក្នុងរយៈពេលនៃឆ្នាំទីពីរ គឺ ក្នុងព្រះពុទ្ធសករាជ ២០០ ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំ បានកើតឡើងពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឃិកៈ ដោយ ប្រការដូច្នោះ ។

ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំនោះ រួមជាមួយមហាសង្ឃិកៈដើមមួយ ក៏បានជាប្រាំមួយ ត្រកូល ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ អាចរិយវាទទាំងពីរ គឺ មហិសាសកៈ និងវជ្ជីបុត្តកៈកើតឡើង ដែលបែកចេញមកពីថេរវាទ ។ ក្នុងបណ្ណាអាចរិយវាទ ទាំងពីរនោះ អាចរិយវាទទាំងបួន គឺ ធម្មត្ថបរិយៈ ១ ក្រយោនិកៈ ១ ឆន្ទាភារិកៈ ១ សម្មតិយៈ ១ កើតឡើង ព្រោះបែកចេញ មកពីនិកាយវជ្ជីបុត្តកៈ ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ នោះឯង អាចរិយវាទពីរពួក គឺ សព្វត្ថិកវាទ និង ធម្មត្ថិកៈកើតឡើង ព្រោះការបែកចេញ ពីត្រកូលអាចារ្យមហិសាសកៈទៀត ។ កាលនិកាយកស្សបិកៈទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ ក៏ជាហេតុឲ្យនិកាយឈ្មោះថា សន្តនិកៈផ្សេងទៀតកើតឡើង កាលនិកាយសន្តនិកៈទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ និកាយឈ្មោះថា សុត្តវាទ ក៏កើតឡើង ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ កើត ឡើងហើយ ព្រោះបែកចេញមកពីថេរវាទយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ អា- ចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ រួមនឹងថេរវាទដើម ក៏ជា ១២ និកាយ ។

ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ អាចរិយវាទ គឺ លទ្ធិនៃអាចារ្យទាំងអស់ រួម ១៨ និកាយ គឺ ១២ និកាយបែកចេញអំពីថេរវាទនេះ និងនិកាយ អាចរិយវាទ ៦ បែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឃិកៈទាំងឡាយនោះ ដូច្នោះឯង ។

ពាក្យថា និកាយ ១៨ ក្តី ត្រកូលអាចារ្យ ១៨ ក្តី ជាឈ្មោះរបស់ និកាយ ដែលពោលមកហើយនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត បណ្ណានិកាយទាំង ១៨ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលបែកចេញពីគ្នា , ចំណែកថេរវាទ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលមិនបែកគ្នា គឺ តាំងនៅដូចដើម ។

តារាងសម្រែងនិកាយសង្ឃក្នុងសតវត្សទី ៣

ភិក្ខុដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលជាពួកវដ្តបុត្តជាអធម្មវាទី ត្រូវព្រះថេរៈជាធម្មវាទីទាំងឡាយបានបណ្តេញចេញហើយ បានពួកដទៃទៀត ទើបផ្តើមតាំងជាគណបាវរុដ្ឋី ។

(ស្រដៀងចេញពីអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបទី អដ្ឋកថាអភិធម្មបិដក កថាវត្ថុ)

ប្រវត្តិអ្នកតែងព្រះអង្គកថា

ព្រះពុទ្ធហោសត្ថេរ ដែលយើងនិយមហៅថា ព្រះពុទ្ធហោសាចារ្យ បានប្រាប់ទុកខាងក្រោយនៃអារម្ភកថា ព្រះគម្ពីរអង្គកថាអង្គសាលិនីថា ភិក្ខុមាននាមថា ពុទ្ធហោសៈដូចគ្នា បានអារាធនាលោកឲ្យតែងព្រះគម្ពីរនេះឡើង (គម្ពីរអង្គសាលិនី) ។ ទាំងនេះឃើញថា នាមព្រះពុទ្ធហោសៈមានច្រើន ដូចក្នុងសម័យនោះ ក៏នៅមានព្រះពុទ្ធហោសៈ អារាធនាឲ្យព្រះពុទ្ធហោសៈតែងគម្ពីរនេះ ជាដើម ។

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះពុទ្ធហោសៈ ជាមន្ត្រីលជ័អង្វែង ព្រោះលោកបានធ្វើការកសាងព្រះគម្ពីរទុកយ៉ាងច្រើនសន្ធិកសន្ធាប់ ។ ព្រះពុទ្ធហោសាចារ្យជាអ្នកស្រុកជម្ពូទ្វីប គឺ ប្រទេសឥណ្ឌាប៉ែកខាងត្បូង មានជីវិតរស់នៅក្នុងរវាងពុទ្ធសករាជ ៤៤៥ ដល់ ១.០០០ ឆ្នាំ កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ នាតំបន់ពុទ្ធគយាដែនមគធៈ ជិតស្ថានទីត្រាស់ដឹង ។ មុនចូលមកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានសិក្សាសិល្ប៍-សាស្ត្រទាំងពួង រៀនចប់ត្រៃវេទ បានត្រាច់ទៅកាន់ទីផ្សេងៗ ក្នុងជម្ពូទ្វីប បានឆ្លើយបញ្ហាជាមួយសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ប្រាកដជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ។ សមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតដទៃៗ មិនអាច ឆ្លើយដោះស្រាយបញ្ហាព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះបាន ។ តែព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះ អាចដោះស្រាយបញ្ហាដែលសមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតសួរបាន ដូច្នោះ ព្រាហ្មណ៍កំលោះ ទើបមានឈ្មោះបោះសំឡេងខ្លួនខ្លា គ្របសង្កត់រហូតអស់ទាំងសកលជម្ពូទ្វីប ។

គ្រាមួយ ព្រាហ្មណ៍កំលោះដើរផ្លូវ មកដល់វត្តមួយដែលជាស្ថានទីពុទ្ធក្នា បានជួបជាមួយព្រះវេរតត្រូវ ដែលជាព្រះមហាទ័ណស្រពសម្រេចបដិសម្មិតា ៤ ។

ថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍កំលោះ បានស្វាធារ្យមន្តក្នុងគម្ពីរបតញ្ញាលី យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ពីរោះគួរចាប់ចិត្តរហូតដល់យប់ ព្រះថេរៈបានឮសំឡេងព្រាហ្មណ៍នោះស្វាធារ្យហើយ ក៏ដឹងថាជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ទើបហៅព្រាហ្មណ៍នោះមក ដើម្បីបានសន្ទនាគ្នា ព្រាហ្មណ៍កំលោះបានសួររូបញ្ញាផ្សេងៗ ក្នុងគម្ពីរត្រៃវេទ ដែលខ្លួននៅមានការសង្ស័យមិនយល់ចំពោះព្រះថេរៈ ព្រះថេរៈក៏ឆ្លើយអធិប្បាយបានទាំងអស់ ក្រោយមកព្រះថេរៈទើបសួររូបញ្ញាក្នុងព្រះអភិធម្មខ្លះៗ ព្រាហ្មណ៍ កំលោះឆ្លើយមិនបាន ទើបសួរថា នេះឈ្មោះថាអ្វី ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ឈ្មោះថា ពុទ្ធមន្ត ទើបសួររឿនពុទ្ធមន្ត ហើយក៏បានបញ្ជាក់ឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានរឿនព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក បានប្រាកដនាមថា ព្រះពុទ្ធឃោសៈ ។

កាលព្រះពុទ្ធឃោសៈ គង់នៅក្នុងវត្តនាតំបន់ពុទ្ធក្នានោះ បានរចនាបករណ៍ឈ្មោះ ញាណោទ័យ ទុកក្នុងវត្ត ហើយផ្ដើមរចនាគម្ពីរអដ្ឋកថា ឈ្មោះអដ្ឋសាលិនី ដែលជាអដ្ឋកថាព្រះគម្ពីរធម្មសន្តិណីបករណ៍ និងគម្ពីរបរិត្តដ្ឋកថា គឺ អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សង្ខេប ព្រះវេរតមហាថេរៈបានឃើញអដ្ឋកថា ដែលលោកបានរចនាហើយ ទើបណែនាំលោកថា ក្នុងជម្ងឺបមានតែព្រះបាលីព្រះត្រៃបិដកប៉ុណ្ណោះ មិនមានអដ្ឋកថាបាលីព្រះត្រៃបិដកនៅឡើយ តែ

ក្នុងលក្ខខណ្ឌទាំងនេះ ព្រោះព្រះថេរៈទាំងឡាយមាន ព្រះសារីបុត្ត (ឈ្មោះដូចព្រះ
អគ្គសារីក) ជាដើម បានរចនាទុក និងតមក ព្រះមហិន្ទត្រូវបានត្រួតពិនិត្យ ហើយ
រចនាទុកជាកាសាសីហឡៈ សូមឲ្យព្រះពុទ្ធហោសៈទៅលក្ខខណ្ឌទាំងនេះ ត្រួតពិនិត្យមើល
អង្គកថាទាំងនេះ ហើយប្រែមកជាកាសាមគឃៈវិញ និងបានជាប្រយោជន៍ និង
សេចក្តីចម្រើនដល់មនុស្សលោកទាំងពួង កាលព្រះថេរៈបានណែនាំយ៉ាងនេះ
ហើយ ព្រះពុទ្ធហោសៈក៏មានបីតិសោមនស្ស ក្រាបបង្គំលាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ និង
ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់លក្ខខណ្ឌទាំងនោះមក បានជួបព្រះពុទ្ធទត្តត្រូវ
ដែលបាននិមន្ត ជ្រុសជ្រុវនៅកណ្តាលសមុទ្រ បានសន្ទនាគ្នា និងប្រាស្រ័យ
ទាក់ទងរឿងប្រែកម្ពុជាជាកាសាមគឃៈ ហើយធ្វើដំណើរតទៅ រហូតដល់កំពង់
ផែក្រុងលង្កា សម័យនោះ គឺ ជាកាលរបស់ក្សត្រិយ៍លង្កាទ្រង់ព្រះនាមថា **មហា
នាម** មាននាមដទៃទៀតថា (សិរិនិវាស) ខ្លះ (សិរិកុបៈ) ខ្លះ (សិរិកុដ្ឋៈ) ខ្លះ
ក្នុងពុទ្ធសករាជ (៧៥២-៧៧៤) ។

កាលដែលព្រះពុទ្ធហោសៈទៅដល់លង្កា បានទៅជួបព្រះភិក្ខុសង្ឃក្នុង
មហាវិហារនាក្រុងអនុរាជបុរៈ ហើយបានទៅកាន់សម្លាករបស់ព្រះសង្ឃបាលត្រូវ
ដែលជាព្រះសង្ឃរាជនៅក្នុងក្រុងអនុរាជបុរៈ នៃសម្លាកមហាបធាន បានស្តាប់
អង្គកថាជាកាសាសីហឡៈ និងថេរវាទទាំងអស់ហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា
ជាពុទ្ធជិប្បាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគពិត ទើបបានសុំការអនុមតិអំពីសង្ឃ
ដើម្បីបានឱកាសរចនា អង្គកថាព្រះត្រៃបិដក ជាកាសាមគឃៈ ។ ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់
ការចេះដឹងនិងសមត្ថភាពរបស់ព្រះពុទ្ធហោសៈគណៈសង្ឃលង្កា ដែលមានព្រះ

សង្ឃបាលត្រូវជាប្រធាន បានប្រគល់ព្រះគាថា ២ ព្រះគាថា ឲ្យលោករចនាសិន ទើបអនុញ្ញាតឲ្យលោកត្រួតពិនិត្យគម្ពីរទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធឡោសៈបានរចនាបករណ៍ឈ្មោះ វិសុទ្ធិមគ្គឡើង មានសេចក្តីយ៉ាងល្អប្រសើរ រហូតដល់ព្រះសង្ឃលង្កាទទួលស្គាល់នូវសេចក្តីជំនាញរបស់លោក តាមប្រវត្តិបាននិយាយថា ដើម្បីនឹងប្រកាសនូវកាតជំនាញរបស់ព្រះពុទ្ធឡោសៈនោះឲ្យប្រាកដ ទេវតាបានបណ្តាលឲ្យគម្ពីរដែលរចនាស្រេចហើយបាត់ទៅ ព្រះពុទ្ធឡោសៈ ក៏បានរចនាជាថ្មីម្តងទៀត ទេវតាក៏បណ្តាលឲ្យបាត់ទៀត លោកក៏បានរចនាឡើងម្តងទៀត គម្រប់ ៣ ដង បន្ទាប់មក ក៏ថ្វាយគម្ពីរដែលបានរចនា ទាំងពីរគម្ពីរនោះវិញ វេលានោះ ទើបបានគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ជា ៣ ចប់ ព្រះពុទ្ធឡោសៈក៏បាននាំគម្ពីរទាំង ៣ ចប់នោះ ថ្វាយដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ព្រះភិក្ខុសង្ឃបានអានទាំងបីគម្ពីរ ប្រៀបធៀបគ្នាហើយ មិនមានការខុសគ្នា ទាំងដោយព្រះគម្ពីរ ឬអក្ខរៈ ឬដោយបទ ឬដោយព្យញ្ជនៈ ឬដោយអត្ថ ឬដោយបទដើម បទចុង ឬដោយថេរវាទ ឬដោយព្រះបាលីទាំងឡាយ ក្នុងកន្លែងណានីមួយឡើយ ទាំងបីច្បាប់ដូចគ្នា ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីអង្គអាចយ៉ាងក្រៃលែងរបស់លោក ទេវតាទាំងឡាយបានសាធុការ ព្រះសង្ឃប្រមាណ ១.០០០ អង្គ ប្រជុំគ្នាក្នុងមហាវិហារ បានឃើញសេចក្តីអស្ចារ្យ នាំគ្នាត្រេកអរ កោតសរសើរ សោមនស្ស សាធុការ បានប្រកាសថា លោកអង្គនេះ ជាព្រះមេត្តយ្យពោធិសត្វពិតប្រាកដ និងបានអនុមតិឲ្យលោកប្រែគម្ពីរ ពីភាសាសីហឡៈ មកជាភាសាមគធៈ ។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហានាមក្សត្រិយ៍នៃលង្កា ទ្រង់បានស្តាប់កិត្តិគុណ

របស់លោក ស្តេចបានចេញចាកពីព្រះនគរទៅដល់មហាវិហារ ទ្រង់នមស្ការ
ព្រះសង្ឃហើយនមស្ការព្រះពុទ្ធឃោសៈ និមន្តឲ្យគង់នៅក្នុងប្រាសាទមួយ ឈ្មោះ
បធានយរ នាទិសទក្សិណរបស់មហាវិហារ បានប្រែអង្គកថាភាសាសីហឡៈ ជា
អង្គកថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធៈ ។

អង្គកថាក្នុងភាសាសីហឡៈពីបុរាណនោះមាន ៣ យ៉ាង គឺ ៖

១ មហាអង្គកថា

២ បច្ចុរិយអង្គកថា

៣ កុរុន្តីអង្គកថា អង្គកថាដែលបានលើកឡើងកាន់សង្ហាយនា
ព្រះមហិន្ទត្រូវនាំមកពីជម្ពូជីប ហើយរចនាទុកជាភាសាសីហឡៈ ឈ្មោះ មហា-
អង្គកថា ។

អង្គកថា ដែលព្រះភិក្ខុទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនានៅក្នុងដែ (ផ្ទះទឹក) ដែល
ក្នុងភាសាសីហឡៈហៅថា បច្ចុរិយៈ ឈ្មោះថា បច្ចុរិយអង្គកថា ។

អង្គកថា ដែលព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនា ក្នុងកុរុន្តីវេទ្យ-
វិហារ ឈ្មោះថា កុរុន្តីអង្គកថា ។

វាទៈដែលអាចារ្យទាំងឡាយក្នុងកាលមុន មានព្រះអាចារ្យថ្នាក់ព្រះថេរៈ
ជាដើម បានរចនាទុកដោយកាន់យកន័យព្រះបាលីឈ្មោះថា ថេរវាទ ។

គម្ពីរអង្គកថាភាសាសីហឡៈ ដែលព្រះពុទ្ធឃោសៈបានប្រែមកជាអង្គ-
កថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធៈ មានច្រើនជាងពាក់កណ្តាលនៃគម្ពីរអង្គកថា
ទាំងអស់ មានរាយនាមព្រះគម្ពីរដូច្នោះ ៖

- ១ សមន្តប្បាសាទិកា អដ្ឋកថាព្រះវិន័យបិដក
- ២ កង្ខារិតរណី ឬមាតិកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះបាតិមោក្ខ
- ៣ សុមន្តលវិលាសនី អដ្ឋកថាទីយនិកាយ
- ៤ បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ
- ៥ សារត្តប្បកាសិនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ
- ៦ មនោរថបូរណី អដ្ឋកថាអង្គត្តនិកាយ
- ៧ បរមត្ថជោតិកា អដ្ឋកថាខុទ្ទកបាវៈ និងសុត្តនិបាត
- ៨ ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាធម្មបទ
- ៩ ជាតកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាជាតក
- ១០ អដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថាធម្មសង្កណីបករណ៍
- ១១ សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថាវិកង្កិបករណ៍
- ១២ បញ្ចករណដ្ឋកថា ឈ្មោះបរមត្ថទីបនី ជាព្រះអដ្ឋកថាព្រះអភិធម្មទាំង
ប្រាំគម្ពីរ គឺ ធាតុកថា កថាវត្ថុ បុគ្គលប្បញ្ញត្តិ យមក និងបដ្ឋាន ។
- ១៣ វិសុទ្ធិមគ្គ បករណ៍វិសេសពោលដោយ សីល សមាធិ បញ្ញា ។
- ១៤ ញ្ញាណោទ័យ តែងមុនកាលនៅឥណ្ឌា ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។
- ១៥ បរិត្តដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សន្លឹប ច្បាប់ដើមអន្តរធាន
ហើយ ។

ព្រះគម្ពីរទាំងនេះ បានជាប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ចំពោះមនុស្សក្នុងប្រទេស
ផ្សេងៗ លោកពោលទុកថា គម្ពីរទាំងអស់ប្រើពេលវេលាត្រឹមតែ ១ ឆ្នាំ ក៏បាន

សម្រេច បានកើតសេចក្តីអស្ចារ្យ សូម្បីផែនដីក៏កម្រើកញាប់ញ័រ ។

លទ្ធផលការងារ វណ្ណកម្មរបស់ព្រះពុទ្ធឃោសៈ អ្នកសិក្សាភាសាបាលី
ទូទៅបានសរសើរ និងរាប់អានលោកថា ជាបុរាណាចារ្យដ៏សំខាន់ក្រៃលែងរបស់
លោកយើងនេះ ។

រាយនាមលោកអ្នកមានឧបការៈ

លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុន សារវង្ស
លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុដាត
លោកគ្រូវិនិយាចារ្យ គាំ អ៊ុំរ

ឧទាសក ក្បាត ហ៊ុន	ឧទាសក នាក់ ម៉ៅ
ឧទាសក ឌុំ ឌួន	ឧទាសក ហុក ស៊ីងហួត
ឧទាសក ជីម ជំនិត	ឧទាសក កើត ទិត្យ
ឧទាសក សន ម៉ារឌី	ឧទាសក ហាយ ចំរើន
ឧទាសក អ៊ុំ ម៉ៃយ៉ា	ឧទាសក សុក្រ ហិត
ឧទាសក សោម រតនៈ	ឧទាសក សំ ឆាយ
ឧទាសក ម៉ៅ ដួន	ឧទាសក ជា ស៊ីចាន
ឧទាសិកា ថាប៊ុំ លឿម	ឧទាសិកា ហាយ សារ៉ាត
ឧទាសិកា ប៊ុត សុម៉ាលី	ឧទាសិកា យស សម្បត្តិ
ឧទាសិកា ពូ ហ៊ាង	ឧទាសិកា ប៊ុត សេដាដួង
ឧទាសិកា ប៊ែន រមណី	

ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទក្នុង និងក្រៅប្រទេស

រាយនាមអ្នកប្រែសម្រួល

ព្រះសង្ឃអាស្រមព្រះគន្ធកុដិ

ព្រះភិក្ខុអគ្គនិរោ ឆ្លូវ បូរាប្រធានអាស្រម

ព្រះភិក្ខុបិត្តរក្ខិតោ សំសម្បត្តិ ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុធម្មប្បញ្ញោ ធំ សារឿន ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុវរធម្មោ ដុត តៅ ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុតេជដរោ បាវ បាណ ធម្មាចារ្យ

សាមណេរ កោវិនោ ឡោះស្ងៀត សមណសិស្សសាលាសតិប្បដ្ឋាន

វិជ្ជកឧបាសក

ឧបាសកហាយ ចំរើន

ឧបាសក ដឹម ជំនិត

បត្តិទានកថា

ការរៀបរៀង ប្រៃសម្រួលអង្គកថាព្រះត្រៃបិដកជាខេមរភាសា
ដើម្បី

បូជាចំពោះព្រះវរតនត្រៃ ម្យ៉ាងទៀតដើម្បីតម្កល់ទុកជាសម្បត្តិវប្បធម៌ជាតិ
និងជាចំណែកចូលរួមក្នុងការតាំងនៅនៃព្រះសន្និដ្ឋកម្រប៥.០០០ព្រះស្ស្យា ។

យើងជាក្រុមប្រៃសម្រួលអង្គកថា សូមលើកនូវបុណ្យកុសលដែលកើត
ឡើងអំពីការងារនេះ:-

ឧទ្ទិសថ្វាយ និងគោរពជូន:

- ព្រះមហាវរក្សត្រិយ៍ និងមហាវរក្សត្រិយានី
- ព្រះមហាក្សត្រិយ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- សម្តេចព្រះសង្ឃរាជទាំងពីរគណៈ
- មាតាបិតានៃយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា
- លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មចារ្យប៊ុន សារ៉ង់
- លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុដាត
- សព្វមុខមន្ត្រីរាជការ និងប្រជានុរាស្ត្រនៃកម្ពុជរដ្ឋ
- សព្វសត្វទាំងអស់ក្នុងត្រីយភព

សូមលោកត្រកអរ អនុមោទនានូវចំណែកបុណ្យនេះ

សូមអនុមោទនា ។.....

ក្រុមរៀបរៀង និងប្រៃសម្រួល

មាតិកាធម៌

ឈ្មោះធម៌

ទំព័រ

តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

១. រឿងត្រីកបិល:	១
- តិរនាក់បងប្អូនចេញប្អូស	១
- ប្អូនប្រុសស្រីវីងក្នុងគន្លងរុក្ខ:	២
- ប្អូនប្រុសមិនជឿបង	២
- ប្អូនប្រុសវិទាសចាកសព្វហ្មធារី	៣
- ហោរកើតក្នុងទេវលោកដោយអំណាចសីល	៤
- ទេវបុត្តកើតក្នុងត្រកូលអ្នកនេសាទ	៥
- កបិល: កើតជាត្រីធំ	៥
- ព្រះសាស្តាត្រាស់កបិលសូត្រ	៨
- អធិប្បាយភាសា	១០
២. រឿងនាងកូនជ្រូក	១៤
- ព្រះសាស្តាត្រាស់បុព្វកម្មរបស់នាងកូនជ្រូក	១៤
- រាគ: តណ្ហាឱ្យទោសច្រើន	១៥
- អធិប្បាយភាសា	១៨
៣. រឿងភិក្ខុវិជលសិក	២៤
- សិកទៅធ្វើហោរចិញ្ចឹមជីវិត	២៤
- មនុស្សចម្រើនភិក្ខុវិជលគេមិនខ្លាច	២៥
- អធិប្បាយភាសា	២៦
៤. រឿងពន្ធនាគារ	២៨
- ពួកភិក្ខុឃើញហោរត្រូវចង់នឹកចម្រើនភិក្ខុ	២៨
- គ្រឿងចង់គឺ កិលេសកាត់ទានលំទាក	២៩
- ព្រះសាស្តាសម្តែងបំណង២ប្រការ	៣០

-អធិប្បាយភាសា	៣១
៥.រឿងព្រះនាងទេវា	៣២
-បន្ទាបតុល្យកបន្ទាដោះ	៣២
-ក្នុងរាងកាយនេះមិនមានសារៈ	៣៥
-អធិប្បាយភាសា	៣៧
៦.រឿងឧក្កសេនសេដ្ឋីបុត្រ	៣៩
-ឧក្កសេនស្រឡាញ់ស្រ្តីរចាំ	៣៩
-ឧក្កសេនបានស្រ្តីរចាំដូចបំណង	៤០
-ឧក្កសេនសម្តែងសិល្បៈ	៤១
-ឧក្កសេនសម្តែងសិល្បៈដល់ព្រះមហាមោក្ខល្វាន	៤២
-អធិប្បាយភាសា	៤៤
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ប្រាប់ឧបនិស្ស័យរបស់លោក	៤៦
៧.រឿងប្តីប្តីដង្ហុកបាបណ្ឌិត	៤៩
-ភិក្ខុកំលោះស្រឡាញ់ស្រីក្រមុំ	៤៩
-ភិក្ខុកំលោះត្រូវនាំទូនទៅកាលព្រះសាស្តា	៥០
-ព្រះសាស្តាសម្តែងបុព្វកម្មរបស់លោក	៥០
-អធិប្បាយភាសា	៥៤
៨.រឿងមារ	៥៦
-មារក្លែងជាដំរីរឹតស៊ីសៈព្រះរាហុល	៥៦
-ព្រះសាស្តាសម្តែងហេតុដែលព្រះរាហុលមិនខ្លាច	៥៦
-អធិប្បាយភាសា	៥៨
៩.រឿងឧបកាជីវក	៦០
-ឧបការជីវកទូលសួរព្រះសាស្តា	៦០
-ព្រះសាស្តាត្រាស់ប្រាប់ឧបកាជីវក	៦០
-អធិប្បាយភាសា	៦១
១០.រឿងស្តេចទេវរាជ	៦៣
-បញ្ហា ៤ ១ របស់ទេវតា	៦៣

-ទេវតានាំក្នុងស្រុកបញ្ជាដល់មហាវាជនាំង ៤	៦៣
-សក្តិទេវតាទេវតាទេវតាល្អព្រះសាស្តា	៦៤
-ព្រះសាស្តាដោះស្រាយបញ្ហា	៦៥
-អធិប្បាយកាថា	៦៦
១១. រឿងសេដ្ឋីមិនមានបុត្រ	៧០
-ប្រវត្តិរបស់សេដ្ឋី	៧០
-បុត្រកម្មរបស់សេដ្ឋី	៧១
-សុបកម្មដល់របស់សេដ្ឋី	៧២
-កោតៈរមែងសម្លាប់បុគ្គលឥតបញ្ហា	៧៣
-អធិប្បាយកាថា	៧៤
១២. រឿងអង្ករទេវបុត្រ	៧៦
-ទានដែលពិចារណាហើយឱ្យព្រះសាស្តាសរសើរ	៧៦
-អធិប្បាយកាថា	៧៨

តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

១. មនុស្ស បមត្តចារិទោ

តណ្ហា វឌ្ឍតិ មាលុវា វិយ

សោ បលវតី ហុរហុរ

ផលមិច្ឆវ វនស្មី វានរោ ។

យំ ឯសា សហតី ជម្មី តណ្ហា លោកេ វិសត្តិកា

សោកា តស្ស បវឌ្ឍន្តិ អភិវឌ្ឍវ វីរណំ ។

យោ វេ តំ សហតី ជម្មី តណ្ហំ លោកេ ទុរច្ចយំ

សោកា តម្ហា បបតន្តិ ឧទេពិនុវ បោក្ខរា ។

តំ វោ វទាមិ កទុំ វោ យាវន្តេត្ថ សមាគតា

តណ្ហាយ មូលំ ខណថ ឧសីរតោវ វីរណំ ។

មា វោ នឡំ វ សោតោវ មារោ ភញ្ជិ បុនប្ប្រនំ ។

តណ្ហា តែធិចម្រើនដល់មនុស្ស អ្នកមានការប្រព្រឹត្ត ដោយ

សេចក្តីប្រមាទជាប្រក្រតី ដូចវល្លិប្រវត្តិដើមឈើហើយ ចំរើន

ឡើង បុគ្គលនោះ តែធិស្មុះទៅកាន់ភពតូចភពធំដូចស្វា កាល

ប្រាថ្នាផ្ទៃឈើ លោតទៅក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។
 តណ្ហានុ៎ះ ជាទោសជាតិដ៏លាមក ផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍
 ផ្សេងៗ ក្នុងលោក គ្របសង្កត់បុគ្គលណា សេចក្តីសោកស្តាយ
 តែងចំរើនឡើងដល់បុគ្គលនោះ ដូចស្បូវរណ្តាស ដែលត្រូវ
 ភ្លៀងធ្លាក់ចុះជញ្ជាំង ហើយពន្លក លូតលេចឡើងដូច្នោះដែរ ។
 ចំណែកជនណា គ្របសង្កត់តណ្ហាដ៏លាមក ក្នុងលោក ដែល
 គេច្នៃបានដោយកម្រនោះ សេចក្តីសោកស្តាយ តែងធ្លាក់ចេញ
 ចាកជននោះឯង ដូចដំណក់ទឹក ដែលធ្លាក់ចុះចាកស្លឹកឈូក
 ដូច្នោះដែរ ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាគាត់គ្រប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយមានប៉ុន្មានរូប ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ សេចក្តីចំរើន
 ចូរមានដល់អ្នកទាំងឡាយទាំងប៉ុណ្ណោះចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 រំលើងឫសតណ្ហាចោលចេញ ដូចបុគ្គលត្រូវការស្បូវភ្លៀង
 គាស់ស្បូវរណ្តាសចោកចេញ ដូច្នោះ ។ មានកុំរុករានអ្នក
 ទាំងឡាយរឿយៗ ដូចខ្សែទឹក កាច់បំបាក់ដើមបុស ដូច្នោះ
 ឡើយ ។

២. យថាបិ មូលេ អនុបទុវេ ទឡ្ហ
 ឆិន្នាបិ រុក្ខោ បុនរវេ រូហតិ

ឯវម្បិ តណ្ហានុសយេ អនុហតេ

និព្វត្តតិ ទុក្ខមិទំ បុនប្បនំ ។

យស្ស ឆត្តិសតិ សោតា មនាបស្សវនា កុសា
 មហា វហន្តិ ទុទ្ធិដ្ឋី សន្តប្បា រាគនិស្សិតា ។
 សវន្តិ សព្វដី សោតា លតា ឧព្ពិជ្ជ តិដ្ឋតិ
 តព្វ ទិស្វា លតំ ជាតំ មូលំ បញ្ញាយ ឆិន្ទថ ។

សវិតានិ សិនេហិតានិ ច

សោមនស្សានិ កវន្តិ ជន្តនោ

តេ វេ ជាតិជរុបគា នរា ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា

បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ

សញ្ញាជនសន្តសត្តា

ទុក្ខមុបេន្តិ បុនប្បនំ ចិរាយ ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា

បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ

តស្វា តសិណំ វិនោទយេ

ភិក្ខុ អាកង្ខំ វិរាគមត្តនោ ។

កាលបើឫសឈើ មិនមានសេចក្តីអន្តរាយ នៅមាំមួនទេ ដើម
ឈើទុកជាកាប់ចោលហើយ ក៏តែងដុះឡើងទៀតបាន មាន
ឧបមាដូចម្តេចមិញ កាលបើតណ្ហានុស័យ បុគ្គលកំចាត់មិន
ទាន់បានហើយ ទុក្ខ (មានជាតិទុក្ខជាដើម) នេះ ក៏តែងកើត
រឿយៗ មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

ខ្សែតណ្ហា ៣៦ ជាធម្មជាតិហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ ជាទីគាប់ចិត្ត
ជាធម្មជាតិក្បែរក្បា មានដល់បុគ្គលណា តម្រិះទាំងឡាយដ៏ធំ
ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ តែងនាំនូវទិដ្ឋិអាក្រក់ របស់បុគ្គល
នោះ ។

ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ តែងហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ដូច
ជាវល្លិដែលបែកខ្ទែងឡើង តាំងនៅដូច្នោះ បើអ្នកទាំងឡាយ
ឃើញតណ្ហា ដូចជាវល្លិនោះ កើតឡើងហើយ ចូរកាត់ឫស
ចោលចេញ ដោយកាំបិត គឺ បញ្ញា ។

សោមនស្សទាំងឡាយ ដែលផ្សាយទៅហើយផង ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ផង រមែងមានដល់សត្វ ពួកសត្វ
នោះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវសេចក្តីរីករាយ អ្នកស្វែងរកសេចក្តី
សុខ នរជនទាំងឡាយនោះឯង តែងឈរទៅរកជាតិនិងជរា ។
ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រុងទុកហើយ

តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលព្រានទាក់បានហើយដូច្នោះ ពួក
 សត្វ ដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈ និងសន្តិធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿង
 ជំពាក់) តែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខរឿយៗ អស់កាលអង្វែង ។
 ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រុងទុកហើយ
 តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលនាយព្រានទាក់បានហើយដូច្នោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុកាល ប្រាថ្នាធម៌ជាគ្រឿងប្រាសចាករាគៈ
 ដើម្បីខ្លួន គប្បីបន្ថែមនឹងតណ្ហា ដែលជាគ្រឿងតក់ស្លុត ចោល
 ចេញ ។

៣. យោ និព្វនដ្ឋោ វនាធិមុត្តោ

វនមុត្តោ វនមេវ ធាវតិ

តំ បុគ្គលមេវ បស្សថ

មុត្តោ ពន្ធនមេវ ធាវតិ ។

បុគ្គលណា មិនអាស្រ័យក្នុងគិហិកាត ដូចដើមឈើតាំងនៅ
 ក្នុងព្រៃ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងព្រៃ គឺ តបធម៌ជាអ្នករួចស្រឡះ
 ចាកព្រៃ គឺ តណ្ហា ហើយសុះទៅរកព្រៃ គឺ តណ្ហាវិញ អ្នក
 ទាំងឡាយចូរមើលបុគ្គលនោះឯង បុគ្គលនោះរួចចាកចំណង
 គឺ យកវាសហើយ សុះទៅរកចំណង គឺ យកវាសវិញ ។

៤. ន តំ ទទ្ធស្វ ពន្ធនមាហុ ធីរា

យទាយសំ ទារុជំ បព្វជញ្ជ

សារត្តរត្តា មណិកុណ្ណលេសុ

បុត្តេសុ ទារេសុ ច យា អបេក្ខា

ឯតំ ទឡ្ហ ពន្ធនមាហុ ធីរា

ឱហារិនំ សិចិលំ ទុប្បមុញំ

ឯតំបិ រេត្វាន បរិព្វជន្តិ

អនបេក្ខិនោ កាមសុខំ បហាយ ។

ចំណងណា ដែលកើតអំពីដែកក្តី កើតអំពីឈើក្តី កើតអំពី
 ស្មៅយាបូជក្តី អ្នកប្រាជ្ញមិនហៅចំណងនោះ ថាជាចំណងមាំ
 មួនឡើយ ។ ពួកជនណា ត្រេកអរក្រៃពេកក្នុងកែវមណី និង
 កុណ្ណលទាំងឡាយក្តី សេចក្តីអាឡោះអាល័យកូន និងប្រពន្ធ
 ទាំងឡាយក្តី អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅសេចក្តីត្រេកអរ និង
 សេចក្តីអាឡោះអាល័យនោះ ថាជាចំណងមាំមួន ជាចំណង
 នាំចុះ (ទាញសត្វទម្លាក់ទៅក្នុងអបាយ) ជាចំណងធូរទេ ប៉ុន្តែ
 សត្វស្រាយបានដោយកម្រ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយកាត់ចំណង
 នោះចេញ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះបង់
 កាមសុខ ហើយចេញបួស ។

៥. យេ រាគរត្តានុបតន្តិ សោតំ

សយំ កតំ មក្កដកោវ ជាលំ

ឯតម្បិ វេត្វាន វជន្តិ ធីរា

អនបេក្ខិនោ សព្វទុក្ខំ បហាយ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរដោយអំណាចរាគៈ ពួកជននោះ តែង
ធ្លាក់ចុះកាន់ខ្សែតណ្ហា ដូចពឹងពាងទម្លាក់ខ្លួនចុះកាន់សំណាញ់
ដែលធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងកាត់
ខ្សែតណ្ហានោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះ
បង់ទុក្ខទាំងពួង ចេញទៅ ។

៦. មុញ្ញ បុរេ មុញ្ញ បច្ឆតោ

មជ្ឈេ មុញ្ញ កវស្ស បារគូ

សព្វត្ថ វិមុត្តមានសោ

ន បុន ជាតិជំរំ ឧបហិសិ ។

អ្នកចូរដោះ (សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងកាលមុនចេញ ចូរដោះ
(សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងកាលខាងក្រោយចេញ ចូរដោះ (សេចក្តី
អាល័យ) ក្នុងកាលជាកណ្តាលចេញ (កាលធ្វើយ៉ាងនេះ) អ្នក
នឹងដល់ត្រើយនៃកត នឹងមានចិត្តរួចស្រឡះ ចាកសង្ខតធម៌

ទាំងពួង មិនត្រូវទៅកាន់ជាតិ និងជរាទៀតឡើយ ។

៧. វិតក្កមបិតស្ស ជន្មនោ

តិព្វរាគស្ស សុកានុបស្សិនោ

ភិយេរា តណ្ហា បវឌ្ឍតិ

ឯស ខោ ទឡំ ករោតិ ពន្ធនំ ។

វិតក្កុបសមេ ច យោ រតោ

អសុកំ ការាយតិ សទា សតោ

ឯស ខោ វ្យន្តិកាហតិ

ឯសច្ចេច្ចតិ មារពន្ធនំ ។

តណ្ហា រមែងចម្រើនក្រែលែង ដល់ជនដែលវិតក្កញាំញី មាន
តម្រេកក្លៀវក្លា យល់ឃើញអារម្មណ៍ថាល្អ បុគ្គលនោះឯង
ឈ្មោះថា ធ្វើចំណងឲ្យមាំមួន ។ លុះតែបុគ្គលណា ត្រេកអរ
ក្នុងអសុកជ្ឈាន ដែលជាហេតុឲ្យស្ងប់រម្ងាប់នូវវិតក្កៈ មាន
ស្មារតីសព្វកាល តែងចម្រើនអសុកជ្ឈាន បុគ្គលនោះឯងនឹង
ធ្វើតណ្ហាឲ្យអស់ទៅបាន បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា កាត់
ចំណងមារបាន ។

៨. និដ្ឋន្តតោ អសន្តាសី វិតតណ្ហោ អន្តណោ

អច្ឆ័ន្ទិ កវសល្លានិ អន្តិមោយំ សមុស្សយោ ។

វិតតណ្ហោ អនាទានោ និរុត្តិបទកោវិទោ

អក្ខរានំ សន្និបាតំ ជញ្ញា បុព្វាបរាទិ ច

ស វេ អន្តិមសារីរោ មហាបញ្ញោ មហាបុរិសោតិ វុច្ចតិ ។

បុគ្គលណា ដល់សេចក្តីសម្រេច គឺ អរហត្ត ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត

មិនមានតណ្ហា មិនមានកិលេស ដូចទីទួល បានកាត់កូនសរ

គឺ កិលេស ជាហេតុញ្ញាំងសត្វឲ្យទៅកាន់កំពបានហើយ កាយ

ដែលឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ ផ្គុំគ្នាហើយនេះ របស់បុគ្គលនោះ

ឈ្មោះថា តាំងនៅក្នុងទីបំផុត ។

បុគ្គលណា មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ជាអ្នក

ឈ្លាសក្នុងនិរុត្តិ (វាចាជាគ្រឿងសម្តែងចេញ) និងបទដ៏សេស

ដឹងច្បាស់នូវប្រជុំនៃអក្ខរៈទាំងឡាយផង នូវខាងដើម និងខាង

ចុងនៃអក្ខរៈទាំងឡាយផង បុគ្គលនោះឯង តថាគត ហៅថា

អ្នកមានសរីរៈស្ថិតនៅក្នុងទីបំផុត មានបញ្ញាច្រើន ជាមហា-

បុរស ។

៩. សញ្ញាកិក្ខុ សព្វវិទូហមស្មិ

សព្វេសុ ធម្មេសុ អនុបលិតោ

សព្វញ្ញហោ តណ្ហក្ខយេ វិមុត្តោ

សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ធិសេយ្យំ ។

តថាគត ជាអ្នកសង្កត់តែកូមិកធម៌ទាំងអស់ ដឹងច្បាស់ចតុ-
ត្ថមិកធម៌ទាំងអស់ មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងតែមិកធម៌
ទាំងអស់ លះបង់តែកូមិកធម៌ទាំងអស់ មានចិត្តរួចស្រឡះ
ព្រោះអស់តណ្ហា បើតថាគតត្រាស់ដឹងធម៌ ដោយខ្លួនឯងហើយ
ចាំបាច់យកអ្នកណាជាគ្រូអាចារ្យទៀត ។

១០. សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ

សព្វរសំ ធម្មរសោ ជនាតិ

សព្វរតិ ធម្មរតិ ជិនាតិ

តណ្ហាកូរយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ ។

ធម្មទានឈ្នះអាមិសទានទាំងពួង ធម្មរសឈ្នះរសទាំងពួង
សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ការ
អស់តណ្ហាឈ្នះទុក្ខទាំងពួង ។

១១. ហនន្តិ កោគា ទុម្មេធំ នោ ច បារគវេសិនោ

កោគតណ្ហាយ ទុម្មេធោ ហន្តិ អញ្ជៅ អត្តនំ ។

កោគះតាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែមិន
សម្លាប់បុគ្គលអ្នកវៃស្វន្តរកត្រើយ គឺ ព្រះនិព្វានទេ ឯបុគ្គល

អំប្បប្រាជ្ញា រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯង ដូចជាសម្លាប់បុគ្គលដទៃ
ព្រោះចំណង់ក្នុងកោតៈ ។

- ១២. តិណទោសានិ ខេត្តានិ រាគទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វីតរាគេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្បូលំ ។
- តិណទោសានិ ខេត្តានិ ទោសទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វីតទោសេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្បូលំ ។
- តិណទោសានិ ខេត្តានិ មោហាទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វីតមោហេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្បូលំ ។
- តិណទោសានិ ខេត្តានិ ឥច្ឆាទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វីតឥច្ឆេសុ ទិន្នំ ហោតិ មហប្បូលំ ។

ស្រែទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មាន
រាគជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់
អ្នកមានរាគៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែ
ទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានទោសៈ
ជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នក
មានទោសៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែ
ទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានមោហៈ

ជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នក
មានមោហៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែ
ទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានសេចក្តី
ច្រណែនជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ
ដល់អ្នកមានសេចក្តីច្រណែនអស់ហើយ រមែងជាទានមានផល
ច្រើន ។

តណ្ហាវគ្គ ទី ២៤

" ពោលអំពីរឿងតណ្ហា "

១. រឿងត្រីឈ្មោះកបិល

[៣៤] ព្រះសាស្តាភាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធត្រីឈ្មោះ

កបិលៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា មនុស្ស (ដល់មនុស្ស) ជាដើម ។

ពីរនាក់បងប្អូនចេញបួស

បានឮថា ក្នុងអតីតកាល ក្នុងកាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះនាមថា

កស្សបៈ បរិនិព្វានហើយ កុលបុត្តពីរនាក់បងប្អូនចេញបួសក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះ

សាវកទាំងឡាយ ។ បណ្តាកុលបុត្តពីរនាក់បងប្អូននោះ បងមានឈ្មោះថា

សោធនៈ ប្អូនមានឈ្មោះថា កបិលៈ ។ ចំណែកមាតាបិតារបស់កុលបុត្តទាំង

ពីរនោះ មានឈ្មោះថា សោធនី ប្អូនស្រីឈ្មោះថា តាបនា ។ ស្រ្តីទាំងពីរក៏

បួសក្នុងសំណាក់ភិក្ខុនី ។ កាលបួសហើយនោះឯង បងប្អូនទាំងពីររូបនោះ

ក៏ធ្វើវត្ត និងកិច្ចដទៃ ចំពោះអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍តាមប្រក្រតី ថ្ងៃមួយ បាន

សួរថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ធុរៈក្នុងសាសនានេះមានប៉ុន្មាន?" បានស្តាប់

ថា ធុរៈមាន ២ យ៉ាង គឺ គន្ថធុរៈ ១ និងវិបស្សនាធុរៈ ១ ដូច្នោះ កិក្ខុដែលជា

បងគិតថា យើងនឹងបំពេញវិបស្សនាធុរៈ ដូច្នោះ ហើយនៅជាមួយព្រះអាចារ្យ

និងព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ៥ វស្សា រៀនកម្មដ្ឋានរហូតដល់ព្រះអរហត្ត ចូលទៅកាន់
ត្រៃ ប្រឹងប្រែងព្យាយាម ក៏សម្រេចព្រះអរហត្តផល ។

បួនប្រុសស្រវឹងក្នុងគន្លងចុះ

ភិក្ខុជាបួនគិតថា យើងនៅក្នុងនៅឡើយ ក្នុងវេលាចាស់សឹមយើង
បំពេញវិបស្សនាចុះ ទើបផ្ដើមរៀនគន្លងចុះ រហូតចប់ព្រះត្រៃបិដក ។ ព្រោះ
អាស្រ័យព្រះបរិយត្តិ ព្រះកបិលៈទើបមានបរិវារដ៏ច្រើន ព្រោះអាស្រ័យបរិវារ
លោកក៏បានកើតឡើង ។ ព្រះកបិលៈស្រវឹងព្រោះរៀនច្រើន ត្រូវតណ្ហាក្នុង
លោកគ្របសង្កត់ ព្រោះយល់ថា ខ្លួនជាអ្នកឈ្នាសវៃ សូម្បីពោលចំពោះវត្ថុដែល
អ្នកដទៃប្រាប់ថា គួរ ក៏ថាមិនគួរ , វត្ថុដែលមិនគួរ ថាគួរ វត្ថុដែលមានទោស
ថាមិនទោស , វត្ថុដែលមិនមានទោស ថាមានទោស ។ សូម្បីត្រូវភិក្ខុអ្នក
មានសីលជាទីស្រឡាញ់ទាំងឡាយពោថា “នែកបិលៈ លោកកុំពោលយ៉ាងនេះ
ឡើយ” ហើយសម្ដែងធម៌ និងវិន័យពោលជាសំឡេងថា ព្រះកបិលៈក៏ពោល
ថា “ពួកលោកនឹងដឹងអ្វី ពួកលោកស្នើដោយក្តាប់ដៃទេ” ជាដើម ហើយក៏
ដើរគម្រាមភិក្ខុទាំងឡាយរឿយៗ ។

បួនប្រុសមិនជឿបង

គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយប្រាប់រឿងឲ្យព្រះសោធនត្ថេរដែលជាបងប្រុស
របស់លោកជ្រាប ។ ចំណែកព្រះសោធនត្ថេរ ចូលទៅរកលោកហើយជាសំ-
ឡេងលោកថា “កបិលៈ ការបដិបត្តិដ៏ប្រពៃរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាលោក

ឈ្មោះថា ជាការបន្តអាយុព្រះសាសនា ព្រោះដូច្នោះ អ្នកកុំលះបង់សម្លា-
បដិបត្តិ ហើយពោលជំទាស់វត្ថុដែលគួរ ថាមិនគួរ ជាដើមយ៉ាងនោះឡើយ” ។
ព្រះកបិលៈមិនអើពើក្នុងពាក្យដាស់តឿនរបស់លោកឡើយ ។ សូម្បីព្រះថេរ
ដាស់តឿនអស់ ២-៣ ដងទៀត កាលឃើញព្រះកបិលៈមិនជឿពាក្យដាស់តឿន
ថា ភិក្ខុនេះមិនធ្វើតាមពាក្យរបស់យើង ដូច្នោះហើយ ទើបពោលថា “អាវុសោ
បើដូច្នោះ លោកនឹងជីងផលកម្មរបស់ខ្លួនចុះ” ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។

បួនប្រុសវិនាសចាកសព្វហូចារី

ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ភិក្ខុដទៃដែលមានសីលជាស្រឡាញ់ ក៏លះបង់
ព្រះកបិលៈ ។ ព្រះកបិលៈទើបប្រព្រឹត្តអាក្រក់ មានបក្ខពួកប្រព្រឹត្តអាក្រក់
ហែហម ។ ថ្ងៃមួយ លោកគិតថា “យើងនឹងសូត្របាតិមោក្ខ” ទើបកាន់ផ្ចិត
ឡើងគង់លើធម្មាសនៈក្នុងរោងឧបោសថ ហើយសួរថា “អ្នកមានអាយុ បាតិ-
មោក្ខ រមែងប្រព្រឹត្តដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយដែលប្រជុំគ្នាហើយក្នុងទីនេះឬ?” ឃើញ
ភិក្ខុទាំងឡាយគង់ស្ងៀម ក៏គិតថា “ប្រយោជន៍អ្វីនឹងពាក្យឆ្លើយដល់ភិក្ខុនេះ”
ដូច្នោះហើយ ទើបប្រាប់ថា “អ្នកមានអាយុ ធម៌ក្តី វិន័យក្តី រមែងមិនមាន
បាតិមោក្ខពួកលោកនឹងស្តាប់ក៏បាន មិនស្តាប់ក៏បាន” ហើយក្រោកចាកអាសនៈ
ចៀសចេញទៅ ។ ព្រះកបិលៈធ្វើឲ្យសាសនា គឺ ព្រះបរិយត្តិរបស់ព្រះមាន-
ព្រះភាគទ្រង់ព្រះនាមថា កស្សប្បៈ វិនាសដោយវិធីដូចពោលមកនេះ ។ ចំណែក
ព្រះសោធនត្ថរ ក៏បរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃនោះដែរ ។ កាលអស់អាយុ ព្រះកបិលៈ

ទៅកើតក្នុងអវិច្ឆិមហានរក ។ មាតា និងប្អូនស្រីរបស់លោក ដែលធ្វើតាម
ព្រះកបិលៈ ជេរបរិកាសកិក្ខុទាំងឡាយជាអ្នកមានសីលជាទីស្រឡាញ់ ក៏កើត
ក្នុងអវិច្ឆិមហានរកដូចគ្នា ។

ចោរកើតក្នុងទេវលោកដោយអំណាចសីល

ក៏ក្នុងកាលនោះ បុរស ៥០០ នាក់ ធ្វើចោរកម្មមានការប្លន់អ្នកស្រុក
ជាដើម ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការធ្វើចោរកម្ម ត្រូវពួកមនុស្សនៅក្នុងជនបទតាម
ចាប់ ក៏រត់ចូលព្រៃ មិនឃើញទីពឹងណាៗ ក្នុងព្រៃនោះ ឃើញកិក្ខុដែលនៅ
ក្នុងព្រៃជាវត្តមួយរូប ថ្វាយបង្គំហើយ ពោលថា “លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូម
លោកម្ចាស់ចូរជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយចុះ” ។ ព្រះថេរពោលថា
“ឈ្មោះថា ទីពឹងរបស់ពួកអ្នកដូចជាសីល រមែងមិនមាន ចូរសមាទានសីល
៥ គ្រប់គ្នាចុះ” ។ ពួកចោរទទួលថា “ប្រពៃហើយ” បានសមាទានសីល ៥
ហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះថេរទូន្មានចោរទាំងនោះថា “ឥឡូវនេះ ពួកអ្នកជាអ្នក
មានសីលហើយ មិនគួរប្រព្រឹត្តកន្លងសីល មិនគួរប្រទូស្តតាមផ្លូវចិត្ត សូម្បី
ព្រោះហេតុនៃជីវិតឡើយ” ចោរទាំងនោះយល់ព្រម ។ គ្រានោះ អ្នកជនបទ
ទាំងនោះមកដល់ទីនោះ រកមើលខាងនេះខាងនោះ កាលឃើញពួកចោរ ក៏
សម្លាប់ចោលអស់ទៅ ។ ពួកចោរទាំងនោះ ស្លាប់ហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុង
ទេវលោក ។ មេចោរ ក៏បានទៅជាប្រធាននៃទេវបុគ្គ ។

ទេវបុត្តបដិសន្ធិក្នុងត្រកូលអ្នកនេសាទ

ទេវបុត្តទាំងនោះ អន្ទោលទៅក្នុងទេវលោក អស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ជាមនុស្ស និងទេវតាផ្លាស់ប្តូរគ្នា ក្នុងពុទ្ធប្បទាកាលនេះ បានកើតក្នុងត្រកូល អ្នកនេសាទ ៥០០ ត្រកូល ជិតខ្លោងទ្វារក្រុងសាវត្ថី ។ ប្រធានទេវបុត្ត បដិសន្ធិក្នុងត្រកូលដែលជាប្រធានអ្នកនេសាទ ពួកទេវបុត្តក្រៅនេះ បដិសន្ធិ ក្នុងត្រកូលអ្នកនេសាទជាបរិវារ ។ ទាំងអស់គ្នាបដិសន្ធិ និងប្រសូតិចាកផ្ទៃ មាតាក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នានោះឯង ។ ប្រធានអ្នកនេសាទ ឲ្យមនុស្សដើរស្វែងរក ទារកដទៃថា “ពួកទារកដទៃក្នុងស្រុកនេះ កើតហើយក្នុងថ្ងៃនេះមានដែរឬ?” ជ្រាបថា មាន ទើបបង្គាប់ឲ្យនាំទ្រព្យមានតម្លៃជាគ្រឿងចិញ្ចឹមដល់អ្នកនេសាទ ទាំងនោះ ដោយតាំងចិត្តថា “ទារកទាំងនោះ នឹងជាសម្លាញ់របស់កូនយើង” ។ ទារកទាំងនោះបានជាសម្លាញ់លេងដីជាមួយគ្នា ចម្រើនវ័យឡើងដោយលំដាប់ ហើយ ។ បុត្តរបស់ប្រធានអ្នកនេសាទ បានជាអ្នកប្រសើរដោយយស និងតេជៈ ជាងក្មេងដទៃៗ ។

កបិលកើតជាត្រីធំ

ចំណែកព្រះកបិលៈ ត្រូវរេចក្នុងនរកអស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាល នោះ បានកើតជាត្រីធំក្នុងស្ទឹងអចិន្តរាតី មានពណ៌ដូចមាស តែមានមាត់ស្កុយ ដោយសេសសល់នៃផលកម្ម ។

តមកថ្ងៃមួយ សម្លាញ់ព្រានប្រមន់ទាំងនោះនិយាយគ្នាថា “យើងនឹង

ចាប់ត្រី” ទើបកាន់យកគ្រឿងចាប់ត្រីទាំងឡាយ មានសំណាញ់ជាដើម បង់
ទៅក្នុងស្ទឹង ។ ពេលនោះ ត្រីនោះបានមកជាប់ក្នុងសំណាញ់របស់ពួកគេ ។
អ្នកនេសាទឃើញត្រីនោះហើយ បានធ្វើសម្លេងដ៏ខ្លាំងថា “កូនរបស់ពួកយើង
ចេញចាប់ត្រីជាលើកដំបូង ក៏ចាប់បានត្រីមាស ពេលនេះ ព្រះរាជានឹងព្រះ
រាជទានទ្រព្យដ៏ច្រើនដល់ពួកយើង” ទើបលើកត្រីជាក់ទូក ហើយក៏នាំទៅកាន់
ព្រះរាជវាំង ។ កាលព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញត្រីនោះ បានត្រាស់សួរថា “នោះ
ជាអ្វី?” ពួកគេបានក្រាបទូលថា “ត្រី ព្រះសម្មតិទេព” ។ ព្រះរាជាទ្រង់ទត
ឃើញត្រីមានពណ៌ដូចមាស ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ព្រះសាស្តាទ្រង់នឹងជ្រាបនូវ
ហេតុដែលត្រីនោះមានពណ៌ដូចមាស” ទើបត្រាស់បន្តិចឲ្យរាជបុរសនាំត្រីនោះ
ស្តេចយាងទៅកាន់សម្លាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលត្រីនោះហាមាត់ប៉ុណ្ណោះ
ក្លិនដ៏ស្អុយផ្សាយពេញវត្តជេតពន ។ ព្រះរាជាទ្រង់ទូលសួរព្រះសាស្តាថា “បពិត្រ
ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបត្រីនេះមានពណ៌ដូចមាស? នឹងព្រោះ
ហេតុអ្វី ទើបក្លិនស្អុយផ្សាយពេញអំពីមាត់របស់វា?” ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ ក្នុងធម្មវិន័យរបស់ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ព្រះនាមថាកស្សបៈ ត្រីនេះបានជាកិត្តិយ្យៈកបិលៈ ជាពហុសូត្រ មានបរិវារ
ច្រើន ត្រូវតណ្ហាដែលអាស្រ័យលាកគ្របសង្កត់ហើយ ដេរប្រទេចកិត្តិយ្យដែល
មិនធ្វើតាមពាក្យរបស់ខ្លួន ធ្វើព្រះសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះនាម
ថាកស្សបៈ ឲ្យវិនាស ។ ព្រោះកម្មនោះ គេបានទៅកើតក្នុងអវិច័យរក ឥឡូវ

នេះ កើតជាត្រីដោយវិបាកកម្មដ៏សេស ។ តែដោយផលនៃកម្មដែលគេរៀន
ព្រះពុទ្ធវចនៈ ពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធអស់កាលដ៏យូរ ទើបមានខ្លួនពណ៌
ដូចជាមាស ដូច្នោះ ។ ដោយផលកម្មដែលគេបានជេរប្រទេចភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្លិនស្អុយទើបផ្សាយចេញអំពីមាត់របស់គេ ។ មហាបពិត្រ តថាគតនឹងឲ្យត្រី
នោះនិយាយ ។

ព្រះរាជា. ឲ្យនិយាយចុះ ព្រះអង្គ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរត្រីនោះថា “អ្នកឈ្មោះ កបិលៈឬ?”

ត្រី. ព្រះករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្មោះកបិលៈ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកមកអំពីទីណា ?

ត្រី. មកអំពីអវិច័យមហានរក ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. សោធនៈបងប្រុសរបស់អ្នកទៅណា ?

ត្រី. បរិនិព្វានហើយ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ចុះនាងសាធនីជាមាតារបស់អ្នក ទៅណា ?

ត្រី. កើតក្នុងនរក ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. នាងតាបនាប្អូនស្រីរបស់អ្នកទៅណា ?

ត្រី. កើតក្នុងមហានរក ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ឥឡូវនេះ អ្នកនឹងទៅទីណាទៀត ?

ត្រីឈ្មោះកបិលៈ ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

-៨- ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយតាថាធម្មបទ ចតុត្ថកាគ

នឹងទៅកាន់អវិចិមហានរក” លុះក្រាបទូលព្រះសាស្តាដូច្នោះហើយ ត្រូវសេចក្តី
ក្តៅក្រហាយគ្របសង្កត់ ក៏បោកក្បាលនឹងទូកស្លាប់ភ្លាម ទៅកើតក្នុងនរក ។
មហាជនកើតសេចក្តីសង្វេគ ព្រីរោមព្រីស្បែក ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់កបិលសូត្រ

ត្រាទោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពិចារណាមើលវារះចិត្តរបស់បរិស័ទ
ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងខណៈនោះ ដើម្បីនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ឲ្យសមគួរដល់ខណៈ
នោះ ទើបត្រាស់កបិលសូត្រក្នុងសុត្តនិបាតថា ៖

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលការប្រព្រឹត្តធម៌ ១ ការប្រព្រឹត្ត

ព្រហ្មចរិយៈ ១ ថាជាកែវដ៏ឧត្តម ។

ដូច្នោះជាដើម ហើយបានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១. មនុស្ស បមត្តចារិទោ

តណ្ហា វឌ្ឍតិ មាលុវា វិយ

សោ បលវតី ហុរហុរំ

ផលមិច្ឆុវ វនស្មី វានរោ ។

យំ ឯសា សហតិ ជម្មី តណ្ហា លោកេ វិសត្តិកា

សោកា តស្ស បវឌ្ឍន្តិ អភិវឌ្ឍុវ វីរណំ ។

យោ វេ តំ សហតិ ជម្មី តណ្ហំ លោកេ ទុរច្ចយំ

សោកា តម្ហា បបតន្តិ ឧទពិនុវ បោក្ខរា ។

តំ វោ វទាមិ កទ្ធំ វោ យាវន្តេត្ថ សមាគតា

តណ្ហាយ មូលំ ខណថ ឧសីរត្តោវ វីរណំ ។

មា វោ នឡំ វ សោតោវ មារោ ភញិ បុនប្បនំ ។

តណ្ហា តែងចម្រើនដល់មនុស្ស អ្នកមានការប្រព្រឹត្ត ដោយ
សេចក្តីប្រមាទជាប្រក្រតី ដូចវល្លិបរិតដើមឈើហើយ ចំរើន
ឡើង បុគ្គលនោះ តែងសុះទៅកាន់កតតូចកតធំដូចស្វា កាល
ប្រាថ្នាផ្ទៃឈើ លោតទៅក្នុងព្រៃ ដូច្នោះដែរ ។

តណ្ហានុ៎ះ ជាទោសជាតិដីលាមក ផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍
ផ្សេងៗ ក្នុងលោក គ្របសង្កត់បុគ្គលណា សេចក្តីសោកស្តាយ
តែងចំរើនឡើងដល់បុគ្គលនោះ ដូចស្បូវរណ្តាស ដែលត្រូវ
ភ្លៀងធ្លាក់ចុះជញ្ជាំង ហើយពន្លក លូតលេចឡើងដូច្នោះដែរ ។
ចំណែកជនណា គ្របសង្កត់តណ្ហាដីលាមក ក្នុងលោក ដែល
គេឆ្លងបានដោយកម្រនោះ សេចក្តីសោកស្តាយ តែងធ្លាក់ចេញ
ចាកជននោះឯង ដូចដំណក់ទឹក ដែលធ្លាក់ចុះចាកស្លឹកឈូក
ដូច្នោះដែរ ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាគាត់ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយមានប៉ុន្មានរូប ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ សេចក្តីចំរើន
ចូរមានដល់អ្នកទាំងឡាយទាំងប៉ុណ្ណោះចុះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ

រំលើងបួសតណ្ហាចោលចេញ ដូចបុគ្គលត្រូវការស្សូវភ្នាំង
គាស់ស្សូវរណ្តាសចោកចេញ ដូច្នោះ ។ មានកុំរុករានអ្នក
ទាំងឡាយរឿយៗ ដូចខ្សែទឹក កាច់បំបាក់ដើមបបួស ដូច្នោះ
ឡើយ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា បមត្តចារិទោ (ដល់អ្នករស់នៅហើយដោយ
សេចក្តីប្រមាទ) សេចក្តីថា ទាំងឈាន វិបស្សនា មគ្គ និងផល រមែងមិន
ចម្រើន ដល់បុគ្គលអ្នករស់នៅដោយសេចក្តីប្រមាទ ដែលមានការបណ្តែត
បណ្តោយសតិជាលក្ខណៈ ។ អធិប្បាយថា ដូចរលីក្តីជ្រួបរលីកដើមឈើហើយ
រមែងចម្រើនឡើង ដើម្បីសេចក្តីវិនាសទៅនៃដើមឈើនោះ យ៉ាងណា តណ្ហា
ក៏ដូច្នោះ ឈ្មោះថា ចម្រើនដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះអាស្រ័យទូរទាំង ៦ កើត
ឡើងរឿយៗ ។

បទថា សោ បលវតី ហុរហុរិ (គេរមែងស្ទុះទៅកាន់ភពតូចភពធំ)
សេចក្តីថា បុគ្គលដែលធ្លាក់នៅក្នុងអំណាចនៃតណ្ហានោះ រមែងស្ទុះ គឺ ស្ទុះ
ទៅកាន់ភពតូចភពធំ ។ សួរថា “ដូចអ្វី?” ឆ្លើយថា “ដូចពានកាលប្រាថ្នាផ្លែ
ឈើ តែងលោតទៅ ក្នុងព្រៃដូច្នោះ” អធិប្បាយថា ពានកាលប្រាថ្នាផ្លែ
ឈើ រមែងលោតទៅក្នុងព្រៃ វាចាប់មែកឈើនោះ ព្រលែងមែកឈើនោះ
ចាប់មែកដទៃ ហើយចាប់មែកដទៃទៀត ទើបពាលមិនបានថា វាមិនបានមែក

ឈឺ ទើបអង្គុយ យ៉ាងណា បុគ្គលដែលធ្លាក់ក្នុងអំណាចតណ្ហា ក៏យ៉ាងនោះ រមែងស្ទុះទៅកាន់កតតូចកតធំ ក៏ពោលមិនបានថា គេមិនបានអារម្មណ៍តាម ប្រាថ្នា ទើបមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចំណង់ ។

បទថា យំ (តណ្ហានេះលាមក...) ជាដើម សេចក្តីថា តណ្ហាដែល ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារ ៦ ឈ្មោះថា លាមក ព្រោះជារបស់អាក្រក់ ដល់នូវការ រាប់ថា វិសត្តិកា (ផ្សាយទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ) ព្រោះតណ្ហានោះ ជាធម្ម- ជាតិផ្សាយទៅ គឺ ជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយមានរូបជាដើម ដូចជាអាហារ លាយដោយថ្នាំពិស ដូចផ្កាឈើលាយដោយថ្នាំពិស ដូចផ្លែឈើលាយដោយ ថ្នាំពិស ដូចជាគ្រឿងបរិភោគលាយដោយថ្នាំពិស គ្របសង្កត់បុគ្គលណាហើយ សេចក្តីសោកទាំងឡាយដែលមានវដ្តៈជាមូល រមែងចម្រើនក្រែកលែងក្នុងបុគ្គល នោះ ដូចស្បូវរណ្តាសដែលត្រូវភ្លៀងធ្លាក់ចុះរឿយ ។ រមែងលូតលាស់ឡើង ក្នុងព្រៃដូច្នោះ ។

បទថា ទុរច្ចយំ (ដែលឈានកន្លងបានលំបាក) ជាដើម សេចក្តីថា ក៏បុគ្គលណាគ្របសង្កត់ គឺ រមែងគ្របសង្កត់តណ្ហានោះ មានប្រការដូចពោល ហើយ ដែលឈ្មោះថា ដែលគេធ្វើបានដោយលំបាក ព្រោះជារបស់លំបាក នឹងឈានកន្លង គឺ នឹងលះបង់បាន សេចក្តីសោកដែលមានវដ្តៈជាមូល រមែង ចេញចាកបុគ្គលនោះ តាំងនៅមិនបាន ដូចជាដំណក់ទឹកដែលធ្លាក់ចុះលើស្លឹក ឈូក គឺ មិនជាប់នៅដូច្នោះ ។

បទថា តំ វោ វទាមិ (តថាគតសូមតាស់តៀនអ្នកទាំងឡាយ) បាន
ដល់ ព្រោះហេតុនោះ តថាគតសូមប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ។

បទថា ភទ្ធំ វោ (សេចក្តីចម្រើនចូរមានដល់អ្នកទាំងឡាយ) សេចក្តី
ថា សេចក្តីចម្រើនចូរមានដល់អ្នកទាំងឡាយ អធិប្បាយថា អ្នកទាំងឡាយកុំ
បានដល់នូវសេចក្តីវិនាស ដូចកបិលកិក្ខុនេះឡើយ ។

បទថា មូលំ (ឫសគល់) ជាដើម សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយចូររំលើង
ឫសគល់តណ្ហាដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមទ្វារទាំង ៦ នេះ ដោយញ្ញាណ គឺ អរហត្ត-
មគ្គ ។ សួរថា ដូចអ្វី ។ ឆ្លើយថា “ដូចបុគ្គលអ្នកត្រូវឫសក្រអូបរបស់ស្បូវ
ដឹកតាស់ស្បូវដូច្នោះ” អធិប្បាយថា បុគ្គលអ្នកត្រូវការឫសក្រអូបរបស់ស្បូវ
រមែងដឹកតាស់ស្បូវនោះចបធំ យ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរតាស់រំលើងឫស
តណ្ហានោះ យ៉ាងនោះ ។

បទថា មា វោ នឡំ វ សោតោវ មារោ ភញ្ជិ បុនប្បុនំ (មារកុំបាន
រុករានអ្នកទាំងឡាយរឿយៗ ដូចក្រសែទឹកកាច់បំបាក់ដើមបបុស) សេចក្តីថា
កិលេសមារ មច្ចុមារ និងទេវបុត្តមារ ចូរកុំរុករានអ្នកទាំងឡាយរឿយៗ ដូច
ខ្សែទឹកហូរដ៏ខ្លាំង កាច់បំបាក់ដើមបបុសដែលដុះនៅក្បែរមាត់ទឹកដូច្នោះ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា បុត្តរបស់អ្នកនេសាទទាំង ៥០០ នាក់
នោះដល់នូវសេចក្តីសង្វេគ ប្រាថ្នានឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃសេចក្តីទុក្ខ ក៏បួសក្នុង
សំណាក់ព្រះសាស្តា ធ្វើទីបំផុតនៃសេចក្តីទុក្ខក្នុងកាលមិនយូរ បានជាអ្នកមាន

-១៣- អង្គការសហប្រជាជាតិ រៀនសូត្រឈ្មោះកម្មវិធី ទី ១

ការបរិភោគជាមួយគ្នា ដោយធម៌ជាគ្រឿងបរិភោគ គឺ អនេញវិហារធម៌ និង
សមាបត្តិធម៌ រួមជាមួយព្រះសាស្តាហើយ ។

ចប់ រៀនសូត្រឈ្មោះកម្មវិធី:

២. រឿងនាងកូនជ្រូក

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តវេឡូវន ទ្រង់ប្រារព្ធកូនជ្រូកស៊ីលាមក មួយ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា យថាថិ មូលេ (កាលបើប្រសគល់...យ៉ាង ណា) ជាដើម ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់បុព្វកម្មរបស់កូនជ្រូក

បានឮថា ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បី បិណ្ឌបាត ទ្រង់ទតឃើញកូនជ្រូកមួយ ទើបទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើការញញឹម ព្រះអានន្ទបានឃើញវង់រស្មីដែលជះចេញពី ចន្លោះព្រះឱស្ឋ ទើបទូលសួរហេតុនៃការញញឹមថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យនៃការញញឹមរបស់ព្រះអង្គ” ។

ត្រាឆេះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា “អានន្ទ អ្នកឃើញកូន ជ្រូកញីនោះទេ?” ។

ព្រះអានន្ទ. ឃើញ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ក្នុងសាសនារបស់ព្រះមានព្រះកាគព្រះនាមថា **កក្កុសន្ទៈ** កូនជ្រូកញីនោះ បានកើតជាមេមាន់ នៅក្បែររោងប្រជុំមួយកន្លែង ។ មេមាន់ នោះ បានស្តាប់សម្លេងប្រកាសធម៌របស់ភិក្ខុយោគាវចរមួយរូប កំពុងស្វា- ធាយវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ចុតិចាកអត្តកាពនោះហើយ បានកើតក្នុងរាជត្រកូល

ជាពេលនោះព្រះនាមថា ឧព្វរិ ។ ក្នុងកាលតមក ព្រះនាងស្តេចយាងចូលទៅ
កាន់ទីបន្ទាប់នឹងឧច្ចារៈ ទតឃើញពួកជន្លូវ ញ៉ាំងបុណ្យវកសញ្ញាថា (ការកំណត់
ដោយជន្លូវ) ឲ្យកើតឡើងក្នុងទីនោះ ក៏សម្រេចបានបឋមជ្ឈាន ។ ព្រះនាង
តាំងនៅក្នុងអត្តភាពនោះរហូតអស់អាយុ ចុះចាកអត្តភាពនោះហើយ ទៅកើត
ក្នុងព្រហ្មលោក លុះចុះចាកព្រហ្មលោក ដោយគតិក្នុងសង្សារវដ្តមិនទៀង
ទាត់ ពេលនេះ ក៏កើតក្នុងកំណើតជ្រូក តថាគតឃើញហេតុនេះ ទើបបាន
ញញឹម ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រះអាននុជាដើម ស្តាប់រឿងនោះហើយ កើត
សេចក្តីសង្វេគយ៉ាងខ្លាំង ។

រាគតណ្ហាឲ្យទោសច្រើន

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ញ៉ាំងសេចក្តីសង្វេគឲ្យកើតដល់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ
កាលទ្រង់ប្រកាសទោសរបស់រាគតណ្ហា ទ្រង់ប្រថាប់ឈរកណ្តាលថ្នល់នោះ
ឯង បានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនោះថា ៖

២. យថាបិ មូលេ អនុបទ្ធវេ ទឡ្ហ
ឆិន្ទោបិ រុក្ខោ បុនរវេ រូហតិ
ឯវម្បិ តណ្ហានុសយេ អនុហតេ
និព្វត្តតិ ទុក្ខមិទំ បុនប្បនំ ។

យស្ស ឆត្តិសតិ សោតា មនាបស្សវេនា កុសា
មហា វហន្តិ ទុទ្ធិដ្ឋី សង្កប្បា រាគនិស្សតា ។

សវន្តិ សព្វធំ សោតា លតា ឧព្ពិជ្ជ តិដ្ឋតិ
តព្ភ ទិស្វា លតំ ជាតំ មូលំ បញ្ញាយ វិនិច្ឆ័យ ។

សវិតានិ សិវេហិតានិ ច

សោមនស្សានិ កវន្តិ ជន្មុនោ

តេ សាតសិកា សុខេសិនោ

តេ វេ ជាតិជរុបកា នរា ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា

បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ

សញ្ញាជនសន្តិសត្តា

ទុក្ខមុបន្តិ បុនប្បន្តិ ចិរិយ ។

តសិណាយ បុរក្ខតា បជា

បរិសប្បន្តិ សសោវ ពាធិតោ

តស្មា តសិណំ វិនោទយេ

ភិក្ខុ អាកន្ធិ វិរាគមត្តនោ ។

កាលបើបួសឈើ មិនមានសេចក្តីអន្តរាយ នៅមាំមួនទេ ដើម
ឈើទុកជាកាប់ចោលហើយ ក៏តែងដុះឡើងទៀតបាន មាន
ឧបមាដូចម្តេចមិញ កាលបើតណ្ហានុស័យ បុគ្គលកំចាត់មិន
ទាន់បានហើយ ទុក្ខ (មានជាតិទុក្ខជាដើម) នេះ ក៏តែងកើត

រឿយៗ មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

ខ្សែតណ្ហា ៣៦ ជាធម្មជាតិហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាធម្មជាតិភ្ញៀវក្លា មានដល់បុគ្គលណា តម្រិះទាំងឡាយដ៏ធំ ដែលអាស្រ័យនូវរាគៈ តែងនាំនូវទិដ្ឋិអាក្រក់ របស់បុគ្គល នោះ ។

ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ តែងហូរទៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ដូច ជាវល្លិដែលបែកខ្ទេងឡើង តាំងនៅដូច្នោះ បើអ្នកទាំងឡាយ ឃើញតណ្ហា ដូចជាវល្លិនោះ កើតឡើងហើយ ចូរកាត់បួស ចោលចេញ ដោយកាំបិត គឺ បញ្ញា ។

សោមនស្សទាំងឡាយ ដែលផ្សាយទៅហើយផង ដែលប្រព្រឹត្ត ទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ផង រមែងមានដល់សត្វ ពួកសត្វ នោះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវសេចក្តីរីករាយ អ្នកស្វែងរកសេចក្តី សុខ នរជនទាំងឡាយនោះឯង តែងឈរទៅរកជាតិនិងជរា ។ ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រងទុកហើយ តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលព្រានទាក់បានហើយដូច្នោះ ពួក សត្វ ដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈ និងសន្តិធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿង ជំពាក់) តែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខរឿយៗ អស់កាលអង្វែង ។ ពួកសត្វដែលតណ្ហា ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យតក់ស្លុត ក្រងទុកហើយ

តែងរន្ធត់ដូចទន្សាយ ដែលនាយព្រានទាក់បានហើយដូច្នោះ
ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុកាល ប្រាថ្នាធម៌ជាគ្រឿងប្រាសចាករកៈ
ដើម្បីខ្លួន គប្បីបន្ទោបង់តណ្ហា ដែលជាគ្រឿងតក់ស្លុត ចោល
ចេញ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា មូលេ (កាលបួសគល់) ជាដើម សេចក្តីថា
ដើមឈើណា កាលបួសទាំង ៥ ដែលដុះចាក់ទៅក្នុងទិសទាំងបួន និងចាក់
ត្រង់ចុះទៅខាងក្រោម នៅរឹងមាំ មិនមានអន្តរាយណាមួយ មានការកាត់ ការ
ដឹកតាស់ ការពុះ និងការបោះជាដើម ឈ្មោះថា នៅមាំមួន ព្រោះមានសភាព
មាំមួន ដើមឈើនោះសូម្បីត្រូវបុគ្គលកាត់ខាងលើ រមែងដុះឡើងទៀតបាន
ញ៉ាំងមែកតូចធំឲ្យលូតលាស់បាន យ៉ាងណា ទុក្ខនេះ មានជាតិទុក្ខជាដើម
កាលអនុស័យ គឺ ការដេកត្រានៃតណ្ហា ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមទូរ ៦ ដែល
អរហត្តមគ្គញ្ញាណមិនទាន់កម្ចាត់ គឺ មិនទាន់កាត់ផ្តាច់ រតែងកើតក្នុងភពនោះៗ
រឿយៗ ក៏យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។

បទថា យស្ស (ដល់បុគ្គលណា) ជាដើម សេចក្តីថា តណ្ហាប្រកប
ដោយក្រសែ ៣៦ បានដល់ តណ្ហាវិចរិតអាស្រ័យអាយតនៈក្នុង ១៨ តណ្ហា-
វិចរិតអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្រៅ ១៨ នេះឯង ឈ្មោះថា ហូរទៅរកអារម្មណ៍
ដែលជាទីពេញចិត្ត ព្រោះអត្ថវិគ្រោះថា រមែងហូរទៅ គឺ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុង

អារម្មណ៍មានរូបជាដើមដែលជាទីពេញចិត្ត ជាធម្មជាតិក្លៀវក្លា គឺ មានកម្លាំង រមែងមានដល់បុគ្គលណា សេចក្តីត្រិះរិះទាំងឡាយដ៏ច្រើន ព្រោះមានច្រើន ដោយការកើតឡើងរឿយៗ មិនអាស្រ័យឈាន ឬវិបស្សនា តែអាស្រ័យរាគៈ រមែងនាំយកបុគ្គលនោះអ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់ ព្រោះជាអ្នកមានញាណវិបត្តិនោះ ទៅ ។

បទថា **សវន្តិ សព្វធី សោតា** (ក្រសែតណ្ហាទាំងឡាយរមែងហូរទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង) សេចក្តីថា ខ្សែតណ្ហាទាំងនេះ ឈ្មោះថា រមែងហូរទៅ រកអារម្មណ៍ទាំងពួង ព្រោះហូរទៅរកអារម្មណ៍ទាំងពួងមានរូបជាដើម ដោយ អំណាចនៃចក្ខុទ្ធារជាដើម ឬសូម្បីតណ្ហាទាំងពួង គឺ រូបតណ្ហា សទ្ធិតណ្ហា គន្ធិតណ្ហា រសតណ្ហា ផោដ្ឋព្វតណ្ហា ធម្មតណ្ហា តែងហូរទៅកាន់កពទាំងពួង ។

បទថា **លតា** (តណ្ហាដូចជាវល្លិ) សេចក្តីថា តណ្ហា បានឈ្មោះថា វល្លិ ព្រោះអត្ថវិគ្រោះថា ដូចជាគ្រឿងបង និងដោយអត្ថថា ជាគ្រឿងរូបវិត ។

បទថា **ឧពភិជ្ជ តិដ្ឋតិ** (បែកខ្ទែងចេញ) សេចក្តីថា តណ្ហាដែលដូច ជាវល្លិកើតឡើងពីទ្វារទាំង ៦ ហើយ រមែងតាំងនៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ។

បទថា **តព្វ ទិស្វា** (ឃើញតណ្ហា... នោះឯង) សេចក្តីថា ក៏បុគ្គល ដែលឃើញតណ្ហាដូចជាវល្លិនោះ ដោយអំណាចនៃទឹកភ្នែកដែលកើតហើយថា “តណ្ហានេះ កាលកើតឡើង រមែងកើតឡើងក្នុងក្នុងទីនេះ” ។

បទថា បញ្ញាយ (ដោយបញ្ញា) សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយចូរកាត់ឫស
ចេញ ដោយមគ្គបញ្ញា ដូចជាបុគ្គលកាត់នូវវាល្វិដែលដុះក្នុងព្រៃដោយកាំបិត
ដូច្នោះចុះ ។

បទថា សរិតានិ (ប្រព្រឹត្តទៅ) បានដល់ ផ្សាយទៅ គឺ ជ្រួតជ្រាបទៅ ។

បទថា សិទេហិតានិ ច (ដែលប្រឡាក់ដោយតណ្ហាដូចជ័រស្អិត) សេចក្តី
ថា សើមដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរិក្ខាទាំងឡាយ មានចំរើ
ជាដើម អធិប្បាយថា ដែលជ័រស្អិត គឺ តណ្ហាលាបហើយ ។

បទថា សោមនស្សានិ (សោមនស្ស) សេចក្តីថា សោមនស្សទាំង
ឡាយបែបនោះ រមែងមានដល់សត្វអ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា ។

បទថា តេ សាតសិកា (អាស្រ័យសេចក្តីសុខ) សេចក្តីថា បុគ្គល
ទាំងនោះដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃតណ្ហា ជាអ្នកអាស្រ័យសេចក្តីរីករាយ
គឺ អាស្រ័យសេចក្តីសុខនោះឯង ទើបជាអ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ គឺ ជាអ្នក
ស្វែងរកសេចក្តីសុខ ។

បទថា តេ វេ (ជនទាំងនោះ) សេចក្តីថា នរជនបែបនេះ រមែងចូល
ដល់ការកើត ចាស់ ឈឺ និងសេចក្តីស្លាប់ដោយពិត ដូច្នោះ ទើបជាអ្នក
ឈ្មោះថា ជាតិជរុបតា (ចូលដល់ជាតិជរ) ចូលដល់ជាតិ និងជរ ។

បទថា បជា (ពពួកសត្វ) សេចក្តីថា សត្វទាំងនេះជាអ្នកប្រកបដោយ
តណ្ហា ដែលរាប់ថា តក់ស្លុត ព្រោះធ្វើនូវសេចក្តីភ័យខ្លាចដោយជុំវិញ គឺ

ហែហមហើយ ។

បទថា ពាធិតោ (ដែលព្រានចាប់បានហើយ) សេចក្តីថា រមែងរន្ធត់ គឺ ភ័យខ្លាច ដូចទន្សាយដែលព្រានទាក់បានក្នុងព្រៃ ដូច្នោះ ។

បទថា សំយោជនសន្តិសត្តា (ពពួកសត្វដែលជាប់ក្នុងសំយោជនៈ និងកិលេសជាគ្រឿងរូបវិត) សេចក្តីថា សត្វទាំងឡាយជាអ្នកដែលសំយោជនៈ ១០ យ៉ាង និងកិលេសជាគ្រឿងរូបវិត ៧ យ៉ាង មានរាគៈជាដើមបង់ទុកហើយ ឬជាអ្នកជាប់នៅក្នុងសំយោជនៈជាដើមនោះ ។

បទថា ចិរាយ (អស់កាលយូរ) សេចក្តីថា សត្វទាំងឡាយនោះតែង ចូលដល់ទុក្ខ មានជាតិទុក្ខជាដើមរឿយៗ អស់កាលយូរ ។

បទថា តស្មា (ព្រោះហេតុនោះ) ជាដើម សេចក្តីថា ព្រោះពួកសត្វ ទាំងឡាយ ដែលតណ្ហាធ្វើសេចក្តីតក់ស្លុត ក្រុងទុកហើយ គឺ រូបវិតទុកហើយ ដូច្នោះ ភិក្ខុកាលប្រាថ្នា គឺ សង្ឃឹមនូវធម៌ជាគ្រឿងប្រាសចាករាគៈ គឺ ព្រះ និព្វាន ដែលជាទីប្រាសចាកកិលេសមានរាគៈជាដើម ដើម្បីខ្លួន គប្បីបន្ទាបបង់ គឺ គប្បីនាំចេញ លះបង់ចេញនូវតណ្ហា ដែលជាគ្រឿងតក់ស្លុតនោះ ដោយ អរហត្តមគ្គនោះឯង ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ជាដើម ។

ឯកូនជ្រូកនោះ ស្លាប់ពីជ្រូកហើយ ទៅកើតក្នុងរាជត្រកូលក្នុងសុវណ្ណ-

ក្នុង ចុតិចាកអត្តកាពនោះ បានទៅកើតក្នុងក្រុងពារាណសីដូចដើម ចុតិអំពី
នោះ បានទៅកើតក្នុងត្រកូលឈ្មួញសេះ ក្បែរកំពង់ផែឈ្មោះសុប្បារកៈ ចុតិ
អំពីនោះ ទៅកើតក្នុងត្រកូលនាយសំពៅក្បែរកំពង់ផែឈ្មោះភារិរៈ ចុតិអំពី
នោះ ទៅកើតក្នុងត្រកូលឥស្សរជនក្នុងក្រុងអនុរាជបុរី ចុតិអំពីនោះ ទៅកើត
ជាធីតាក្នុងត្រកូលកុដ្ឋម្នីក៏ឈ្មោះសុមនៈ ក្នុងភេកកន្តគ្រាម ខាងទិសទក្សិណ
នៃក្រុងអនុរាជបុរី មានឈ្មោះថា សុមនា ។ តមក កាលស្រុកត្រូវបោះបង់
ចោល បិតារបស់នាងបានផ្លាស់ទៅកាន់ដែនឈ្មោះទីយវាបិ អាស្រ័យនៅក្នុង
ស្រុកឈ្មោះមហាមុនីគ្រាម ។ អាមាត្យរបស់ព្រះបាទទុដ្ឋតាមណី ឈ្មោះថា
លកុណ្ណកអតិម្ហរៈ ទៅកាន់ស្រុកនោះដោយកិច្ចឯណានីមួយ ឃើញនាងហើយ
ធ្វើពិធីមង្គលដ៏ធំ នាំនាងទៅកាន់ស្រុកមហាបុណ្ណគ្រាម ។ គ្រានោះ ព្រះមហា
អតុលថេរអ្នកនៅក្នុងមហាវិហារ ឈ្មោះកោដិបពតិ ទៅបិណ្ឌបាតស្រុកនោះ
ឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះរបស់នាង ឃើញនាងហើយ ក៏ប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា “អ្នក
មានអាយុ នាងកូនជ្រូកក្នុងកាលមុននោះ ឥឡូវនេះបានមកជាករិយារបស់
មហាមាត្យឈ្មោះលកុណ្ណកអតិម្ហរៈ គួរឲ្យអស្ចារ្យណាស់” ។

នាងបានឮពាក្យនោះហើយ បង្ហាន់ព្រូកដល់កពកក្នុងអតីតៈ ក៏កើត
ញាណព្រូកជាតិបាន ។ ក្នុងខណៈនោះឯង នាងកើតសេចក្តីសង្វេគ ទើប
សូមអនុញ្ញាតស្វាមី ឬសក្នុងសំណាក់ព្រះថេរីគណៈបញ្ចពល ដោយឥស្សរ-
រិយយសដ៏ធំ បានស្តាប់ថាដែលពណ៌នាមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ ក្នុងតិស្ស-

មហាវិហារហើយ ក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ក្រោយមក កាលព្រះ
បាទទុដ្ឋតាមណីទ្រង់បង្រៀមបញ្ជូនទមិឡបានហើយ ព្រះនាងសុមនាថេរីទៅកាន់
ស្រុកកេក្កន្តត្រាម ដែលជាស្រុកកំណើតរបស់មាតាបិតាដើម នៅក្នុងទីនោះ
ស្តាប់អាសិវិសូបមសូត្រ ក្នុងកល្យាណមហាវិហារ ក៏លុះព្រះអរហត្ត ។

ក្នុងថ្ងៃព្រះនាងបរិនិព្វាន កាលពួកភិក្ខុនិសាកសួរ ព្រះថេរីបានដំណាល
ប្រវត្តិទាំងអស់នេះយ៉ាងល្អិតល្អន់ប្រាប់ភិក្ខុនិសង្ឃ ហើយចូលរួមជាមួយនឹង
ព្រះមហាតិស្សត្តេរនៅក្នុងមណ្ឌលលាភម ពោលបទនៃធម៌ កណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ
ដែលប្រជុំគ្នាហើយ ពោលថា “ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំចុះចាកកំណើតមនុស្សហើយ
កើតជាមេមាន់ ត្រូវអា.កក្នុងជាតិនោះ ទៅកើតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយបួស
ក្នុងសំណាក់នាងបរិព្វាជិតា បានភូមិបឋមជ្ឈាន ចុះពីជាតិនោះ បានកើតក្នុង
ត្រកូលសេដ្ឋី តមកមិនយូរប៉ុន្មានក៏ស្លាប់ ទៅកើតជាជ្រូក ចុះពីជាតិនោះ
ទៅកើតក្នុងសុវណ្ណភូមិ បន្ទាប់ពីនោះ ទៅកើតក្នុងក្រុងពារាណសី ចុះពីជាតិ
នោះ ទៅកើតត្រង់កំពង់ផែឈ្មោះសុប្បារកៈ ចុះពីនោះទៅកើតនៅត្រង់កំពង់
ឈ្មោះតាវិរៈ បន្ទាប់ពីនោះទៅកើតក្នុងក្រុងអនុរាជបុរី តពីជាតិនោះទៅកើត
ក្នុងស្រុកកេក្កន្តត្រាម ខ្ញុំកើតក្នុង ១៣ ជាតិ ល្អខ្លះ អាក្រក់ខ្លះ ដូចពោល
មកនេះ ឥឡូវនេះ កើតក្នុងកំណើតដ៏ប្រសើរហើយ សូមអ្នកទាំងឡាយ ចូរ
ញ៉ាំងធម៌ជាតុសលទាំងឡាយ ឲ្យដល់ព្រម ដោយការមិនប្រមាទចុះ” ញ៉ាំង
បរិស័ទទាំង ៤ ឲ្យសង្ខេប បានបរិនិព្វានហើយ ។

ចប់ រឿងកូនជ្រូកញី

៣. រឿងភិក្ខុសីក

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តវេឡូវន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុសីកមួយ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា យោ និព្វនដ្ឋោ (បុគ្គលណា មិនមាន កិលេសដូចពួកឈឺក្នុងព្រៃ) ជាដើម ។

សីកចេញទៅធ្វើចោរកម្មចិញ្ចឹមជីវិត

បានឮថា ភិក្ខុជាសិទ្ធិវិហារិករបស់ព្រះមហាកស្សប្បៈមួយរូប សូម្បីបាន ឈានទាំង ៤ ហើយ ឃើញរូបារម្មណ៍ដែលជាសត្រូវដល់ព្រហ្មចរិយៈ ក្នុង ផ្ទះជាន់មាសដែលជាអីរបស់ខ្លួន មានចិត្តជាប់ក្នុងរូបារម្មណ៍នោះ ក៏សីកទៅ ។ តមក ព្រោះខ្លួនជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មិនជួយធ្វើការងារ ពួកមនុស្សក្នុងផ្ទះក៏ បណ្តេញគេចេញ ។ គេសេពគប់មិត្តអាក្រក់ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយធ្វើចោរកម្ម ។

តមកថ្ងៃមួយ ពួករាជបុរសចាប់គេបាន ក៏ចងក្រពាត់ដៃទៅខាងក្រោយ វាយដោយរំពាត់ផ្តៅគ្រប់ៗ ផ្លូវបែកជាបួន ហើយនាំទៅកាន់ទីសម្លាប់ ។ ព្រះ ថេរៈទៅចំណូលចុះ ឃើញគេ ត្រូវពួករាជបុរសនាំចេញទៅតាមទ្វារទិសខាង ត្បូង ក៏សូមឲ្យពួករាជបុរសបន្តរចំណង់ឲ្យធូរបន្តិច ហើយពោលថា “អ្នក ចូរព្រកដល់កម្មដ្ឋាន ដែលអ្នកធ្លាប់សន្សំមកក្នុងកាលមុនម្តងទៀត” ។ ដោយ ពាក្យជាសំភៀននោះ គេក៏កើតសតិ ទើបចម្រើនចតុត្ថជ្ឈានឲ្យកើត ។ គ្រា នោះ ពួករាជបុរសនាំគេទៅកាន់ទីពិឃាត ឲ្យគេដេកផ្ទាល់ឈើអណ្តាត ដើម្បី

ប្រហារជីវិត ។ គេមិនខ្លាច មិនតក់ស្លុត ។

ពួកមនុស្សចម្លែកចិត្ត ឃើញគេមិនភ័យខ្លាច

គ្រានោះ អ្នកប្រហារដែលឈរនៅជុំវិញ លើកកាំបិត លំពែង និង ច្បូកជាដើមឡើង ឃើញគេមិនភ័យតក់ស្លុត អ្នកផ្សេងទៀត ក៏ពោលថា “នែ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ពួកអ្នកទាំងឡាយចូរមើលបុរសនេះចុះ គេមិនខ្លាច មិនរន្ធត់ មិនញាប់ញ័រក្នុងកណ្តាលនៃមនុស្ស កាន់អាវុធក្នុងដៃច្រើនរយនាក់ គួរអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎” កើតសេចក្តីអស្ចារ្យ និងចម្លែកក្នុងចិត្ត ស្រែកលាន់ ឡើង ទៅក្រាបទូលរឿងនោះចំពោះព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបរឿងនោះ ហើយ ត្រាស់បង្គាប់ថា “ចូរដោះលែងគេទៅ” ហើយស្តេចទៅកាន់សំណាក់ ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលរឿងនោះ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ផ្សាយព្រះរស្មីទៅ កាលនឹងទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌ដល់ គេ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

**៣. យោ និព្វនដ្ឋោ វនាធិមុត្តោ
វនមុត្តោ វនមេវ ធាវតិ
តំ បុគ្គលមេវ បស្សថ
មុត្តោ ពន្ធនមេវ ធាវតិ ។**

បុគ្គលណា មិនអាស័យក្នុងគិហិកាត ដូចដើមឈើតាំងនៅ ក្នុងព្រៃ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងព្រៃ គឺ តបធម៌ជាអ្នករួចស្រឡះ

ចាកព្រៃ គឺ តណ្ហា ហើយស្ទុះទៅរកព្រៃ គឺ តណ្ហាវិញ អ្នក
ទាំងឡាយចូរមើលបុគ្គលនោះឯង បុគ្គលនោះរួចចាកចំណង
គឺ យរាវាសហើយ ស្ទុះទៅរកចំណង គឺ យរាវាសវិញ ។

អធិប្បាយតាម

ព្រះគាថាទាំងនោះ មានពាក្យអធិប្បាយដូច្នោះថា បុគ្គលណា ឈ្មោះ
ថា មិនមានកិលេសដូចជាដើមឈើនៅក្នុងព្រៃ ព្រោះភាពនៃខ្លួនលះចង់ពួក
ដើមឈើដូចព្រៃ ពោលគឺ អាស័យក្នុងភេទគ្រហស្ថហើយចេញបួស បង្ហាន់
ទៅក្នុងព្រៃ គឺ តបៈ ពោលគឺ វិហារធម៌ ជាអ្នករួចផុតចាកព្រៃ គឺ តណ្ហា
បានដល់ ចំណង គឺ ការគ្រប់គ្រងផ្ទះហើយ នៅស្ទុះទៅរកព្រៃ គឺ តណ្ហា
ដែលជាចំណង គឺ ការគ្រប់គ្រងផ្ទះវិញទៀត អ្នកទាំងឡាយចូរមើលបុគ្គល
នោះចុះ បុគ្គលនោះរួចស្រឡះចាកចំណង គឺ ការគ្រប់គ្រងផ្ទះហើយ នៅស្ទុះ
ទៅរកចំណង គឺ ការគ្រប់គ្រងផ្ទះដូចដើមវិញ ។

គេស្តាប់ព្រះធម៌ទេសនានេះ ទាំងនៅលើឈើអណ្ណាត ក្នុងកណ្តាល
ពួករាជបុរសដែលយុំខ្លួននោះឯង ផ្ដើមកំណត់ការកើតឡើង និងការរលត់ទៅ
ហើយ លើកចិត្តឡើងកាន់ត្រៃលក្ខណ៍ ពិចារណានូវសន្ធិវរទាំងឡាយ ក៏បាន
សម្រេចសោតាបត្តិផល សោយសុខដែលកើតពីសមាបត្តិ ហោះឡើងទៅគាល់
ព្រះសាស្តាតាមផ្លូវអាកាស ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយបួស ក៏បានសម្រេច

-២៧- អដ្ឋកថា តណ្ហាវគ្គ វៀងភិក្ខុអ្នកសឹក ទី ៣

ព្រះអរហត្តក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ព្រមដោយព្រះរាជានោះឯង ដូច្នោះ ។

ចប់ វៀងភិក្ខុសឹក

៤. ឃើញពន្ធនាគារ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធរឿងពន្ធនាគារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ន តំ ទឡំ (ថាមាំកំទេ) ជាដើម ។

ពួកភិក្ខុឃើញចោរត្រូវគេចងក៏នឹកចម្លែកក្នុងចិត្ត

បានស្តាប់មក ក្នុងសម័យមួយ ពួករាជបុរសនាំពួកចោរដែលកាត់ទីត បួនតាមផ្លូវ និងសម្លាប់មនុស្សជាច្រើន មកថ្វាយព្រះរាជាដែនកោសល ។ ព្រះរាជាត្រាស់ឲ្យចងចោរទាំងនោះទុក ដោយចំណង គឺ ខ្មោះ ចំណង គឺ ខ្សែ និងចំណង គឺ ច្រវាក់ ។ ខណៈនោះ ពួកភិក្ខុដែលនៅក្នុងជនបទ ប្រមាណ ៣០ រូប ប្រាថ្នានឹងគាល់ព្រះសាស្តា ទើបមកគាល់ថ្វាយបង្គំ លុះ ថ្ងៃស្អែកឡើង ចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថីដើម្បីបិណ្ឌបាត ទៅដល់ពន្ធនាគារ បាន ឃើញចោរទាំងនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះតថាគត ក្នុងវេលារសៀល ក្រាបទូលសួរថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះ ខណៈ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ឃើញចោរជាច្រើននៅក្នុងគុក ត្រូវចង ដោយចំណង គឺ ខ្មោះជាដើម សោយទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ពួកគេមិនអាចកាត់ចំណង ទាំងនោះរត់ទៅបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើមានចំណងដទៃដែលមាំជាង ចំណងទាំងនោះដែរឬទេ?” ។

ចំណង គឺ កិលេសកាត់បានដោយក្រ

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងទាំងនោះ ឈ្មោះ ថា ជាចំណងដូចម្តេច ឯចំណង គឺ កិលេស ពោលគឺ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងទ្រព្យ ស្រូវអង្ក បុត្ត និងភរិយាជាដើមនោះឯង ទើបជាចំណងដ៏មាំជាន់ចំណង គឺ ខ្លោះជាដើមនោះឯង តាំងរយជន ពាន់ជន សែនជន តែបណ្ឌិតក្នុងកាលមុន កាត់ចំណងធំ ដែលកាត់បានដោយលំបាកដូចពោលមកនោះ ចូលទៅបួសនៅ ព្រៃហិមពាន្ត” ហើយទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ត្រាស់ថា ៖

ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិនៅក្នុងក្រុង ពារាណសី ព្រះពោធិសត្វបដិសន្ធិក្នុងត្រកូលគហបតីទុគ៌តមួយ ។ កាលព្រះ ពោធិសត្វចម្រើនវ័យ បិតាក៏បានស្លាប់ទៅ ។ ព្រះពោធិសត្វធ្វើការស៊ីឈ្នួល ចិញ្ចឹមមាតា ។ ក្រោយមក មាតាបាននាំកុលធីតាម្នាក់ទុកក្នុងផ្ទះ ដើម្បីធ្វើជា ភរិយារបស់ព្រះពោធិសត្វទាំងដែលមិនត្រូវការ ក្នុងវេលាតមក មាតាក៏បាន ស្លាប់ទៀត ។ ចំណែកភរិយារបស់ព្រះពោធិសត្វក៏បានតាំងគភ៌ ។ ព្រះពោ- ធិសត្វមិនបានដឹងថា ភរិយាមានគភ៌ ទើបពោលថា “នាងដ៏ចម្រើន ចូរធ្វើការ ស៊ីឈ្នួលគេចិញ្ចឹមជីវិតចុះ ខ្ញុំនឹងបួស” ។

នាងពោលថា “នាយ ខ្ញុំមានគភ៌ហើយមិនមែនឬ? ឲ្យខ្ញុំប្រសូតិសិន អ្នកឃើញមុខកូនហើយ សឹមទៅបួសចុះ” ។ ព្រះពោធិសត្វក៏យល់ព្រមថា “យ៉ាងនោះ ក៏បាន” កាលនាងប្រសូតិហើយ ក៏ពោលលាថា “នាងដ៏ចម្រើន

នាងប្រសូតិបុត្តដោយស្នេហាហើយ ពេលនេះខ្ញុំនឹងទៅបួស” ។ ខណៈនោះ
នាងពោលទៅកាន់ព្រះពោធិសត្វថា “អ្នកជាម្ចាស់ ចូររង់ចាំកូនតូចរបស់យើង
ឈប់បៅដោះសិនចុះ” ហើយក៏មានគភ៌ទៀត ។ ព្រះពោធិសត្វនោះគិតថា
“យើងមិនអាចឲ្យករិយានេះយល់ព្រមបានជាមុន ហើយចាំទៅបានទេ ទើបមិន
ប្រាប់នាង គេចេញទៅបួសតែម្តង” ។ ព្រះពោធិសត្វមិនប្រាប់ករិយា ក្រោក
ឡើងរត់ចេញក្នុងកណ្តាលយប់នោះឯង ។ គ្រានោះ អ្នករក្សាព្រះនគរបានចាប់
គេទុក ។ គេប្រាប់ថា “នាយ ខ្ញុំមានមាតានឹងត្រូវចិញ្ចឹម សូមលែងខ្ញុំទៅ”
សូមឲ្យគេដោះលែងខ្លួន ក្រោយពីសម្រាកនៅក្នុងទីកន្លែងមួយហើយ ក៏ចូល
ទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្ត បួសជាឥសី ញ៉ាំងអភិញ្ញា និងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង
ហើយ រីករាយហើយជាមួយឈាន ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមហាសត្វបានបន្លឺ
ឧទានឡើងថា “ចំណង គឺ បុត្ត និងករិយា ចំណង គឺ កិលេស ដែលកាត់
បានដោយក្រនោះ យើងកាត់បានហើយ ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងចំណងពីរយ៉ាង

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំអតីតនិទាននេះមកហើយ កាលនឹងទ្រង់ប្រកាស
ឧទាន ដែលព្រះពោធិសត្វនោះបន្លឺហើយ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

**៤. ន តំ ទឡ្ហ ពន្ធនមាហុ ធិរា
យទាយសំ ទារុជំ បព្វជញ្ច
សារត្តរត្តា មណិកុណ្ណលេសុ**

បុត្តេសុ ទារេសុ ច យា អបេក្ខា

ឯតំ ទឡំ ពន្ធនមាហុ ធិរា

ឱហារិនំ សិចិលំ ទុប្បមុញំ

ឯតំបិ ឆេត្វាន បរិព្វជន្តិ

អនបេក្ខិនោ កាមសុខំ បហាយ ។

ចំណងណា ដែលកើតអំពីដែកក្តី កើតអំពីឈើក្តី កើតអំពី
ស្មៅយាបូជក្តី អ្នកប្រាជ្ញមិនហៅចំណងនោះ ថាជាចំណងមាំ
មួនឡើយ ។ ពួកជនណា ត្រេកអរក្រៃពេកក្នុងកែវមណី និង
កុណ្ណលទាំងឡាយក្តី សេចក្តីអាឡោះអាល័យកូន និងប្រពន្ធ
ទាំងឡាយក្តី អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅសេចក្តីត្រេកអរ និង
សេចក្តីអាឡោះអាល័យនោះ ថាជាចំណងមាំមួន ជាចំណង
នាំចុះ (ទាញសត្វទម្លាក់ទៅក្នុងអបាយ) ជាចំណងជួរទេ ប៉ុន្តែ
សត្វស្រាយបានដោយកម្រ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយកាត់ចំណង
នោះចេញ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះបង់
កាមសុខ ហើយចេញបួស ។

អធិប្បាយតាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ធិរា (អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ) ជាដើម
សេចក្តីថា បុរសដែលជាបណ្ឌិតមានព្រះពុទ្ធជាដើម មិនហៅចំណងដែលកើត

អំពីដែក ពោលគឺ ច្រវាក់ ដែលធ្វើអំពីឈើ ពោលគឺ ខ្លោះ និងចំណង់ គឺ ខ្សែ ដែលគេយកស្មៅយាបួន ឬវត្ថុយ៉ាងដទៃមានសម្បកព្រាលជាដើម ធ្វើជា ខ្សែថា “ជាចំណង់ដ៏មាំ” ព្រោះចំណង់ទាំងនោះ បុគ្គលអាចប្រើកាំបិតជាដើម កាត់បាន ។

បទថា សារត្តរត្តា (តម្រេកដ៏ខ្លាំង) បានដល់ ជាអ្នកត្រេកអរដ៏ក្រៃ លែង អធិប្បាយថា អ្នកត្រេកអរដោយរាគៈដ៏ក្រាស់ ។

បទថា មណិកុណ្ណលេសុ (ក្នុងកែវមណី និងក្រវិលទាំងឡាយ) គឺ ក្នុងកែវមណីផង ក្នុងទំហូ (ក្រវិល) ផង ម្យ៉ាងទៀត (គឺ) ក្នុងក្រវិលវិចិត្រ ដោយកែវមណី ។

បទថា ទឡ្យំ (ដ៏ខ្លាំងក្លា) សេចក្តីថា សេចក្តីត្រេកអរណា របស់ជន ទាំងឡាយ អ្នកត្រេកអរដ៏ក្រៃលែងក្នុងកែវមណី និងទំហូទាំងឡាយនោះឯង និងការជាប់ជំពាក់ គឺ សេចក្តីប្រាថ្នាជាប់ជំពាក់ក្នុងបុគ្គុ និងភរិយាណា បុរស ជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ រមែងពោលសេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីជាប់ជំពាក់នោះ ដែលបណ្ឌាលមកពីកិលេសថា “ជាចំណង់ដ៏មាំ” ។

បទថា ឧហារិនំ (ទាញទម្លាក់) សេចក្តីថា មានប្រក្រតីទាញទម្លាក់ ព្រោះរមែងទាញចុះ គឺ នាំទៅកាន់ទីទាប ព្រោះទាញទម្លាក់ទៅក្នុងអបាយកូមី ទាំង ៤ ។

បទថា សិចិលំ (ធូរ) សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ធូរ ព្រោះមិនកាត់ស្បែក

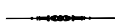
និងសាច់ គឺ មិនធ្វើឲ្យមានឈាមក្នុងទីដែលចង់ បានដល់ មិនឲ្យជីងថា ជា
ចំណង ឲ្យធ្វើការងារលើគោក និងក្នុងទឹកជាដើមបាន (តាមប្រក្រតី) ។

បទថា ទុប្បមុញ្ញំ (តែស្រាយបានលំបាក) សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ស្រាយ
បានលំបាក ក៏ព្រោះចំណង គឺ កិលេស ដែលកើតឡើងដោយសេចក្តីលោភ
សូម្បីតែម្តង ក៏ស្រាយចេញបានលំបាក ដូចអណ្តើករួចចាកចំណងបានដោយ
លំបាកដូច្នោះ ។

ពីរបទថា ឯតំបិ ឆេត្វាន (កាត់ចំណងនោះចេញ) សេចក្តីថា អ្នក
ប្រាជ្ញទាំងឡាយ កាត់ចំណង គឺ កិលេសនោះ សូម្បីជាចំណងដ៏មាំមួននោះ
ដោយដាវ គឺ ញាណហើយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះបង់
កាមសុខហើយ រៀបចាកដោយសព្វគ្រប់ គឺ ចៀសចេញទៅ បានដល់ ចេញ
បួស ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចសោតាបត្តិផល
ជាដើមហើយនោះឯង ។

ចប់ រឿងពន្ធនាគារ

៥. ឆ្លើងព្រះនាងខេមា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅវត្តវេឡូវន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះអគ្គមហេសី របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ព្រះនាមថា ខេមា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា យេ រាគរត្តា (សត្វដែលត្រេកអរដោយរាគៈ) ជាដើម ។

បន្ទាជោះបន្ទា

ដូចបានស្តាប់មក ព្រះនាងខេមានោះ តាំងសេចក្តីប្រាថ្នាទុកទៀបបាទ- មូលព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមថា បទុមុត្តរៈ បានជាស្ត្រីមានព្រះរូបកាយស្រស់ស្អាត គួរជាទីជ្រះថ្លាយ៉ាងក្រៃលែង ។ ព្រះនាងបានជ្រាបថា បានឮថា ព្រះសាស្តា ត្រាស់តិះដៀលទោសរបស់រូប ដូច្នោះ ទើបមិនប្រាថ្នាទៅគាល់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះអគ្គមហេសីនោះស្រវឹងក្នុងរូប ទ្រង់ទើបឲ្យពួកអ្នក កវីនិពន្ធបទចម្រៀងពណ៌នាអំពីវត្តវេឡូវន ហើយព្រះរាជទានបទចម្រៀងនោះ ដល់ពួកអ្នករាំជាដើម ។ កាលអ្នករាំទាំងនោះ ច្រៀងបទចម្រៀងនោះ ព្រះ នាងទ្រង់ស្តាប់ហើយ ក៏ហាក់ដូចជាមិនធ្លាប់បានទត្ត និងមិនធ្លាប់បានស្តាប់រឿង វត្តវេឡូវនដូច្នោះ ។ ព្រះនាងត្រាស់សួរថា “ពួកអ្នកច្រៀងសំដៅដល់ឧទ្យាន មួយណា?” កាលពួកអ្នកច្រៀងក្រាបទូលថា “សំដៅដល់ឧទ្យានវេឡូវនរបស់ ព្រះអង្គនោះឯង ព្រះទេវី” ក៏ទ្រង់ប្រាថ្នានឹងស្តេចទៅកាន់ព្រះឧទ្យានវេឡូវន ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះនាងស្តេចមក ខណៈទ្រង់ប្រថាប់សម្តែងព្រះធម៌

ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទនោះឯង ទ្រង់និម្មិតស្រ្តីរូបស្អាតម្នាក់ ឈរកាន់ផ្លិតស្លឹក
ត្នោតក្នុងទីម្ខាងបក់ថ្វាយព្រះអង្គ ។

ចំណែកព្រះនាងខេមាទេវី ខណៈស្តេចចូលទៅ ទ្រង់ទតឃើញស្រ្តីនោះ
ក៏ទ្រង់ត្រិះរិះថា ជនទាំងឡាយតែងនិយាយថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ទោស
របស់រូប តែស្រ្តីនេះ ឈររកផ្លិតក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ យើងស្អាតមិនដល់
មួយចំរៀកនៃស្រ្តីនេះ យើងមិនធ្លាប់ឃើញស្រ្តីរូបស្អាតដូច្នោះឡើយ ជនទាំង
ឡាយប្រហែលជាពោលបង្កាច់ព្រះសាស្តាដោយពាក្យមិនពិតហើយមើលទៅ
ដូច្នោះ ក៏ទ្រង់មិនដាក់ព្រះទ័យដល់សំឡេងព្រះតម្រាស់របស់ព្រះតថាគត បាន
ព្រះថាប់ឈរទតស្រ្តីនោះតែម្យ៉ាង ។

ក្នុងរាងកាយនេះមិនមានសារៈ

ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះនាងឲ្យសេចក្តីសំខាន់ក្នុងរូបនោះ ទ្រង់
ទើបសម្តែងរូបនោះឲ្យឃើញតាំងពីបឋមវ័យ រហូតដល់ប្រែប្រួលទៅ នៅសល់
តែរាងឆ្អឹងក្នុងបំផុត ដោយន័យដូច ខ្ញុំបានពោលហើយក្នុងកាលមុននោះឯង ។

ព្រះនាងខេមាលុះទ្រង់ទតឃើញរូបនោះ ទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា រូបនោះ
ស្អាតដល់ម្លោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅដោយមួយរំពេចប៉ុណ្ណោះ រូបនេះ
មិនមានសារៈឡើយហ្ន៎ ? ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ពិចារណាវារៈចិត្តរបស់ព្រះនាងខេមានោះហើយ ទើប
ត្រាស់ថា “ខេមា នាងគិតថា រូបនេះមានសារៈឬ? ឥឡូវនេះនាងចូរដឹងថា

រូបនោះ រកសារៈមិនបានទេ” ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

ម្នាលនាងខេមា នាងចូរមើលកាយដ៏ក្លៅក្រហាយ មិនស្អាត
ជាកាយស្អុយ ហូរចេញទាំងខាងលើ ទាំងខាងក្រោម ដែល
ជនពាលទាំងឡាយប្រាថ្នាដ៏ក្រៃលែង ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ព្រះនាងខេមាបាសម្រេច សោតាបត្តិផល ។

លំដាប់នោះ ព្រះតថាគតត្រាស់ទៅកាន់ព្រះនាងថា “ខេមា សត្វទាំង
នេះត្រេកដោយរាគៈ ក្លៅក្រហាយដោយទោសៈ វង្វែងដោយមោហៈ ទើប
មិនអាចឈានកន្លងខ្សែត្រណា របស់ខ្លួនបានបាន ត្រូវជាប់នៅក្នុងក្រវែសតណ្ហា
នោះឯង” កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥. យេ រាគរត្តានុបតន្តិ សោតំ

សយំ កតំ មក្កដកោវ ជាលំ

ឯតម្បិ ឆេត្វាន វជន្តិ ធីរា

អនបេក្ខិនោ សព្វទុក្ខំ បហាយ ។

ពួកជនណា ត្រេកអរដោយអំណាចរាគៈ ពួកជននោះ តែង
ធ្លាក់ចុះកាន់ខ្សែត្រណា ដូចពិន័យទម្លាក់ខ្លួនចុះកាន់សំណាញ់
ដែលធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងកាត់
ខ្សែត្រណានោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យ លះ
បង់ទុក្ខទាំងពួង ចេញទៅ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្ណបទទាំងនោះ ពីរបទថា មក្កដកោ ជាលំ (ដូចពឹងពាងទម្លាក់ ខ្លួនចុះកាន់សំណាញ់) សេចក្តីថា ដូចពឹងពាងធ្វើសំណាញ់ គឺ សំបុកហើយ ក៏ដេកនៅក្នុងសំបុកត្រង់កណ្តាល កាលកណ្តប ឬសត្វល្អិតហើរមកជាប់ក្នុង សំណាញ់ ក៏ស្ទុះទៅចោះស្រូបយករសរបស់សត្វល្អិតនោះ ហើយក៏ត្រឡប់ មកដេកនៅក្នុងទីដើមវិញ យ៉ាងណា សត្វទាំងឡាយពួកណា ដែលរីករាយ ដោយរាគៈ ក្តៅក្រហាយដោយទោសៈ វង្វែងដោយមោហៈ សត្វពួកនោះក៏ ធ្លាក់ទៅកាន់ក្រសែតណ្ហា ដែលខ្លួនធ្វើទុក គឺ ឈានកន្លងក្រសែតណ្ហានោះ មិនបានឡើយ ដូច្នោះ បុគ្គលឈានកន្លងក្រសែតណ្ហាបានដោយលំបាក យ៉ាង នេះ ។

បទថា ឯតម្បិ ឆេត្វាន វជន្តិ ធីរា (អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយកាត់ក្រសែត តណ្ហានោះបានហើយ) សេចក្តីថា បណ្ឌិតទាំងឡាយ កាត់ចំណងនោះហើយ ជាអ្នកមិនជាប់ជំពាក់ គឺ មិនមានអាល័យ លះបង់ទុក្ខទាំងពួងដោយអរហត្ត- មគ្គហើយ រមែងទៅ គឺ ចេញទៅ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ព្រះនាងខេមាទ្រង់ក៏បានតាំងនៅក្នុងព្រះ អរហត្ត ។ ព្រះធម៌ទេសនាមានប្រយោជន៍ដល់មហាជនដូច្នោះ ។ ព្រះសាស្តា ត្រាស់នឹងព្រះរាជាថា “មហាបពិត្រ គួរឲ្យព្រះនាងខេមាបួស ឬបរិនិព្វាន?”

ព្រះរាជា. ទ្រង់ប្រោសឲ្យព្រះនាងបួសចុះ ព្រះអង្គ កុំឲ្យព្រះនាងបរិ-

-៣៨- ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយកាថាធម្មបទ ចតុត្ថភាគ

និព្វានឡើយ ។

ព្រះនាងបួសហើយ ក៏បានជាសាវិកាដ៏កំពូល ដូច្នោះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនាងខេមា

៦. រឿងឧត្តសេនសេដ្ឋីបុត្ត

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តវេជ្ជវេទ ទ្រង់ប្រារព្ធខត្តសេន ត្រាស់
ព្រះធម្មទេសនានេះថា មុញ្ច បុរេ (ចូរដោះសេចក្តីអាល័យក្នុងអតីត) ជាដើម ។

ឧត្តសេនស្រឡាញ់ស្រីវបុរិ

បានឮថា កាលគ្រប់ ១ ឆ្នាំ ឬ ៦ ខែ ពួកអ្នករាំប្រមាណ ៥០០ នាក់
ទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ សម្តែងមហោស្រពថ្វាយព្រះរាជាទតរហូត ៧ ថ្ងៃ បាន
មាស និងប្រាក់យ៉ាងច្រើន រវាងនៃការសម្តែងមានការឲ្យទទួលរង្វាន់មិនមាន
ឈប់ ។ មហាជនប្រើគ្រែជាទីតាំង ដែងគ្នារីករាយក្នុងមហោស្រពនោះ ។
គ្រានោះ ធីតាអ្នកកាយកម្មម្នាក់ ឡើងទៅតាមដើមឫស្សី ដាំដួងនៅលើដើម
ឫស្សី ដើររាំ និងច្រៀងក្នុងអាកាស ត្រង់ចុងឫស្សីនោះ ។ សម័យនោះ
បុត្តសេដ្ឋីឈ្មោះឧត្តសេនជាមួយនឹងសម្លាញ់ ឈរនៅលើគ្រែដែលតម្រួតគ្នា
ឃើញស្ត្រីនោះ មានសេចក្តីស្រឡាញ់កើតឡើងក្នុងឥរិយាបថ ដែលនាងលើក
ដៃ លើកជើងជាដើម ត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ក៏ដេកអត់អាហារលើគ្រែ ដោយគិត
ថា បើបាននាងទើបនឹងមានជីវិត បើមិនបានក៏នឹងស្លាប់នៅទីនេះឯង ដូច្នោះ
កាលមាតាបិតាសួរថា “នៃកូន កូនកើតរោគអ្វី?” ក៏ប្រាប់ថា “កាលបានឃើញ
ធីតារបស់អ្នកកាយកម្មនោះ កូននឹងមានជីវិត បើមិនបាន ក៏នឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះ
ឯង” សូម្បីមាតាលួងលោមថា “នៃកូន កូនកុំធ្វើយ៉ាងនេះឡើយ ម៉ែពុកនឹង

រកស្រីដទៃ ដែលមានត្រកូល និងកោតស្មើគ្នានឹងយើង មកឲ្យ” ក៏នៅដេក
តទៅ និងពោលយ៉ាងនោះដដែលនោះឯង ។

ឧត្តសេនបានស្រីរាំដូចបំណង

លំដាប់នោះ បិតារបស់គេអង្វរច្រើនដង កាលមិនអាចញ៉ាំងឲ្យគេព្រម
បាន ក៏ហៅសំឡាញ់របស់អ្នករាំនោះមក ឲ្យទ្រព្យមួយពាន់កហាបណៈប្រាប់
ទៅដោយពាក្យថា “សូមឲ្យអ្នករាំទទួលយកកហាបណៈទាំងនោះហើយ ឲ្យ
កូនស្រីមកបុត្តរបស់យើងចុះ” ។

អ្នកកាយកម្មពោលថា “ខ្ញុំទទួលយកកហាបណៈតែម្យ៉ាង ហើយលើក
កូនស្រីមិនបាន កូនរបស់លោកក៏ត្រូវដើរសម្តែងជាមួយពួកខ្ញុំដែរ ទើបខ្ញុំឲ្យ
កូនស្រី” ។ មាតាបិតាប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ឧត្តសេនដឹង ។ គេនិយាយថា
“ខ្ញុំនឹងត្រាច់ទៅជាមួយពួកអ្នកកាយកម្មនោះ” មិនស្តាប់ពាក្យរបស់មាតាបិតា
ក៏ដើរផ្លូវទៅរកគណៈអ្នកសម្តែង ។ ប្រធានអ្នកសម្តែងក៏លើកកូនស្រីឲ្យគេ
ហើយដើរសម្តែងសិល្បៈទៅតាមស្រុកនិគម និងរាជធានី ដោយមានគេទៅ
ផង ។ ចំណែកនាងនោះ អាស្រ័យការនៅរួមជាមួយបុត្តសេដ្ឋីនោះ មិនយូរ
ប៉ុន្មានក៏បានបុត្តម្នាក់ កាលចំអន់លេងនឹងកូន នាងនិយាយថា “នែកូនអ្នកចាំ
រទេះ កូនអ្នករៃរករបស់ កូនអ្នកមិនចេះអ្វីៗ” ។ ទាំងនេះ ព្រោះបុត្តសេដ្ឋីនោះ
ជាអ្នកជញ្ជូនស្មៅមកឲ្យគោ ក្នុងពេលសម្រាករទេះ និងនាំរបស់របរដែលបាន
ពីទីសម្តែងសិល្បៈដាក់លើរទេះ គេដឹងថា នាងនិយាយចំអន់កូនដូច្នោះក៏ដើម្បី

សំដៅស្វាមីនោះឯង ។ បុត្តសេដ្ឋីនោះជ្រាបថា នាងច្រៀងបំពេកូនប្រារព្ធខ្លួន ទើបសួរថា “នាងនិយាយសំដៅដល់ខ្ញុំឬ?” ។

ភរិយា. មែន សំដៅដល់លោក ។

បុត្តសេដ្ឋី. បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងចេញអំពីនេះ ។

នាងពោលថា “នឹងទៅ ឬមក ប្រយោជន៍អ្វីដល់ខ្ញុំ” ហើយក៏ច្រៀង បំពេកទៅទៀត ។

បានឮថា នាងប្រកាន់ក្នុងរូបសម្បត្តិរបស់ខ្លួន និងទ្រព្យដែលរកបាន ទើបមិនក្រែងក្នុងបុត្តសេដ្ឋី ។ បុត្តសេដ្ឋីនោះគិតថា ហេតុអ្វី ទើបនាងនេះ ប្រកាន់ខ្លួន? ដូច្នោះ ដឹងថា “ព្រោះអាស្រ័យសិល្បៈ ទើបសម្រេចចិត្តថា ឈ្លើយ ចុះ យើងនឹងរៀនសិល្បៈ ដូច្នោះ ហើយក៏ចូលទៅរកឪពុកក្មេក រៀនសិល្បៈ ដែលឪពុកក្មេកចេះនោះ សម្តែងសិល្បៈតាមស្រុកនិគមជាដើមរៀងទៅ មក ដល់ក្រុងរាជគ្រឹះដោយលំដាប់ ឲ្យគេដើរប្រកាសថា “ក្នុងថ្ងៃទី ៧ អំពីថ្ងៃនេះ បុត្តសេដ្ឋីឈ្មោះឧត្តសេននឹងសម្តែងសិល្បៈជូនអ្នកនគរ” ។

ឧត្តសេនសម្តែងសិល្បៈ

អ្នកនគរចង់ត្រេតម្រតគ្នាជាដើមហើយ មកប្រជុំគ្នាក្នុងថ្ងៃ ទី ៧ ។ ឯ ឧត្តសេន បានឡើងទៅកាន់ដើមឫស្សីកម្ពស់ ៦០ ហត្ថ ឈរនៅលើចុងឫស្សី នោះ ។

ថ្ងៃនោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ពិចារណាមើលសត្វលោក ក្នុងវេលាជិតភ្លឺ

ទ្រង់ឃើញឧគ្គសេននោះ ចូលទៅក្នុងសំណាញ់ គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទើបទ្រង់ពិចារណាថា នឹងកើតអ្វីឡើងខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបថា ថ្ងៃស្អែកនេះ បុគ្គសេដ្ឋី នឹងឈរនៅលើចុងដើមឫស្សីដើម្បីសម្តែងសិល្បៈ មហាជននឹងប្រជុំគ្នាដើម្បី មើលការសម្តែង តថាគតនឹងសម្តែងតាថា ៤ បទ ក្នុងសមាគមនោះ សត្វ ៨៤.០០០ នឹងបានសម្រេចធម៌ ព្រោះស្តាប់ធម៌នោះ ចំណែកឧគ្គសេន ក៏នឹង តាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្ត ។

លុះថ្ងៃស្អែកឡើង ព្រះអង្គទ្រង់កំណត់វេលាហើយ មានភិក្ខុសង្ឃវៃហា- ហម ស្តេចយាងចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ មុនពេលដែល ព្រះសាស្តាស្តេចយាងចូលទៅក្នុងព្រះនគរនោះឯង ឧគ្គសេន ក៏បានឲ្យសញ្ញា ដោយម្រាមដៃដល់មហាជន ដើម្បីឲ្យបញ្ចេញសំឡេងស្រែកហិរិ ហើយបាន ឡើងឈរនៅលើចុងឫស្សី ដាំដួងក្នុងអាកាស ៧ ជុំ ទៅឈរនៅលើចុងឫស្សី មួយដើមទៀត ។

ឧគ្គសេនសម្តែងសិល្បៈដល់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន

ខណៈនោះ ព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅដល់ព្រះនគរ ទ្រង់ធ្វើបរិស័ទឲ្យ ឈប់មើលការសម្តែងរបស់គេ ឲ្យសម្លឹងមើលតែព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ។ ឧគ្គសេន សម្លឹងមើលបរិស័ទហើយ កើតការទាស់ចិត្តថា មហាជនមិនមើលយើង ដូច្នោះ ក៏គិតថា សិល្បៈនេះយើងទើបតែផ្តើមសម្តែងជាដំបូងក្នុងមួយឆ្នាំ កាលព្រះ សាស្តាស្តេចយាងចូលមកកាន់ព្រះនគរ មហាជនមិនមើលយើង មើលតែព្រះ

សាស្តាប៉ុណ្ណោះ ការសម្តែងសិល្បៈរបស់យើងមានប្រយោជន៍អ្វី ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបការគិតរបស់គេ ទើបត្រាស់ហៅព្រះមហាមោគ្គ-
ល្លានមក ហើយត្រាស់បន្តិចថា “មោគ្គល្លាន អ្នកចូរទៅប្រាប់បុត្រសេដ្ឋីឲ្យ
សម្តែងសិល្បៈចុះ” ។ ព្រះថេរៈទៅឈរខាងក្រោមដើមឫស្សីនោះ ហៅបុត្រ
សេដ្ឋីមកហើយ ពោលគាថានេះថា ៖

**អញ្ជើញចុះ ឧត្តសេន បុត្តអ្នកសម្តែង អ្នកមានកម្លាំងច្រើន
អញ្ជើញអ្នកមើល ចូរអ្នកធ្វើសេចក្តីត្រេកអរដល់មហាជនចុះ
អញ្ជើញអ្នកធ្វើមហាជនឲ្យរីករាយចុះ ។**

គេបានស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះថេរៈហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ គិតថា
ព្រះសាស្តាមានព្រះបំណងនឹងមើលសិល្បៈរបស់យើង ដូច្នោះ ទើបឡើងឈរ
លើចុងឫស្សី ហើយពោលគាថានេះថា ៖

**និមន្តចុះ ព្រះមោគ្គល្លាន លោកមានបញ្ញាច្រើន មានឫទ្ធិច្រើន
សូមនិមន្ត លោកម្ចាស់មើល ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីរីករាយ ដល់
មហាជន នឹងធ្វើមហាជនឲ្យរីករាយ ។**

លុះពោលយ៉ាងនោះហើយ ក៏លោតពីចុងឫស្សី ឡើងទៅកាន់អាកាស
ដាំដួង ១៤ ដង ហើយត្រឡប់មកឈរលើចុងឫស្សីនោះដូចដើម ។

ត្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងគេថា “ឧត្តសេន ធម្មតាបណ្ឌិតគប្បី
លះបង់សេចក្តីអាល័យក្នុងខន្ធទាំងឡាយ ទាំងដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុ-

ប្បន្ន ហើយដោះខ្លួនឲ្យផុតចាកទុក្ខមានជាតិជាដើម” ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះ
ថា ៖

៦. មុញ្ច បុរេ មុញ្ច បច្ឆតោ

មជ្ឈេ មុញ្ច កវស្ស បារគុ

សព្វត្ថ វិមុត្តមានសោ

ន បុន ជាតិជំរំ ឧបេហិសិ ។

អ្នកចូរដោះ (សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងកាលមុនចេញ ចូរដោះ
(សេចក្តីអាល័យ) ក្នុងកាលខាងក្រោយចេញ ចូរដោះ (សេចក្តី
អាល័យ) ក្នុងកាលជាកណ្តាលចេញ (កាលធ្វើយ៉ាងនេះ) អ្នក
នឹងដល់ត្រើយនៃភព នឹងមានចិត្តរួចស្រឡះ ចាកសង្ខតធម៌
ទាំងពួង មិនត្រូវទៅកាន់ជាតិ និងជរាទៀតឡើយ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ ពីរបទថា មុញ្ច បុរេ (ចូរដោះសេចក្តីអាល័យក្នុង
អតីត) សេចក្តីថា ចូរដោះអាល័យ គឺ សេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីជាប់ជំពាក់
សេចក្តីប្រាថ្នា ការសញ្ជឹងគិត សេចក្តីប្រកាន់ ការស្ទាបអង្កែល ក្នុងខន្ធទាំង
ឡាយដែលជាអតីតចេញ ។

បទថា បច្ឆតោ (អនាគត) សេចក្តីថា ចូរដោះសេចក្តីអាល័យជាដើម
ក្នុងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាអនាគតចេញ ។

បទថា មជ្ឈ (បច្ចុប្បន្ន) សេចក្តីថា ចូរដោះអាហារយំទាំងនោះក្នុងខន្ធ
ទាំងឡាយ សូម្បីជាបច្ចុប្បន្នចេញ ។

បទថា កវស្ស បារគុ (ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃកត) សេចក្តីថា កាលបើ
បដិបត្តិបានយ៉ាងនោះ អ្នកនឹងដល់ត្រើយ គឺ ទៅកាន់ត្រើយនៃកតទាំង ៣
បាន ដោយអំណាចនៃការកំណត់ដឹង ការលះ ការចម្រើន និងការធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ មានចិត្តរួចស្រឡះចាកសង្ខារទាំងពួង មានខន្ធ ធាតុ
អាយតនៈជាដើម តទៅមិនចូលជាតិ ជរា និងមរណៈទៀតឡើយ ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា សត្វទាំង ៨៤.០០០ បានត្រាស់ដឹងធម៌
ហើយ ។

ឧត្តសេនទូលសូមបព្វជ្ជាឧបសម្បទា

ចំណែកបុត្រសេដ្ឋី ខណៈកំពុងឈរនៅចុងឫស្សីនោះ ក៏បានសម្រេច
ព្រះអរហត្តព្រមដោយបដិសម្មិទាហើយ ចុះអំពីដើមឫស្សី មកគាល់ព្រះសាស្តា
ថ្វាយបង្គំដោយបញ្ជូនប្រតិស្ឋាន ទូលសូមព្រះសាស្តាបព្វជ្ជា ។ លំដាប់នោះ
ព្រះសាស្តាទ្រង់លាតព្រះហស្តខាងស្តាំចេញ ត្រាស់នឹងគេថា “អ្នកចូរជាកិក្ខុចុះ”
ភ្លាមនោះឯង ឧត្តសេនបានជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវបរិក្ខារទាំង ៨ ដូចព្រះថេរៈដែល
មានវស្សា ៦០ ។

តមក ពួកកិក្ខុសួរលោកថា “អាវុសោឧត្តសេន កាលអ្នកចុះអំពីចុង
ឫស្សីកំពស់ ៦០ ហត្ថ មិនខ្លាចខ្លះទេឬ?” កាលលោកតបថា “លោកម្ចាស់

ការខ្លាចមិនមានដល់ខ្ញុំឡើយ” ទើបក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ព្រះឧគ្គសេននិយាយថា មិនខ្លាច លោកនិយាយមិនពិត ពោលអ្នក គុណវិសេស” ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុអ្នកមាន សញ្ញាជនៈកាត់បានហើយ ដូចជាឧគ្គសេនបុត្តរបស់តថាគត មិនខ្លាច មិន តក់ស្លុតទេ” ដូច្នោះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះក្នុងព្រាហ្មណ៍គ្គថា ៖

**បុគ្គលណា កាត់សញ្ញាជនៈទាំងពួងបាន មិនតក់ស្លុត តថាគត
ហៅអ្នកឈានកន្លងកិលេសជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់បាន អ្នករួច
ផុតហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។**

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនចំនួនច្រើនក៏បានត្រាស់ដឹងធម៌ ។

ស្រែកឡើងថ្លៃមួយ ពួកភិក្ខុសន្តោគ្នាក្នុងធម្មសកាថា “អ្នកមានអាយុ ទាំងឡាយ អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ ឲ្យភិក្ខុដែលមានឧបនិស្ស័យព្រះអរហត្តដូច្នោះ ត្រូវ សញ្ញារសាត់អណ្តែតជាមួយពួកអ្នកសម្តែង ព្រោះកូនស្រីអ្នករាជ? អ្វីជាហេតុ កើតនៃឧបនិស្ស័យព្រះអរហត្ត?” ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ប្រាប់ឧបនិស្ស័យរបស់ព្រះឧគ្គសេន

ព្រះសាស្តាស្តេចយានិមកដល់ ត្រាស់សួរថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយរឿងអ្វី?” កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលឲ្យ ទ្រង់ជ្រាប ទើបត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំង ២ នោះ ឧគ្គសេន ធ្វើទុកខ្លួនឯង” កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះឲ្យពិស្តារ ទើបទ្រង់លើក

អតីតនិទានមក ត្រាស់ថា ៖

“បានស្តាប់មក ក្នុងអតីតកាល ខណៈដែលគេកំពុងសាងសុវណ្ណ-
ចេតិយ សម្រាប់ (បញ្ចុះព្រះបរមសារីរិកធាតុ) ព្រះកស្សបទេសពល ពួកកុល-
បុត្រអ្នកក្រុងពារាណសី ប្រើយានតូចផ្ទុករបស់ទំពា របស់បរិកោគជាច្រើន
ធ្វើដំណើរទៅកាន់ចេតិយស្ថាន ដោយតាំងចិត្តថា ពួកយើងនឹងជួយគ្នាធ្វើការ
កសាង ដូច្នោះ ក្នុងរវាងផ្លូវបានជួបព្រះថេរៈមួយអង្គ ដែលកំពុងចូលទៅកាន់
ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះ នាងកុលធីតាម្នាក់ ឃើញព្រះថេរៈនោះ
ហើយ ក៏ពោលទៅកាន់ស្វាមីថា “នាយ លោកម្ចាស់របស់ពួកយើងចូលមក
ដើម្បីបិណ្ឌបាត ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងយានរបស់យើងមានរបស់ទំពា និងរបស់បរិ-
កោគជាច្រើន សូមអ្នកនាំបាតរបស់លោកមក យើងនឹងថ្វាយកិក្ខុ” ។ ស្វាមី
ក៏ទៅនាំបាតមក ។ គេទាំងពីរនាក់នាំរបស់ទំពាស្តី របស់បរិកោគដាក់បាត
រហូតពេញ (នាំបាតទៅ) ដាក់ចុះក្នុងដែរបស់លោក ហើយធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា
រួមគ្នាថា លោកម្ចាស់ដឹងច្រើន យើងទាំងពីរនាក់ គប្បីបាននូវចំណែកនៃធម៌
ដែលលោកម្ចាស់ឃើញហើយផងចុះ ។ ព្រះថេរៈនោះជាព្រះខ័ណ្ឌស្រព ព្រោះ
ដូច្នោះ កាលលោកសម្លឹងមើល ក៏បានដឹងថា សេចក្តីប្រាថ្នារបស់គេទាំងពីរ
នាក់នោះនឹងសម្រេច ទើបញ្ចេញម ។ ស្ត្រីនោះឃើញលោកញញឹម ក៏ពោល
នឹងស្វាមីថា “នាយ លោកម្ចាស់របស់ពួកយើងធ្វើអាការញញឹម លោកគង់
ជាកូនអ្នករាជ” ។ ចំណែកស្វាមីរបស់នាងតបថា “នាងដឹងច្រើន គង់ជាយ៉ាង

នោះ” ហើយបានដើរផ្លូវតទៅ ។ នេះជាបុព្វកម្មរបស់គេទាំងពីរនាក់នោះ ។

ស្វាមីភរិយានោះ តាំងនៅក្នុងជាតិនោះរហូតអស់ជីវិត ក៏បានទៅកើត
ក្នុងទេវលោក ចុតិអំពីនោះហើយ នាងភរិយាកើតក្នុងត្រកូលអ្នករាំ ចំណែក
បុរសជាស្វាមីកើតក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ។ ព្រះឧត្តសេននោះ ព្រោះឆ្លើយតបនឹង
ភរិយាថា “នាង គង់ជាយ៉ាងនោះ” ទើបត្រូវត្រាច់ទៅជាមួយនឹងពួកអ្នករាំ
ព្រោះថ្វាយបិណ្ឌបាតដល់ព្រះថេរៈជាទីណាស្រព ទើបសម្រេចព្រះអរហត្ត ។

ចំណែកធីតារបស់អ្នករាំនោះ គិតថា ដំណើរជីវិតរបស់ស្វាមីយើង
បែបណា យើងក៏មានដំណើរជីវិតបែបនោះ ដូច្នោះ ទើបចេញបួសក្នុងសម្លាក
ភិក្ខុនី ហើយក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ដូច្នោះឯង ។

ចប់ រឿងឧត្តសេនសេដ្ឋីបុត្រ

៧. រឿងចូឡធនុត្តបាយណ្ឌិត

ព្រះសាស្តា ប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកិក្ខុកម្លោះមួយរូប
គ្រាន់ព្រះធម្មទេសនានេះថា វិតក្កមថិតស្ស (ដល់ជនដែលត្រូវវិតក្កៈញាំញី)
ជាដើម ។

កិក្ខុកំលោះស្រឡាញ់ស្ត្រីក្រមុំ

បានស្តាប់មក កិក្ខុកំលោះមួយរូបចាប់ស្នាក់ដើម្បីខ្លួនក្នុងរោងស្នាក់ កាន់
យកបបរតាមស្នាក់ទៅកាន់រោងឆាន់ ។ កិក្ខុកំលោះនោះ មិនបានទឹកក្នុងរោង
ឆាន់នោះ ក៏បានទៅកាន់ផ្ទះមួយដើម្បីសូមទឹកឆាន់ ។ កុមារីម្នាក់ក្នុងផ្ទះនោះ
គ្រាន់តែឃើញកិក្ខុកំលោះនោះភ្លាម ក៏កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ និយាយថា “លោក
ម្ចាស់ ប្រសិនបើលោកម្ចាស់ត្រូវការទឹកឆាន់ និមន្តត្រង់មកផ្ទះនេះទៀតចុះ” ។

តាំងពីពេលនោះមក កាលកិក្ខុនោះមិនបានទឹកឆាន់ ក៏ទៅកាន់ផ្ទះនោះ
ឯង ។ ស្ត្រីនោះទទួលបានត្រមកដាក់ទឹកឆាន់ប្រគេន ។ ពេលវេលាកន្លងទៅ
យ៉ាងនេះ នាងបានប្រគេនបបរ ស្រែកឡើងនិមន្តឲ្យគង់ក្នុងផ្ទះ ហើយប្រគេន
កត្តទៀត ។ នាងអង្គុយជិតកិក្ខុនោះ ហើយពោលឡើងថា “លោកម្ចាស់ ក្នុង
ផ្ទះនេះ មិនមានអ្វីខ្វះខាតទេ ក្រៅតែពីអ្នកបាត់ចែងការប៉ុណ្ណោះ” ។ កិក្ខុនោះ
ស្តាប់ពាក្យរបស់ស្ត្រីនោះហើយ តមក ២-៣ ថ្ងៃ ក៏ប្រាថ្នាចង់សឹក ។

ភិក្ខុកំលោះត្រូវនាំទៅគាល់ព្រះសាស្តា

តមកថ្ងៃមួយ អាគន្ធកភិក្ខុជួបភិក្ខុនោះ ទើបសួរថា “អាវុសោ ហេតុអ្វីទើបអ្នកកើតរោគលៀង” កាលភិក្ខុនោះតបថា “អាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំគិតចង់សឹក” ទើបនាំទៅកាន់សម្លាក់អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ ។ អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ ក៏នាំភិក្ខុនោះទៅគាល់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលរឿងនោះឲ្យទ្រង់ជ្រាប ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងបុព្វកម្មរបស់ភិក្ខុកំលោះនោះ

ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា “ភិក្ខុ ឮថាអ្នកគិតនឹងសឹកឬ?” កាលភិក្ខុនោះទូលទទួលថា “ព្រះករុណា ព្រះអង្គ” ក៏ត្រាស់ថា “ភិក្ខុ ហេតុអ្វីអ្នកបួសក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធដែលប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមដូចជាតថាគត មិនឲ្យគេហៅខ្លួនថា ព្រះសោតាបន្ន ឬព្រះសកទាគាមី ត្រឡប់ជាឲ្យគេហៅថា អ្នកចង់សឹក អ្នកបានធ្វើកម្មដ៏ធ្ងន់ហើយ” ទើបទ្រង់សាកសួរថា “ព្រោះហេតុអ្វីទើបអ្នកចង់សឹក?” កាលភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្រ្តីម្នាក់និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ” ទើបត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុ កិរិយារបស់ស្រ្តីនោះ មិនគួរអស្ចារ្យទេ ព្រោះក្នុងកាលមុន នាងលះបង់បណ្ឌិតដ៏ឆ្នើមក្នុងជម្ពូទ្វីបទាំងមូល ទៅស្រឡាញ់បុរសម្នាក់ទៀតដែលខ្លួនឃើញតែម្តងប៉ុណ្ណោះ ញ៉ាំងបណ្ឌិតដ៏ឆ្នើមនោះឲ្យអស់ជីវិត” កាលភិក្ខុទាំងឡាយទូលអារាធនាឲ្យទ្រង់សម្តែងរឿងនោះ ទើបទ្រង់ដំណាលរឿងមួយផ្នែករបស់ចូឡធនុគ្គហបណ្ឌិត ។

ក្នុងសម័យនោះឯង ចូឡធនុគ្គហបណ្ឌិតរៀនសិល្បៈក្នុងសម្លាក់អាចារ្យ

ទិសាបាមោក្ខក្នុងក្រុងតក្កសិលា បាននាំធីតាដែលអាចារ្យលើកឲ្យដោយសេចក្តី
ពេញចិត្ត ត្រឡប់មកកាន់ក្រុងពារាណសី កាលខ្លួនសម្លាប់ចោរអស់ ៤៩ នាក់
ដោយកូនសរ ៤៩ ដើម ត្រង់មាត់ព្រៃមួយ កូនសរក៏អស់ ទើបចាប់មេចោរ
បោកផ្តល់ទៅលើផែនដី និយាយថា “នាងដ៏ចម្រើន នាងចូរនាំជាវមក” នាង
ក៏ត្រឡប់កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងចោរ ដែលខ្លួនទើបតែឃើញក្នុងខណៈនោះ
ឈរហុចដងដាវដាក់ក្នុងដៃចោរ ឲ្យចោរសម្លាប់ហើយ ក្នុងកាលជាចូឡធនុ-
គ្គហបណ្ឌិតក្នុងអតីតកាល កាលចោរនាំស្ត្រីនោះទៅ គិតថា ស្ត្រីនេះឃើញ
បុរសដទៃហើយ នឹងឲ្យគេសម្លាប់យើងទៀត ដូចស្វាមីរបស់ខ្លួន យើងមិន
ត្រូវការស្ត្រីនេះទេ ដូច្នោះ កាលឃើញស្ត្រីមួយ ទើបឲ្យនាងចាំនៅត្រើយនេះ
ហើយកាន់យកបង្ខំច្រព្យរបស់ស្ត្រីនោះទៅ ដោយប្រាប់ថា “នាងចូររង់ចាំ
នៅទីនេះសិន រហូតដល់ខ្ញុំនាំយកបង្ខំច្រព្យឆ្លងទៅត្រើយឯណោះរួចហើយ”
ក៏លះបង់នាងទុកត្រង់នោះ ហើយគេចចេញទៅ ហើយបានត្រាស់ចូឡធនុគ្គ-
ហជាតកនេះ ក្នុងបញ្ចកនិបាតឲ្យពិស្តារថា ៖

(ស្ត្រីនោះនិយាយថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកនាំយកទ្រព្យទាំង
អស់ឆ្លងទៅកាន់ត្រើយនាយ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកចូរត្រឡប់
មកវិញ យ៉ាងឆាប់រហ័សរាន់ សូមអ្នកចម្លងខ្ញុំឲ្យរនេះ ។
(ចោរនិយាយថា) នាងផ្លាស់ប្តូរយកអញ អ្នកស្មិទ្ធស្នាល
ដោយប្តីដែលស្មិទ្ធស្នាល អស់កាលយូរ ផ្លាស់ប្តូរយកអញ

ដែលមិនមែនជាប្តីទៀងទាត់ ដោយប្តីទៀងទាត់ នាងនឹងផ្លាស់
ប្តូរយកប្រុសឯទៀតនឹងអញមិនខាន អញនឹងទៅកាន់ទីត្វាយ
ជាន់ទីនេះ ។

(ចចកនិយាយថា) ស្ត្រីនេះជាអ្វី ទើបធ្វើនូវសំណើចយ៉ាងខ្លាំង
ទៀបគុម្ពវៃទឹក ការរាំក្តី ច្រៀងក្តី ប្រគំក្តី ដែលគេតាំងទុក
ដោយល្អ ក្នុងទីនេះមិនមានទេ ម្ចាស់ស្ត្រីមានត្រកាកល្អ មាន
រូបល្អ ហេតុដូចម្តេច ទើបនាងសើចក្អាកក្អាយ ក្នុងកាលគួរ
យំ ។

(នាងនោះនិយាយថា) ម្ចាស់ចចក ជម្នះពាលឥតប្រាជ្ញា ឯង
ជាសត្វគ្មានប្រាជ្ញា ឯងសាបសូន្យចាកត្រី និងជុំសាច់ សញ្ចប់
សញ្ជឹងដូចសត្វកំព្រា ។

(ចចកនិយាយថា) ទោសរបស់ជនទាំងឡាយឯទៀត ឃើញ
បានដោយងាយ ចំណែកនាង ទោសរបស់ខ្លួន ឃើញបាន
ដោយក្រណាស់ នាងឯងជាស្ត្រីសាបសូន្យចាកប្តី និងសាហាយ
សញ្ចប់សញ្ជឹង ជាន់អញទៅទៀត ។

(នាងនោះនិយាយថា) ម្ចាស់ស្តេចម្រឹក ជម្នះ អ្នកនិយាយ
យ៉ាងណា ពាក្យនុ៎ះ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ខ្ញុំនោះ ទៅអំពីទីនេះនឹង
លុះអំណាចប្តី ដោយពិត។

(សក្កទេវរាជពោលថា) អ្នកណា ហ៊ានលួចកាជន៍ដី អ្នកនោះ
គង់ហ៊ានលួចកាជន៍សម្រិទ្ធផ្សា បាបដែលនាងបានធ្វើរួចហើយ
នាងនឹងធ្វើយ៉ាងនេះទៀត មិនលែងឡើយ ។

ហើយត្រាស់ថា “ចូឡធនុគ្គហបណ្ឌិតក្នុងកាលនោះ បានមកជាអ្នក
ស្រ្តីនោះ បានមកជាកុមារិកាក្នុងឥឡូវនេះ សក្កទេវរាជដែលក្លែងជាចចក មក
ធ្វើការផ្តាញផ្តាលស្រ្តីនោះ គឺ តថាគតនេះឯង” ហើយទ្រង់ឲ្យឱវាទដល់ភិក្ខុ
នោះថា “ស្រ្តីនោះផ្តាច់ជីវិតបណ្ឌិតដ៏ឆ្នើមក្នុងជម្ពូទ្វីបទាំងមូល ព្រោះសេចក្តី
ស្រឡាញ់ក្នុងបុរសម្នាក់ ដែលខ្លួនឃើញហើយ ក្នុងកាលមួយរំពេចប៉ុណ្ណោះ
ភិក្ខុ អ្នកចូរកាត់តណ្ហារបស់អ្នកដែលកើតឡើងព្រោះស្រ្តីចេញ” ដូច្នេះហើយ
កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌បន្ថែម ទើបត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៧. វិតក្កមថិតស្ស ជន្មនោ

តិព្វរាគស្ស សុកានុបស្សិទោ

ភិយេ្យា តណ្ហា បវឌ្ឍតិ

ឯស ខោ ទឡ្ហំ ករោតិ ពន្ធនំ ។

វិតក្កបសមេ ច យោ រតោ

អសុកំ ការយតិ សទា សតោ

ឯស ខោ វ្យុទ្ធិកាហតិ

ឯសច្ចេច្ចតិ មារពន្ធនំ ។

តណ្ហា រមែងចម្រើនក្រែលែង ដល់ជនដែលវិតក្កញ៉ាញី មាន
តម្រេកក្លៀវក្លា យល់ឃើញអារម្មណ៍ថាស្អាត បុគ្គលនោះឯង
ឈ្មោះថា ធ្វើចំណងឲ្យមាំមួន ។ លុះតែបុគ្គលណា ត្រេកអរ
ក្នុងអសុកជ្ឈាន ដែលជាហេតុឲ្យស្ងប់ម្យាប័ន្ធវិតក្កៈ មាន
ស្មារតីសព្វកាល តែងចម្រើនអសុកជ្ឈាន បុគ្គលនោះឯងនឹង
ធ្វើតណ្ហាឲ្យអស់ទៅបាន បុគ្គលនោះឯង ទើបឈ្មោះថា កាត់
ចំណងមារបាន ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្ណាបទទាំងនោះ បទថា វិតក្កមថិតស្ស (ដល់ជនដែលត្រូវវិតក្កៈ
ញ៉ាញី) បានដល់ អ្នកត្រូវវិតក្កៈ ៣ យ៉ាង មានកាមវិតក្កៈជាដើមញ៉ាញី ។

បទថា តិព្វរាគស្ស (អ្នកមានរាគៈក្លៀវក្លា) គឺ អ្នកមានរាគៈក្រាស់ ។

បទថា សុកានុបស្សិនោ (ឃើញអារម្មណ៍ថាស្អាត) សេចក្តីថា ដែល
ឈ្មោះថា អ្នកតាមឃើញអារម្មណ៍ថាស្អាត ព្រោះបណ្តែតបណ្តោយចិត្តទៅ
កាន់អារម្មណ៍ដែលគួរប្រាថ្នាទាំងឡាយ ដោយការប្រកាន់ក្នុងសុកនិមិត្តជាដើម ។

បទថា តណ្ហា (តណ្ហា) ជាដើម សេចក្តីថា បណ្ណាល្មានជាដើម
គុណធម៌តែម្យ៉ាង ក៏មិនចម្រើនដល់បុគ្គលបែបនោះ មានតែតណ្ហាដែលកើត
ឡើងតាមទ្វារទាំង ៦ ប៉ុណ្ណោះ រមែងចម្រើនឡើងរឿយៗ ។

បទថា ឯស ខោ (បុគ្គលនោះឯង) សេចក្តីថា បុគ្គលនោះ រមែងធ្វើ

នូវចំណង គឺ តណ្ហាឲ្យកាន់តែមាំឡើង ។

បទថា វិតក្កបសមេ (ឈានដែលរម្ងាប់វិតក្កៈ) បានដល់ បឋមជ្ឈាន ក្នុងអសុភ ១០ ពោលគឺ ធម៌ជាគ្រឿងរម្ងាប់មិច្ឆាវិតក្កៈទាំងឡាយ ។

បទថា សទា សតោ (មានសតិសព្វកាល) សេចក្តីថា ភិក្ខុណាជា អ្នកត្រេកអរក្រែកលែងក្នុងបឋមជ្ឈាននេះ ឈ្មោះថា មានសតិ ព្រោះជាអ្នក មានសតិតាំងមាំជានិច្ច ចម្រើនអសុភឈាននោះឯង ។

បទថា ព្យន្តិកាហតិ (នឹងធ្វើ... ឲ្យសូន្យអស់បាន) សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ នឹងធ្វើតណ្ហាដែលឲ្យកើតក្នុងភព ៣ ឲ្យអស់ទៅបាន ។

បទថា មារពន្ធនំ (គ្រឿងចងរបស់មារ) សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ នឹងកាត់ ចំណងរបស់មារ ពោលគឺ វដ្តៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិបីបាន ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុនោះក៏បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ព្រះធម៌ទេសនា បានជាប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលមកប្រជុំគ្នាហើយ ។

ចប់ រឿងចូឡធនុគ្គហបណ្ឌិត

៨. ឡើងមារ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធរឿងមារ បាន
ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា និដ្ឋំ គតោ (អ្នកដល់សេចក្តីសម្រេច) ជាដើម ។

មារក្លែងប្លែងជំរិតសិរសៈព្រះរាហុល

សេចក្តីពិស្តារថា ក្នុងថ្ងៃមួយវេលាវិកាល ព្រះថេរៈជាច្រើនចូលទៅ
កាន់វត្តជេតពនមហាវិហារ ទៅកាន់ទីនៅរបស់ព្រះរាហុល ដេញលោកឲ្យទៅ
នៅទីដទៃ ។ កាលលោកមិនមានទីដទៃដែលគប្បីស្នាក់នៅបាន ក៏ទៅសិន
ខាងមុខព្រះគន្ធកុដិរបស់ព្រះតថាគត ។ គ្រានោះ ព្រះរាហុលបានសម្រេចព្រះ
អរហត្តហើយ តែមិនទាន់មានវស្សានៅឡើយ ។

មារឈ្មោះវសវត្តី នៅក្នុងភព (របស់ខ្លួន) នោះឯង ឃើញព្រះរាហុល
សិននៅខាងមុខព្រះគន្ធកុដិ ក៏គិតថា “ភិក្ខុតូច ជាទីពេញព្រះទ័យព្រះសមណ-
គោតម សិននៅខាងក្រៅ ចំណែកព្រះអង្គទ្រង់ផ្ទុំខាងក្នុងព្រះគន្ធកុដិ កាល
យើងបៀតបៀនភិក្ខុតូចនេះ ក៏ដូចជាបៀតបៀនព្រះអង្គផងដែរ ។ មារនោះ
ទើបនិម្មិតជាស្តេចជំរិត យកប្រមោយរូបរិតព្រះសិរ្សៈព្រះថេរ ហើយបញ្ចេញ
សំឡេងដ៏ខ្លាំង ដូចសម្រែកសត្វក្រៀល ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងហេតុដែលព្រះរាហុលមិនខ្លាច

ព្រះសាស្តាផ្ទុំខាងក្នុងព្រះគន្ធកុដិ ទ្រង់ជ្រាបថា ជំរិតនោះជាមារ ទើប

ត្រាស់ថា “ម្ចាស់មារ បុគ្គលដូចជាអ្នកសូម្បីទាំងសែននាក់ ក៏មិនអាចធ្វើឲ្យ
បុគ្គលរបស់គាត់ក៏យខ្លាចបាន ព្រោះថា បុគ្គលរបស់គាត់មានប្រក្រតីមិនក៏យ
តក់ស្លុត ព្រោះប្រាសចាកតណ្ហាហើយ មានសេចក្តីព្យាយាមធំ មានបញ្ញា
ច្រើន” ហើយបានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៨. និដ្ឋង្គតោ អសន្តាសី វិតតណ្ហោ អនន្តណោ

អច្ឆិទ្ធិ កវសល្លានិ អន្តិមោយំ សមុស្សយោ ។

វិតតណ្ហោ អនាទានោ និរុត្តិបទោកាវិទោ

អក្ខរានំ សន្និបាតំ ជញ្ញា បុព្វាបរាទិ ច

ស វេ អន្តិមសារីរោ មហាបញ្ញោ មហាបុរិសោតិ វុច្ចតិ ។
បុគ្គលណា ដល់សេចក្តីសម្រេច គឺ អរហត្ត ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត
មិនមានតណ្ហា មិនមានកិលេស ដូចទីទួល បានកាត់កូនសរ
គឺ កិលេស ជាហេតុញ្ញាំងសត្វឲ្យទៅកាន់ភពបានហើយ កាយ
ដែលឆ្លង ៣០០ កំណាត់ ផ្គុំគ្នាហើយនេះ របស់បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថា តាំងនៅក្នុងទីបំផុត ។

បុគ្គលណា មិនមានតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ជាអ្នក
ឈ្លាសក្នុងនិរុត្តិ (វាចាជាគ្រឿងសម្តែងចេញ) និងបទដ៏សេស
ដឹងច្បាស់នូវប្រជុំនៃអក្ខរៈទាំងឡាយផង នូវខាងដើម និងខាង
ចុងនៃអក្ខរៈទាំងឡាយផង បុគ្គលនោះឯង គាត់ហៅថា

អ្នកមានសរិះស្ថិតនៅក្នុងទីបំផុត មានបញ្ញាច្រើន ជាមហា-

បុរស ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **និដ្ឋំ គតោ** (អ្នកដល់នូវសេចក្តីសម្រេច) សេចក្តីថា ព្រះអរហត្ត ឈ្មោះថា សេចក្តីសម្រេចរបស់បព្វជិតទាំងឡាយ ក្នុង ព្រះសាសនានេះ ដល់ គឺ សម្រេចព្រះអរហត្តនោះឯង ។

បទថា **អសន្តាសី** (មិនមានសេចក្តីភ័យខ្លាច) បានដល់ អ្នកមិនភ័យ តក់ស្លុត ព្រោះមិនមានកិលេសជាគ្រឿងតក់ស្លុត គឺ រាគៈជាដើមក្នុងខាងក្នុង ។

បទថា **អច្ឆិន្ទិ កវសល្លានិ** (កាត់កូនសរដែលឲ្យទៅកាន់ភពបានហើយ) បានដល់ កាត់ហើយនូវកូនសរដែលឲ្យទៅកាន់ភពទាំងអស់បាន ។

បទថា **សមុស្សយោ** (រាងកាយ) បានដល់ កាយនេះរបស់អ្នកនោះ ជាជាតិចុងក្រោយហើយ ។

បទថា **អនាទានោ** (អស់សេចក្តីប្រកាន់) បានដល់ អ្នកមិនមានសេចក្តី ប្រកាន់ក្នុងខន្ធជាដើម ។

បទថា **និរុត្តិបទោភិវេទោ** (បែកធ្លាយក្នុងនិរុត្តិបទ) សេចក្តីថា ជាអ្នក ឈ្លាសក្នុងបដិសម្តិទទាំង ៤ គឺ ក្នុងនិរុត្តិ និងប្រការដ៏សេស ។

ពីរបទព្រះគាថាថា **អក្ខរានំ សន្និបាតំ ជញ្ញា បុព្វាបរាទិ ច** (ដឹង ខាងដើម និងខាងចុងនៃអក្ខរៈទាំងឡាយ) សេចក្តីថា រមែងដឹងនូវពួកនៃអក្ខរៈ

ពោលគឺ ទីប្រជុំនៃអក្សរទាំងឡាយ និងដីនៃអក្សរខាងចុងដោយអក្សរខាង
ដើម និងដីអក្សរខាងដើមដោយអក្សរខាងចុង ។ ឈ្មោះថា ដីអក្សរខាង
ចុងដោយអក្សរខាងដើម គឺ កាលខាងដើមប្រាកដ សូម្បីកណ្តាល និងខាងចុង
មិនប្រាកដ ក៏ដីនឹងបានថា នេះជាកណ្តាល នេះជាខាងចុងនៃអក្សរទាំងនេះ ។
ឈ្មោះថា រមែងដីអក្ខរខាងដើមដោយអក្ខរខាងចុង គឺ កាលខាងចុងប្រាកដ
សូម្បីខាងដើម និងកណ្តាលមិនប្រាកដ ក៏ដីនឹងបានថា នេះជាកណ្តាល នេះជា
ខាងដើមនៃអក្ខរទាំងនេះ កាលកណ្តាលប្រាកដ សូម្បីខាងដើម និងខាងចុង
មិនប្រាកដ ក៏រមែងដីនឹងបានថា នេះជាខាងដើម នេះជាខាងចុងនៃអក្ខរទាំងនេះ ។

បទថា មហាបញ្ញា (អ្នកមានបញ្ញាច្រើន) សេចក្តីថា អ្នកមានសរិះ
បិតនៅក្នុងជាតិចុងក្រោយ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅថា ជាអ្នកមានបញ្ញាច្រើន
ព្រោះជាអ្នកប្រកបដោយបញ្ញា ដែលកំណត់ដីនៃអត្ត ធម៌ និរុត្តិ និងបដិ-
កាណា និងសីលក្ខន្ធជាដើមដំផុំ និងត្រាស់ហៅថា ជាមហាបុរស ព្រោះជា
អ្នកមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដូចព្រះបាលីថា “សារីបុត្ត តថាគតហៅអ្នក
ដែលមានចិត្តផុតស្រឡះហើយថា មហាបុរស” ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំង
ឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ ឯមានមានចិត្តបាប គិតថា ព្រះសម-
ណោគោតមស្តាប់ឃើងហើយ ក៏អន្តរធានពីក្នុងទីនោះឯង ។

៩. ឃ្លើងឧបកាដីវក

ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រារព្ធ ឧបកាដីវក ក្នុងចន្លោះផ្លូវ ត្រាស់ព្រះធម្មទេ-
សនានេះថា សញ្ញាភិក្ខុ (ជាអ្នកគ្របសង្កត់ធម៌ទាំងពួង) ជាដើម ។

ឧបកាដីវកទូលសួរព្រះសាស្តា

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្រេចព្រះសព្វ-
ញ្ញតញ្ញាណហើយ ទ្រង់ញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅក្រោមមណ្ឌលពោធិព្រឹក្សអស់
៧ សព្វហ៍ ទ្រង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវររបស់ព្រះអង្គ ស្តេចដំណើរទៅអស់
ចម្ងាយផ្លូវប្រមាណ ១៨ យោជន៍ សំដៅទៅកាន់ក្រុងពាកណសី ដើម្បីទ្រង់
ញ៉ាំងព្រះធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ទ្រង់ទតឃើញអាដីវកឈ្មោះឧបកះក្នុងរវាង
ផ្លូវ ។

ចំណែកឧបកាដីវកឃើញព្រះសាស្តាហើយ ទូលសួរថា “អ្នកមាន
អាយុ ឥន្ទ្រិយ៍របស់លោកផ្លូវផង ពណិសម្បុរក៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង អ្នកមានអាយុ
លោកបួសចំពោះអ្នកណា? អ្នកណាជាសស្តាររបស់លោក? ឬលោកពេញ
ចិត្តក្នុងធម៌របស់អ្នកណា?” ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់តបនឹងឧបកាដីវក

ត្រាទោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “តថាគតមិនមានឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យ
ទេ” ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះដល់ឧបកាដីវកនោះថា ៖

៨. សព្វភិក្ខុ សព្វវិទូហមស្មិ

សព្វេសុ ធម្មេសុ អន្ធហបរិត្តោ

សព្វញ្ញហោ តណ្ហក្ខយេ វិមុត្តោ

សយំ អភិញ្ញាយ កមុទ្ធិសេយ្យំ ។

តថាគត ជាអ្នកសង្កត់តេក្ខមិកធម៌ទាំងអស់ ដឹងច្បាស់ចតុ-
ត្ថមិកធម៌ទាំងអស់ មានចិត្តមិនបានជាប់នៅ ក្នុងតេក្ខមិកធម៌
ទាំងអស់ លះបង់តេក្ខមិកធម៌ទាំងអស់ មានចិត្តរួចស្រឡះ
ព្រោះអស់តណ្ហា បើតថាគតត្រាស់ដឹងធម៌ ដោយខ្លួនឯងហើយ
ចាំបាច់យកអ្នកណាជាគ្រូអាចារ្យទៀត ។

អធិប្បាយតាម

បណ្ណបទទាំងនោះ បទថា សព្វភិក្ខុ (ជាអ្នកគ្របសង្កត់ធម៌ទាំងពួង)
គឺ គ្របសង្កត់ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្ខមិ ៣ ទាំងអស់បាន ។

បទថា សព្វវិទូ (ដឹងធម៌ទាំងពួង) បានដល់ ដឹងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងក្ខមិ ៤ ។

ពីរបទថា សព្វេសុ ធម្មេសុ (ក្នុងធម៌ទាំងពួង) បានដល់ មិនប្រកាន់
ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ក្នុងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្ខមិ ៣ សូម្បីទាំងអស់ ។

បទថា សព្វញ្ញហោ (លះធម៌ទាំងពួងបាន) បានដល់ លះបង់ធម៌ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងក្ខមិ ៣ ទាំងអស់ ហើយតាំងនៅ ។

ពីរបទថា តណ្ហក្ខយេ វិមុត្តោ (រួចផុតហើយព្រោះអស់តណ្ហា) បាន
ដល់ រួចផុតហើយព្រោះព្រះអរហត្ត ពោលគឺ ធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដែល
ខ្លួនឲ្យកើតឡើងហើយ ក្នុងទីបំផុតនៃការអស់ទៅនៃតណ្ហា ដោយវិមុត្តិនៃព្រះ
អសេក្ខៈ ។

បទថា សយំ អភិញ្ញាយ (ដឹងដោយខ្លួនឯង) បានដល់ ដឹងធម៌ដូចជា
អភិញ្ញាយ្យធម៌ជាដើម ដោយខ្លួនឯងហើយ ។

បទថា កមុទ្ធិសេយ្យំ (នឹងគប្បីអាងនរណា) សេចក្តីថា តថាគតចាំ
បាច់អាងនរណាថា “បុគ្គលនេះជាឧបជ្ឈាយ៍ ឬជាអាចារ្យរបស់តថាគត” ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ឧបកាជីវក មិនត្រេកអរ មិនជំទាស់នឹង
ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះតថាគត បានត្រឹមតែនឹកក្បាល លៀនអណ្តាត ហើយ
កាន់យកដួវដើរទៅម្នាក់ឯង ទៅកាន់ទីនេវរបស់ព្រាហ្មណ៍មួយកន្លែង ។

ចប់ រឿងឧបកាជីវក

១០. រឿងសក្កទេវរាជ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធសក្កទេវរាជ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សព្វទានំ (ការឲ្យទាំងពួង)** ដូច្នេះជាដើម ។

បញ្ហា ៤ ប្រការរបស់ទេវតា

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ ទេវតាក្នុងជាន់តាវត្តិន្យប្រជុំគ្នាហើយ តាំងបញ្ហា ៤ ប្រការឡើងថា “បណ្តាទានទាំងឡាយ ទានប្រភេទណាហ្ន៎ ចាត់ ថា កំពូល . បណ្តារសទាំងឡាយ រសប្រភេទណា ចាត់ថា កំពូល . បណ្តា សេចក្តីត្រេកអរទាំងឡាយ សេចក្តីត្រេកអរប្រភេទណា ចាត់ថា កំពូល . ការ អស់ទៅនៃតណ្ហា ចាត់ថាប្រសើរបំផុត ព្រោះហេតុអ្វី?” ។ សូម្បីទេវតាមួយ អង្គ ក៏ឆ្លើយបញ្ហាទាំងនោះមិនបាន ។ ទេវតាមួយអង្គសួរទេវតាមួយអង្គទៀត សូម្បីទេវតាអង្គនោះ ក៏សួរទេវតាអង្គដទៃទៀត សរុបមក ទេវតាទាំងឡាយ បានត្រាច់ទៅក្នុងមុនចក្រវាឡ សួរគ្នានឹងគ្នាដូច្នេះអស់ ១២ ឆ្នាំ ។

ទេវតានាំគ្នាទៅសួរបញ្ហាមហារាជទាំង ៤

ទេវតាក្នុងមុនចក្រវាឡ មិនដឹងពាក្យឆ្លើយនៃបញ្ហាបាន ដោយវេលា កន្លងទៅ ដូច្នេះ ទើបប្រជុំគ្នាហើយទៅរកមហារាជទាំង ៤ កាលមហារាជពោល ថា “អ្នកទាំងឡាយ ហេតុដូចម្តេច ទើបមានទេវសន្និបាតដ៏ធំយ៉ាងនេះ?” ទើប ពោលថា “ពួកខ្ញុំតាំងបញ្ហាឡើង ៤ ប្រការ ហើយដោះស្រាយមិនបាន ទើប

មករកមហារាជ” កាលមហារាជពោលថា “តើបញ្ញាអ្វី?” (ទើបប្រាប់សេចក្តី នោះ) ថា “ពួកខ្ញុំមិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះបាន គឺ បណ្តាទាន រស និងសេក្តីត្រេកអរ , ទាន រស និងសេចក្តីត្រេកអរប្រភេទណាញ់ ទើបប្រសើរ បំផុត? ការអស់ទៅនៃតណ្ហាប៉ុណ្ណោះ ប្រសើរបំផុត ព្រោះហេតុអ្វី? ទើបមក រកមហារាជ” ។

មហារាជទាំង ៤ ពោលថា “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ សូម្បីពួកយើងក៏ មិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះបានដែរ តែព្រះរាជារបស់ពួកយើង ទ្រង់គិត រកពាក្យឆ្លើយ ដែលបុគ្គលតាំងឡើង ១.០០០ ចងឡើង តែមួយរំពេចក៏ទ្រង់ ជ្រាបពាក្យឆ្លើយបាន ។ ព្រះអង្គប្រសើរវិសេសជាងពួកយើង ទាំងផ្លូវបញ្ញា និងបុណ្យ ពួកយើងចូរចូលទៅគាល់ព្រះអង្គចុះ” ហើយនាំពួកទេវតាទាំងនោះ ទៅកាន់សម្នាក់សក្តិទេវរាជ កាលសក្តិទេវរាជត្រាស់សួរថា “អ្នកទាំងឡាយ ហេតុដូចម្តេច ទើបមានទេវសន្និបាតដ៏ធំយ៉ាងនេះ?” ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនោះ ឲ្យទ្រង់ជ្រាប ។

សក្តិទេវរាជទ្រង់នាំពួកទេវតាទៅគាល់ព្រះសាស្តា

សក្តិទេវរាជត្រាស់ថា “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកដទៃមែនមិនអាចដឹង សេចក្តីនៃបញ្ហាទាំងនេះបាន បញ្ហាទាំងនេះ គឺជាវិស័យរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ហើយត្រាស់សួរថា “ឥឡូវនេះ ព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅទីណា?” ទ្រង់ជ្រាបថា ក្នុងជេតពនមហាវិហារ ដូច្នោះ ទើបត្រាស់ថា “មកចុះ ពួកយើងនឹងទៅគាល់

ព្រះអង្គ” សក្កទេវរាជ ព្រមទាំងពួកទេវតា ញ៉ាំងវត្តជេតពនទាំងមូលឲ្យភ្លឺស្វាង
ក្នុងវេលាព្រឹក ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ ប្រថាប់ឈរក្នុងទី
ដីសមគួរ កាលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា “មហាបពិត្រ ហេតុអ្វីទើបស្តេចមក
ព្រមដោយពួកទេវតាដ៏ច្រើនយ៉ាងនេះ?” ទើបក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ពួកទេវតានាំគ្នាតាំងបញ្ហាទាំងនេះឡើង បុគ្គលដទៃដែលនឹងជីងពាក្យ
ឆ្លើយបញ្ហាទាំងនេះបាន មិនមាន សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសនូវសេចក្តីនៃបញ្ហា
ទាំងនេះ ដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គចុះ” ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ដោះស្រាយបញ្ហា

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ប្រពៃហើយ មហាបពិត្រ តថាគតបំពេញបារមី
៣០ បរិច្ចាគមហាបរិច្ចាគ^(១) សម្រេចព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណហើយ ក៏ដើម្បីកាត់
សេចក្តីសង្ស័យរបស់ជនទាំងឡាយ ដូចជាព្រះអង្គនេះឯង សូមមហាបពិត្រ
ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវបញ្ហាដែលមហាបពិត្រទ្រង់សួរហើយចុះ បណ្តាទានគ្រប់
ប្រភេទ ធម្មទានប្រសើរបំផុត , បណ្តារសទាំងឡាយ រសនៃព្រះធម៌ប្រសើរ
បំផុត , បណ្តាសេចក្តីត្រេកអរទាំងឡាយ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងព្រះធម៌ប្រសើរ
បំផុត , ចំណែកការអស់ទៅនៃតណ្ហាប្រសើរបំផុត ព្រោះជាហេតុឲ្យបានសម្រេច
ព្រះអរហត្ត” ដូច្នោះ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

(១) បរិច្ចាគ ៤ បរិច្ចាគអវយវៈ , បរិច្ចាគទ្រព្យ , បរិច្ចាគបុត្រ , បរិច្ចាគករិយា ,
បរិច្ចាគជីវិត (នៅមានន័យដទៃទៀត) ។

១០. សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ

សព្វរសំ ធម្មរសោ ជនាតិ

សព្វរតិ ធម្មរតិ ជិនាតិ

តណ្ហាក្ខយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ ។

ធម្មទានឈ្នះអាមិសទានទាំងពួង ធម្មរសឈ្នះរសទាំងពួង
សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ការ
អស់តណ្ហាឈ្នះទុក្ខទាំងពួង ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា សព្វទានំ (ការឲ្យទាំងពួង) ជាដើម សេចក្តី
ថា សូម្បីបុគ្គលថ្វាយត្រៃចីវរ ដែលមានសាច់ទន់ស្អាតដូចជាបណ្តាលចេក ចំពោះ
ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងព្រះខ័ណ្ឌាស្រពទាំងឡាយ ដែលប្រថាប់គង់ជាប់
គ្នាក្នុងផ្ទៃចក្រវាឡមិនមានចន្លោះ ដរាបដល់ព្រហ្មលោក ។ ការអនុមោទនា
ដែលព្រះពុទ្ធជាដើមទ្រង់ធ្វើដោយព្រះគាថា ៤ បាទក្នុងសមាគមនោះប្រសើរ
បំផុត ដ្បិតថា ទាននោះមានតម្លៃមិនដល់ចំរៀកទី ១៦ នៃព្រះគាថានោះ ។
ការសម្តែងធម៌ក្តី ការបង្រៀនធម៌ក្តី ការស្តាប់ធម៌ក្តី ទើបសំខាន់ដោយប្រការ
ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណាធ្វើឲ្យមានការស្តាប់ធម៌ អាទិសង្ឃដ៏ច្រើនក៏
រមែងមានដល់បុគ្គលនោះដោយពិត ។ ធម្មទានដែលព្រះពុទ្ធជាដើមឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅហើយ ដោយការអនុមោទនា ដោយព្រះគាថា ៤ បាទប៉ុណ្ណោះ ប្រសើរ

ជាងទានដែលទាយកដាក់បិណ្ឌបាតដ៏ប្រណីតរហូតពេញបាត ហើយថ្វាយដល់
 បរិស័ទបែបនោះ ប្រសើរជាងកេសជ្ជទាន ដែលទាយកញ្ចាំងបាតឲ្យពេញ
 ដោយទឹកដោះ និងប្រេងជាដើមហើយថ្វាយ ប្រសើរជាងសេនាសនទានដែល
 ទាយកឲ្យគេកសាងវិហារ ដូចជាមហាវិហារ និងប្រាសាទ ដូចជាលោហប្រាសាទ
 ច្រើនសែនខ្លះហើយថ្វាយ ប្រសើរជាងការបរិច្ចាគ ដែលអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
 ជាដើម សាងវិហារថ្វាយផង ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះថា ជនទាំងឡាយ
 កាលនឹងធ្វើបុណ្យបែបនោះបាន ទាល់តែបានស្តាប់ធម៌នោះឯង ទើបធ្វើបាន
 បើមិនបានស្តាប់ទេ ក៏មិនអាចធ្វើបាន បើសត្វទាំងនេះមិនបានស្តាប់ធម៌ទេនោះ
 គេមិនអាចថ្វាយបបរាប្រមាណមួយរបោយ ឬកត្តប្រមាណមួយវែកបាន ព្រោះ
 ហេតុនេះ ធម្មទាននោះឯង ទើបប្រសើរជាងទានទាំងពួង ។ ម្យ៉ាងទៀត រៀរ
 ព្រះពុទ្ធ និងព្រះបច្ចេកពុទ្ធចេញ ព្រះសាវកទាំងឡាយ មានព្រះសាវ័បុត្តជាដើម
 សូម្បីមានបញ្ញាដែលអាចរាប់ដំណក់ទឹកភ្លៀង ដែលធ្លាក់ចុះមកក្នុងកប្បទាំង
 មូល ក៏មិនអាចសម្រេចសោតាបត្តិផលជាដើម តាមធម្មតារបស់ខ្លួនបានដែរ
 ទាល់តែបានស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអស្សជិថេរៈជាដើមសម្តែងហើយ ទើបធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល និងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសាវកបុរិយោបទ ដោយ
 ព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្តា ។ ព្រោះហេតុនេះ មហាបពិត្រ ធម្មទាន
 នោះឯង ទើបប្រសើរជាទីបំផុត ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់
 ថា សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ (ការឲ្យនូវធម៌វៃមន៍ឈ្នះការឲ្យទាំងពួង) ។

ម្យ៉ាងទៀត រសទាំងឡាយ មានរសកើតអំពីដើមជាដើមគ្រប់ប្រភេទ ដោយចំណែកខ្ពស់ សូម្បីរសនៃសុធាកោជន៍របស់ទេវតាទាំងឡាយ រមែងជា បច្ច័យនៃការញ៉ាំងសត្វឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសន្សារវដ្ត ហើយសោយនូវទុក្ខតែម្យ៉ាង ប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកព្រះធម្មរស ពោលគឺ ពោធិបក្ខិយធម៌ ៣៧ ប្រការ និង លោកុត្តរធម៌ ៩ ប្រការនេះឯង ប្រសើរជាងរសទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ ទើប ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា **សព្វរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ (រសនៃធម៌រមែងឈ្នះរស ទាំងពួង) ។**

ម្យ៉ាងទៀត សូម្បីសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបុគ្គ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងជីវិត សេចក្តីត្រេកអរក្នុងទ្រព្យ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងស្ត្រី និងសេចក្តីត្រេកអរច្រើន ប្រភេទ ដូចជាសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការរាំ ការច្រៀង ការប្រគំជាដើម រមែងជា បច្ច័យឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសន្សារវដ្តបាន ចំណែកបីតិ (សេចក្តីរីករាយនៃចិត្ត) ដែល កើតឡើងក្នុងចិត្តរបស់អ្នកសម្តែងធម៌ក្តី អ្នកស្តាប់ធម៌ក្តី អ្នកបង្រៀនធម៌ក្តី រមែងញ៉ាំងចិត្តឲ្យរីករាយ ឲ្យទឹកភ្នែកហូរ ឲ្យកើតការព្រំរោមព្រំស្បែក បីតិ នោះ រមែងធ្វើទីបំផុតនៃសន្សារវដ្ត មានព្រះអរហត្តជាទីបំផុត សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម៌យ៉ាងនេះឯង ប្រសើរជាងសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់ថា **សព្វរតិ ធម្មរតិ ជិនាតិ (សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ រមែងឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង) ។**

ចំណែកការអស់ទៅនៃតណ្ហា គឺ ព្រះអរហត្តដែលកើតឡើងក្នុងទីបំផុត

នៃការអស់តណ្ហា ព្រះអរហត្តនោះប្រសើរជាងធម៌ទាំងពួងដោយពិត ព្រោះ
ញាំញីវដ្តទុក្ខទាំងអស់បាន ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះសាស្តាទើបទ្រង់ត្រាស់ថា
តណ្ហាក្នុងយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ (ការអស់ទៅនៃតណ្ហារមែនឈ្នះទុក្ខទាំងពួង) ។

កាលព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សេចក្តីនៃព្រះគាថានេះ ដូចបានពោលមក
ហើយនេះឯង ធម្មាភិសម័យក៏បានកើតមានដល់សត្វ ៤៤.០០០ ។

ចំណែកសក្កទេវរាជ ទ្រង់ស្តាប់ធម្មកថារបស់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំ
ព្រះសាស្តាហើយ ទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុអ្វីទើបព្រះអង្គមិន
ត្រាស់ប្រាប់ឲ្យនូវចំណែកបុណ្យដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងធម្មទាន ដែលឈ្មោះ
ថា ដឹកពូលនេះខ្លះ? ផ្ដើមអំពីពេលនេះទៅ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រោសត្រាស់ប្រាប់
ភិក្ខុសង្ឃឲ្យផ្សាយនូវចំណែកបុណ្យដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គផងចុះ” ។ ព្រះសាស្តា
ទ្រង់ស្តាប់ពាក្យរបស់សក្កទេវរាជហើយ ត្រាស់ឲ្យភិក្ខុសង្ឃប្រជុំគ្នា ហើយ
ត្រាស់ថា “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចាប់ពីពេលនេះទៅ កាលបើពួកអ្នកធ្វើការ
ស្តាប់ធម៌ធំក្តី ស្តាប់ធម៌តាមប្រក្រតីក្តី សន្ទនាធម៌ក្តី ដោយទីបំផុតទៅសូម្បី
តែការអនុមោទនាក្តី គប្បីឲ្យចំណែកបុណ្យដល់សត្វទាំងពួង ។

ចប់ រឿងសក្កទេវរាជ

១១. រឿងសេដ្ឋីមិនមានបុត្រ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធសេដ្ឋីឈ្មោះ
ថា **អបុត្តកៈ** ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ហនន្តិ កោតោ ទុម្មេធំ (កោតៈ**
ទាំងឡាយរមែងសម្លាប់អ្នកគ្មានបញ្ញា) ជាដើម ។

ប្រវត្តិរបស់សេដ្ឋីកាលនៅមានជីវិត

បានស្តាប់មក ព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់ជ្រាបថា សេដ្ឋីដល់នូវ
កម្ម ក៏ត្រាស់សួរថា “ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលគ្មានបុត្រ នឹងទៅជារបស់
អ្នកណា?” ទ្រង់ស្តាប់ថា បានដល់ព្រះរាជា ដូច្នោះ ទើបឲ្យជញ្ជូនទ្រព្យអំពីផ្ទះ
របស់សេដ្ឋីនោះមកកាន់ព្រះរាជវាំង ប្រើអស់វេលា ៧ ថ្ងៃ (ទើបអស់)
ហើយ ស្តេចទើបយាងទៅគាល់ព្រះសាស្តា កាលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា
“មហាបពិត្រ ព្រះអង្គស្តេចមកអំពីទីណាទាំងកណ្តាលថ្ងៃ” ក៏ក្រាបទូលថា
“បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គហបតីជាសេដ្ឋីក្រុងសាវត្ថិនេះ បានធ្វើកាលកិរិយា
ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គនាំទ្រព្យសម្បត្តិដែលគ្មានបុត្រនោះ ទៅកាន់រាជដំណាក់ហើយ
ទើបមកគាល់” ។ រឿងទាំងអស់ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលមានមកហើយក្នុង
ព្រះសូត្រនោះចុះ ។ កាលព្រះរាជាក្រាបទូលសេចក្តីយ៉ាងនេះថា “បានឮថា
សេដ្ឋីនោះ កាលគេនាំកោដនមានរសដ៏ប្រណីតផ្សេងៗ ចូលទៅឲ្យដោយថាស
មាស ក៏ពោលថា អ្នកទាំងឡាយតែងបរិភោគអាហាររបបនេះឬ ពួកអ្នកមាន

ចេតនាបញ្ជីយើងឬ? កាលអ្នកបម្រើនាំកោជនចូលទៅតម្កល់ទុកឲ្យ ក៏ប្រហារ
អ្នកបម្រើទាំងនោះ ដោយដុំដី និងដំបងជាដើម ឲ្យចៀសចេញទៅ បរិភោគ
តែបាយចុងអង្ករ មានទឹកជ្រក់ជាគម្រប់ ២ ដោយពោលថា នេះទើបជាកោជន
សម្រាប់មនុស្ស សូម្បីកាលអ្នកបម្រើចាត់ចែងសំពត់ យាន និងត្រដែល
ជាទីពេញចិត្តជូន ក៏ប្រហារអ្នកបម្រើទាំងនោះឲ្យចៀសចេញទៅ ដោយដុំដី
និងដំបងជាដើម ស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកឈើ ប្រើប្រាស់ត្រស៊ីកឈើ
ហើយទៅណាមកណា រមែងទៅដោយរថចាស់ៗ ។ ព្រះសាស្តាទើបត្រាស់
សម្តែងបុព្វកម្មរបស់អបុត្តកសេដ្ឋីនោះថា ៖

បុព្វកម្មរបស់អបុត្តកសេដ្ឋី

មហាបពិត្រ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ គហបតីដែលជាសេដ្ឋីនោះទទួល
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រះនាមថា **តតរសិទ្ធ** ដោយបិណ្ឌបាត ដោយបង្គាប់ថា “អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរថ្វាយបិណ្ឌបាតដល់សមណៈ” ហើយក៏ក្រោកចេញទៅ ។ បាន
ឮថា សេដ្ឋីនោះជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ជាមនុស្សល្ងង់ ពោលយ៉ាងនោះ ហើយ
ចៀសចេញទៅ ភរិយារបស់គេជាអ្នកមានសទ្ធា គិតថា យូរណាស់មកហើយ
យើងមិនដែលបានឮពាក្យថា ចូរឲ្យ អំពីមាត់របស់សេដ្ឋីនេះទេ សេចក្តីតាំង
ចិត្តរបស់យើង នឹងពេញក្នុងថ្ងៃនេះ យើងនឹងថ្វាយបិណ្ឌបាត ។ ហើយទទួល
បាត្រពីព្រះបច្ចេកពុទ្ធមក ដាក់កោជនដ៏ប្រណីតរហូតពេញថ្វាយ ។ ចំណែក
សេដ្ឋីនោះត្រឡប់មក ឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ក៏សួរថា “សមណៈ លោកបាន

អ្វីៗ ហើយឬ” ចាប់បាត្រមើល ឃើញបិណ្ឌបាតដ៏ប្រណីត ក៏មានការទាស់
ចិត្តស្តាយក្រោយ គិតយ៉ាងនេះថា “ពួកទាសៈ ឬកម្មករហិកោគបិណ្ឌបាតនេះ
ប្រសើរជាង ព្រោះពួកគេហិកោគបិណ្ឌបាតនេះហើយ នឹងធ្វើការងារឲ្យយើង
ចំណែកសមណៈនេះត្រឡប់ទៅ ឆាន់ហើយក៏ដេក បិណ្ឌបាតរបស់យើងវិនាស
អស់ហើយ” ។ ម្យ៉ាងទៀត សេដ្ឋីនោះបានសម្លាប់កូនប្រុសរបស់បងប្រុស
ខ្លួនម្នាក់ ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ។ បានឮថា ក្មេងនោះចាប់ម្រាមដៃរបស់
សេដ្ឋីនោះ ដើរចង្អុលថា “យាននេះរបស់ឪពុកខ្ញុំ គោនេះក៏របស់គាត់ដែរ” ។
គ្រានោះសេដ្ឋីគិតថា “ឥឡូវនេះ ក្មេងនេះចេះពោលប៉ុណ្ណោះ ក្នុងកាលក្មេងនេះ
ធំឡើង នរណានឹងគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងផ្ទះនេះ” ទើបនាំក្មេងនោះទៅកាន់
ព្រៃ ចាប់ច្របាច់.ក ដូចច្របាច់មើមដំឡូង ឲ្យស្លាប់ក្បែរគុម្ពឈើមួយ ហើយ
បោះសាកសពក្មេងនោះចោលក្នុងព្រៃនោះឯង ។ នេះជាកម្មចាស់របស់សេដ្ឋី
នោះ ។

សរុបកម្ម និងផលនៃកម្មរបស់សេដ្ឋី

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ពាក្យនេះថា “មហាបពិត្រ
ដោយផលនៃកម្មដែលគហបតីជាសេដ្ឋី ទទួលព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រះនាមថា តគរ-
សិទ្ធិ ដោយបិណ្ឌបាតនោះឯង ទើបសេដ្ឋីនោះទៅកាន់សុគតិស្នូតិទៅលោក
៧ ដង ដោយផលដ៏សេសនៃកម្មនោះឯង សេដ្ឋីទើបបានជាសេដ្ឋីនៅក្នុងក្រុង
សាវត្ថីនេះឯងដល់ទៅ ៧ ដង ។ មហាបពិត្រ ដោយផលនៃកម្មដែលសេដ្ឋី

នោះឲ្យទានហើយ មានការស្តាយក្រោយថា ពួកទាសៈ ឬកម្មករបរិកោគបិណ្ឌ-
បាតនេះប្រសើរជាង ទើបសេដ្ឋីនោះមិនបង្កាន់ចិត្តទៅដើម្បីបរិកោគកត្តដែល
ប្រណីតៗ មិនបង្កាន់ចិត្តទៅដើម្បីប្រើប្រាស់សំពត់ដែលប្រណីតៗ មិនបង្កាន់
ចិត្តទៅដើម្បីប្រើប្រាស់យានដែលប្រណីតៗ មិនបង្កាន់ចិត្តទៅដើម្បីបរិកោគ
កាមគុណទាំង ៥ ឲ្យសប្បាយចិត្ត ។ មហាបពិត្រ ដោយផលនៃកម្មដែល
សេដ្ឋីនោះផ្តាច់ជីវិតបុត្រតូចរបស់បងប្រុសម្នាក់ ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យសម្បត្តិ
ទើបសេដ្ឋីនោះចេះក្នុងនរកអស់ជាច្រើនឆ្នាំ អស់ច្រើនរយឆ្នាំ អស់ច្រើនពាន់
ឆ្នាំ អស់ច្រើនសែនឆ្នាំ ។ ដោយផលកម្មដ៏សេសនោះឯង ទ្រព្យសម្បត្តិដែល
គ្មានបុត្រ ទើបត្រូវជញ្ជូនទុកក្នុងព្រះរាជយ្យាំង នេះជាលើកទី ៧ ហើយ ។
មហាបពិត្រ រឿងមួយទៀត បុណ្យចាស់របស់សេដ្ឋីនោះអស់ហើយ និងបុណ្យ
ថ្មីក៏មិនបានសន្សំ មហាបពិត្រ ក៏ក្នុងថ្ងៃនេះ សេដ្ឋីនោះត្រូវរេចនៅក្នុងមហា
រោរុវនរក ។

កោតៈទាំងឡាយរមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បឥតបញ្ញា

ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់នូវព្រះតម្រាស់របស់ព្រះសាស្តាហើយ ទើបក្រាប
ទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គួរអស្ចារ្យណាស់ នេះជាកម្មដ៏ធ្ងន់ សេដ្ឋី
នោះ កាលកោតៈមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនបរិកោគដោយខ្លួនឯង កាលព្រះ
ពុទ្ធដូចជាព្រះអង្គ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវិហារជិត ៗ ក៏មិនបានធ្វើបុណ្យ” ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “យ៉ាងហ្នឹងហើយ មហាបពិត្រ ឈ្មោះថា បុគ្គល

អប្បឥតប្រាជ្ញា បានកោតៈទាំងឡាយហើយ មិនស្វែងរកនិព្វាន ម្យ៉ាងទៀត
តណ្ហាដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យកោតៈទាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលទាំង
នោះអស់កាលដ៏យូរ” ហើយបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

១១. ហន្តិ កោតា ទុម្មេធំ នោ ច បារគវេសិនោ

កោតតណ្ហាយ ទុម្មេធោ ហន្តិ អញ្ញវំ អត្តនំ ។

កោតៈតាំងឡាយ រមែងសម្លាប់បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែមិន
សម្លាប់បុគ្គលអ្នកស្វែងរកត្រើយ គឺ ព្រះនិព្វានទេ ឯបុគ្គល
អប្បប្រាជ្ញា រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯង ដូចជាសម្លាប់បុគ្គលដទៃ
ព្រោះចំណង់ក្នុងកោតៈ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា នោ ច បារគវេសិនោ (តែសម្លាប់បុគ្គល
អ្នកស្វែងរកត្រើយមិនបាន) សេចក្តីថា ប៉ុន្តែកោតៈទាំងឡាយ រមែងមិនសម្លាប់
បុគ្គលអ្នកស្វែងរកត្រើយ គឺ ព្រះនិព្វាន ។

បទថា ហន្តិ អញ្ញវំ អត្តនំ (រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯងបាន ដូចសម្លាប់
អ្នកដទៃ) សេចក្តីថា បុគ្គលអប្បឥតប្រាជ្ញា រមែងសម្លាប់ខ្លួនឯងនោះឯង ដូច
សម្លាប់អ្នកដទៃ ព្រោះការជាប់ជំពាក់ដែលកើតឡើងអាស្រ័យកោតៈទាំងឡាយ ។

-៧៥- អង្គការ គណ្ណាវគ្គ រឿងសេដ្ឋីមិនមានបុត្រ ដំ ១១

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា ជនជាច្រើនក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិ-
ផលជាដើម នោះឯង ។

ចប់ រឿងអបុត្តកសេដ្ឋី

១២. រឿងអង្ករទេវបុត្ត

ព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅលើសិលាដូចជាសំពត់កម្ពុលពណ៌លឿង ទ្រង់
ប្រារព្ធអង្ករទេវបុត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **តិណទោសានិ ខេត្តានិ**
(ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស) ជាដើម ។

ទានដែលជ្រើសរើសហើយឲ្យ ព្រះពុទ្ធទ្រង់សរសើរ

ខ្ញុំពោលសេចក្តីពិស្តារក្នុងព្រះគាថាថា **យេ ឈានប្បសុតា ធីរា** (ព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ខ្យល់ខ្យាយក្នុងឈាន) ជាដើមហើយ១ ។
សមដូចពាក្យដែលខ្ញុំប្រារព្ធ **ឥន្ទកទេវបុត្ត** មកពោលទុកក្នុងរឿងនោះដូច្នោះថា
បានឮថា ឥន្ទកទេវបុត្តនោះ បានប្រគេនភិក្ខុមួយវែក ដែលនាំមកដើម្បីខ្លួន
ចំពោះព្រះអនុរុទ្ធត្ថរ ដែលចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត បុណ្យរបស់ឥន្ទក-
ទេវបុត្តនោះមានផលច្រើនជាង ទានដែលអង្ករទេវបុត្តធ្វើជូននៃចង្រ្កានប្រមាណ
១២ យោជន៍ បរិច្ចាគអស់ ១០.០០០ ឆ្នាំ ព្រោះដូច្នោះ ទើបឥន្ទកទេវបុត្ត
ពោលយ៉ាងនោះ ។ កាលឥន្ទកទេវបុត្តពោលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្តាក៏
ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្ចាស់អង្ករ៖ ការឲ្យទានគួរជ្រើសរើស អ្នកជ្រើសរើសឲ្យដូច្នោះ
នោះ រមែងមានផលច្រើន ដូចជាពូជល្អដែលគេសាបព្រោះហើយក្នុងស្រែល្អ
តែអ្នកមិនបានធ្វើដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ទានរបស់អ្នកទើបមិនមានផលច្រើន”
កាលនឹងទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនេះឲ្យពិស្តារ ទើបត្រាស់ថា ៖

បុគ្គលគប្បីពិចារណាឲ្យទាន ក្នុងខេត្តដែលខ្លួនឲ្យហើយ នឹង
មានផលច្រើន ព្រោះការពិចារណាហើយឲ្យ ព្រះសុគតទ្រង់
សរសើរហើយ ទានដែលឲ្យក្នុងលោកជាទុក្ខិណោយ្យបុគ្គល
ក្នុងជីវលោកនេះ ជាប់រស់មានផលច្រើន ដូចពូជដែលសាប
ព្រោះក្នុងស្រែល្អ ដូច្នោះ ។

កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ឲ្យក្រៃលែងឡើង ទើបបានត្រាស់ព្រះគាថាទាំង

នេះថា ៖

- ១២. តិណទោសានិ ខេត្តានិ រាគទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វិតរាគេសុ ទិទ្ធំ ហោតិ មហាច្ចលំ ។
- តិណទោសានិ ខេត្តានិ ទោសទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វិតទោសេសុ ទិទ្ធំ ហោតិ មហាច្ចលំ ។
- តិណទោសានិ ខេត្តានិ មោហាទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វិតមោហេសុ ទិទ្ធំ ហោតិ មហាច្ចលំ ។
- តិណទោសានិ ខេត្តានិ ឥច្ឆាទោសា អយំ បជា
តស្វា ហិ វិតឥច្ឆេសុ ទិទ្ធំ ហោតិ មហាច្ចលំ ។

ស្រែទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មាន
រាគជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់
អ្នកមានរាគអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែ

ទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានទោសៈ
ជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់អ្នក
មានទោសៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែ
ទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានមោហៈ
ជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់អ្នក
មានមោហៈអស់ហើយ រមែងជាទានមានផលច្រើន ។ ស្រែ
ទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វលោកនេះ មានសេចក្តី
ច្រណែនជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ
ដល់អ្នកមានសេចក្តីច្រណែនអស់ហើយ រមែងជាទានមានផល
ច្រើន ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា តិណទោសានិ (មានស្មៅជាទោស) សេចក្តី
ថា ពិតណាស់ ស្មៅទាំងឡាយ មានស្មៅកែលលកជាដើម កាលដុះឡើងរមែង
ធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសដល់ស្រែនៃបុព្វណ្ណជាតិ និងអបណ្ណជាតិ ព្រោះហេតុនោះ
ស្រែទាំងនោះទើបឲ្យផលមិនបានច្រើន ។ រាគៈកាលកើតឡើងក្នុងចិត្តរបស់
សត្វទាំងឡាយ ក៏ទម្លាយសត្វដូចគ្នា ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យក្នុង
បុគ្គលដែលត្រូវរាគៈប្រទូស្តទាំងនោះ ទើបមិនមានផលច្រើន ចំណែកទានដែល
ឲ្យក្នុងព្រះវិណាស្រពទាំងឡាយ មានផលច្រើន ព្រោះដូច្នោះ ព្រះមានព្រះ-

ភាគទើបត្រាស់ថា ៖

ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វនេះ មានរកគៈជា

ទោស ព្រោះដូច្នោះ ទានដែលឲ្យក្នុងលោកអ្នកប្រាសចាករកៈ

ទើបមានផលច្រើន ។

សូម្បីក្នុងភាពាជីសេស ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ក្នុងវេលាចប់ព្រះធម៌ទេសនា អង្ករទេវបុត្ត និងឥន្ទរទេវបុត្ត ក៏តាំង
នៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ព្រះធម៌ទេសនាបានជាប្រយោជន៍ ដល់ពួកទេវតា

ដែលប្រជុំគ្នាហើយ ដូច្នោះឯង ។

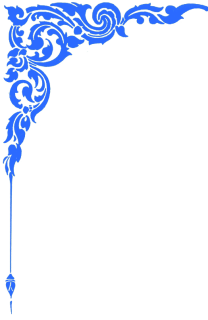
ចប់ រឿងអង្ករទេវបុត្ត

ចប់តណ្ហាវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ២៤

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ១២ រឿង

១. រឿងត្រីឈ្មោះកបិលៈ	២. រឿងនាងកូនជ្រូក
៣. រឿងភិក្ខុដែលសឹក	៤. រឿងពន្ធនាគារ
៥. រឿងព្រះនាងទេមា	៦. រឿងសេដ្ឋីបុត្តឈ្មោះឧត្តសេន
៧. រឿងច្បង្សធនុគ្គហបណ្ឌិត	៨. រឿងមារ
៩. រឿងឧបកាជីវក	១០. រឿងសក្ករទេវរាជ
១១. រឿងសេដ្ឋីអ្នកមិនមានបុត្រ	១២. រឿងអង្ករទេវបុត្រ

រាយនាមសប្បុរសជន
ចូលរួមកសាងកម្មវិធីអង្គការ

- លោកក្រអក្ខបណ្ឌិត ប៊ុន សារ៉ាង្ស \$ 2.000 USA
 - ឧទាសិកា តាំង សុដល ឧទាសិកា ឡុងកែង ព្រមទាំងបុត្រ និងប្រពន្ធ
 - \$ 200 USA
 - ឧទាសិកា តាំង ស៊ីថា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្រ \$ 100 USA
 - ឧទាសិកា តាំង ដល្វា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្រ \$ 100 USA
 - កុមារី តាំង សុមារតី \$ 100 USA
 - ឧទាសិកា រូប លាង និងបុត្រ \$ 100 AUS
-

